แผนการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

๓๗๙.๕๙๓ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส ๖๙๑ ผ. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙
๒๒๖ หน้า
ISBN : ๙๗๘-๖๑๖-๒๗๐-๑๓๒-๐
๑. แผนการศึกษาแห่งชาติ ๒. แผนการศึกษา ๓. ชื่อเรื่อง

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ ๑๐/๒๕๖๐
พิมพ์ครั้งที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๐
จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม
ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
๙๙/๒๐ ถนนสุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทรศัพท์ ๐๒ ๖๖๘ ๗๑๒๓
โทรสาร ๐๒ ๒๔๓ ๒๗๘๗
Website : http://www.onec.go.th
พิมพ์ที่ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
๙๐/๖ ซอยจรัญสนิทวงศ์ ๓๔/๑
ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงอรุณอมรินทร์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๐๒ ๔๒๔ ๓๒๔๙, ๐๒ ๔๒๔ ๓๒๕๒
โทรสาร ๐๒ ๔๒๔ ๓๒๔๙, ๐๒ ๔๒๔ ๓๒๕๒
E-mail: prigwhan๕๔@hotmail.com

คำนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ ๒๑

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด และเนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมได้สิ้นสุดลง **กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ฉบับนี้ขึ้น** เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ

กระบวนการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ เน้นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการยอมรับของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลให้การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติประสบความสำเร็จ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจด้านจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีผู้ช่วยศาสตราจารย์อนุสรณ์ ธรรมใจ เป็นประธานดำเนินการยกร่างกรอบทิศทางและแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ โดยนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนมาปรับปรุงแก้ไข ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ โดยมีพลตรี ณัฐพงษ์ เพราแก้ว เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานดำเนินการปรับปรุงแก้ไข (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ และได้นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายและพัฒนาการศึกษาโดยมี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ซึ่งสำนักงานฯ ได้ปรับแก้เอกสารตามความเห็นของที่ประชุม รวมทั้งความเห็นของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยได้ปรับเป็น “(ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙” เป็นแผนระยะยาว ๒๐ ปี เพื่อให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) และนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๐

ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณคณะผู้ดำเนินการ ผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่ง ซึ่งทำให้ “แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙” ฉบับนี้แล้วเสร็จสมบูรณ์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะนำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาตามช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป

(นายกมล รอดคล้าย)
เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

● **ความเป็นมา**

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามีหน้าที่ในการพิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับ และด้วยเหตุที่แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙) จะสิ้นสุดในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ซึ่งเป็นแผนระยะยาว ๒๐ ปี เพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

ในการดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ การยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนฯ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ศึกษาสภาวการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และโลก การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมสูงวัย และทักษะของประชากรในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ทั่วโลกต่างต้องเผชิญกับความท้าทายและมุ่งพัฒนาประเทศไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยุค ๔.๐ และนำผลการติดตามประเมินแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙ ซึ่งครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวกับบริบทการจัดการศึกษา โอกาสทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการสถานศึกษา และการใช้จ่ายงบประมาณ รวมทั้งการพัฒนาการศึกษากับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษา ทั้งที่เกิดจากปัญหาของระบบการศึกษา และจากสภาวการณ์ของโลกที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อนำมากำหนดแนวคิดของการจัดการศึกษา วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมายการพัฒนาการศึกษา บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา รวมทั้งโครงการเร่งด่วนที่สำคัญ และการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

- **ความจำเป็นในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ**

ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ ๒๑ ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ๒๕๗๓ (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบกับแรงกดดันจากภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหาหลายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า

ผลการพัฒนาการศึกษาในช่วงปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๙ พบว่า ไทยประสบความสำเร็จในหลายด้าน และมีอีกหลายด้านยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในระยะต่อไป

ด้านโอกาสทางการศึกษา รัฐมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนโอกาสทางการศึกษาค่อนข้างมาก ส่งผลให้ประชากรในวัยเรียน รวมทั้งเด็กด้อยโอกาสและผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงขึ้น แต่ยังเข้าเรียนได้ไม่ครบทุกคนและมีปัญหาการออกกลางคันอยู่บ้าง นอกจากนี้ประชากรที่อยู่ในวัยกำลังแรงงานแม้จะได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่จำนวนแรงงานที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังมีอยู่จำนวนมาก จึงต้องเร่งดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และมีมาตรการต่าง ๆ ให้เด็กและประชาชนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงโอกาส

ทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเพิ่มขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทยให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ด้านคุณภาพการศึกษา ผลการพัฒนายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก และต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย ส่วนประเด็นคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนยังต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ คุณภาพของกำลังแรงงานอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ยังไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน และผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษามีสัดส่วนน้อยกว่าประเภทสามัญศึกษา ทำให้มีการขาดแคลนแรงงานระดับกลาง ส่วนแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน และยังมีสมรรถนะหรือคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ไม่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ทำให้มีผู้ว่างงานอยู่จำนวนมาก จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนและกำลังแรงงานที่มีทักษะ และคุณลักษณะที่พร้อมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ โดยจะต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการกำลังคน เพื่อวางเป้าหมายการจัดการศึกษา ทั้งเพื่อการผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดงานและการพัฒนากำลังคนเพื่อยกระดับคุณภาพกำลังแรงงานให้สูงขึ้น

ด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบการจัดการที่ต้องได้รับการปรับปรุงเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งมีอยู่จำนวนมาก เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและลดภาระงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาซึ่งได้รับค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ แต่ใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครูค่อนข้างน้อย การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกันเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดและสนับสนุนการศึกษาเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของภาครัฐ และปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษา

- **แนวคิดการจัดการศึกษา**

แนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย **หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education)** อีกทั้งยึด**ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues)** อาทิ คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของ

การกระจายรายได้ และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม **โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy)** มาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ

- **วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ**

จากแนวคิดการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ดังนี้

"คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑"

โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ๔ ประการ คือ ๑) เพื่อพัฒนา**ระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ** ๒) เพื่อพัฒนา**คนไทย**ให้**เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะ**ที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ ๓) เพื่อพัฒนา**สังคมไทย**ให้**เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** และ ๔) เพื่อนำ**ประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง**

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ ๒ ด้าน คือ

เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่ง**พัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (3Rs8Cs)** ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้

❖ **3Rs** ได้แก่ การอ่านออก (**R**eading) การเขียนได้ (**W**riting) และการคิดเลขเป็น (A**r**ithmetics)

❖ **8Cs** ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (**C**ritical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (**C**reativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (**C**ross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (**C**ollaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (**C**ommunications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (**C**omputing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (**C**areer and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (**C**ompassion)

เป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) ๕ ประการ ซึ่งมีตัวชี้วัดเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ๕๓ ตัวชี้วัด ประกอบด้วย เป้าหมายและตัวชี้วัดที่สำคัญ ดังนี้

๑) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ประชากรกลุ่มอายุ ๖ - ๑๔ ปีทุกคนได้เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าที่รัฐต้องจัดให้ฟรี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้เรียนพิการได้รับการพัฒนาสมรรถภาพหรือบริการทางการศึกษาที่เหมาะสมทุกคน และประชากรวัยแรงงานมีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น เป็นต้น

๒) ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (Equity) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา ๑๕ ปี เป็นต้น

๓) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ (Quality) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น นักเรียนมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปเพิ่มขึ้น และคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) ของนักเรียนอายุ ๑๕ ปีสูงขึ้น เป็นต้น

๔) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ร้อยละของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง มีระบบการบริหารงานบุคคล ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน รวมทั้งมีกลไกส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา เป็นต้น

๕) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษาดีขึ้น สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา และจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับ ๒๐๐ อันดับแรกของโลกเพิ่มขึ้น เป็นต้น

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย และเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดช่วงเวลาในการดำเนินการในแต่ละเป้าหมายและตัวชี้วัด เป็น ๕ ช่วง ดังนี้ ระยะเร่งด่วน ระยะ ๕ ปีแรกของแผน ระยะ ๕ ปีที่สองของแผน ระยะ ๕ ปีที่สามของแผน และระยะ ๕ ปีสุดท้ายของแผน

ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด แผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ ๖ ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุเป้าหมายตามจุดมุ่งหมาย วิสัยทัศน์ และแนวคิดการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ มีเป้าหมายดังนี้

๒.๑ คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น การจัดกิจกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่สะท้อนความรักและการธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ และการยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การจัดการเรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นต้น

๒.๒ คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น นักเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปเพิ่มขึ้น สถานศึกษาจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น และสถานศึกษาในพื้นที่พิเศษที่จัดอยู่ในมาตรการจูงใจ มีระบบเงินเดือนค่าตอบแทนที่สูงกว่าระบบปกติเพิ่มขึ้น เป็นต้น

๒.๓ คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาที่จัดกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธีเพิ่มขึ้น มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น มีระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ และผู้เรียนในสถานศึกษาที่มีคดีทะเลาะวิวาทลดลง เป็นต้น

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ ทั้งที่เป็นพื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดนและพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบและแรงงานต่างด้าว พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการจัดระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีเป้าหมาย ดังนี้

๒.๑ กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีฐานข้อมูลความต้องการกำลังคน (Demand) จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา และสัดส่วนผู้เรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสังคมศาสตร์ กำลังแรงงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่ได้รับการยกระดับคุณวุฒิวิชาชีพเพิ่มขึ้น เป็นต้น

๒.๒ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สัดส่วนการผลิตกำลังคนระดับกลางและระดับสูง จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษา ในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น ร้อยละของสถาบันการศึกษาจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี/สหกิจศึกษา/หลักสูตรโรงเรียนในโรงงานตามมาตรฐานที่กำหนดเพิ่มขึ้น จำนวนหลักสูตรของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทวิวุฒิ (Dual Degree) เพิ่มขึ้น จำนวนสถาบันอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่จัดหลักสูตรสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษเพิ่มขึ้น และมีภาคีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพและหน่วยงานที่จัดการศึกษาเพิ่มขึ้น เป็นต้น

๒.๓ การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สัดส่วนเงินลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนเมื่อเทียบกับภาครัฐเพิ่มขึ้น สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของประเทศเพิ่มขึ้น โครงการ/งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน เพิ่มขึ้น นวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์ ที่ได้จดสิทธิบัตรและทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น และผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น เป็นต้น

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำแผนผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมาย ดังนี้

๓.๑ ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ เพิ่มขึ้น ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัย และมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าขึ้นไปที่จัดกิจกรรมสะท้อนการสร้างวินัย จิตสาธารณะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น เป็นต้น

๓.๒ คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น เด็กแรกเกิด – ๕ ปี มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น นักเรียนมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปเพิ่มขึ้น ผู้สูงวัยที่ได้รับบริการการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น และมีสาขาและวิชาชีพที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงวัยได้รับการส่งเสริมให้ทำงานและถ่ายทอดความรู้/ประสบการณ์เพิ่มขึ้น เป็นต้น

๓.๓ สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ศูนย์เด็กเล็ก/สถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้คุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น สถานศึกษา/สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย และสมรรถนะของเด็กที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานคุณภาพเด็กปฐมวัยของอาเซียนเพิ่มขึ้น สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ เพิ่มขึ้น และสถาบันการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐ เพิ่มขึ้น เป็นต้น

๓.๔ แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น แหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการศึกษา/จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น สื่อสารมวลชนที่เผยแพร่หรือจัดรายการเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้น สื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ และได้รับการพัฒนา โดยการมีส่วนร่วมจากภาครัฐและเอกชนเพิ่มขึ้น เป็นต้น

๓.๕ ระบบและกลไกการวัด การติดตาม และประเมินผลมีประสิทธิภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีระบบและกลไกการทดสอบ การวัดและประเมินความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ มีระบบติดตามประชากรวัยเรียนที่ขาดโอกาสหรือไม่ได้รับการศึกษา และผู้เรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน เป็นต้น

๓.๖ ระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้มาตรฐานระดับสากล มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีฐานข้อมูลความต้องการใช้ครู แผนการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในระยะ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙) จำแนกตามสาขาวิชา ขนาดสถานศึกษา และจังหวัด สัดส่วนของการบรรจุครูที่มาจากการผลิตครูในระบบปิดเพิ่มขึ้น มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เอื้อให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาอื่นและพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อเข้าสู่วิชาชีพครู เป็นต้น

๓.๗ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเพิ่มขึ้น และระดับความพึงพอใจของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเพิ่มขึ้น เป็นต้น

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สร้างเสริมและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพัฒนาระบบและกลไกการติดตาม การวัด และประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ และมีแผนงานและโครงการที่สำคัญ เช่น โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา มีเป้าหมาย ดังนี้

๔.๑ ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ลดลง ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระหว่างพื้นที่/ภาคการศึกษาในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษลดลง เป็นต้น

๔.๒ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ เป็นต้น

๔.๓ ระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้องเป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตามประเมิน และรายงานผล

มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีระบบฐานข้อมูลรายบุคคลที่อ้างอิงจากเลขที่บัตรประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก ที่สามารถเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนฐานข้อมูล รวมทั้งใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่น ด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน และการศึกษา และมีระบบสารสนเทศด้านการศึกษาและด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศ ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน สามารถอ้างอิงได้ เป็นต้น

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย พัฒนาฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยงและเข้าถึงได้ และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัย ทั้งด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน และการศึกษา เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมาย ดังนี้

๕.๑ คนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ครู/บุคลากรทางการศึกษา ได้รับการอบรมพัฒนาในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตระหนักในความสำคัญของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ความมีคุณธรรม จริยธรรม และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตเพิ่มขึ้น และสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวของโลกเพิ่มขึ้น เป็นต้น

๕.๒ หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สถานศึกษา/สถาบันการศึกษาจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้น และสื่อสารมวลชนที่เผยแพร่หรือให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น เป็นต้น

๕.๓ การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในสาขาต่างๆ เพิ่มขึ้น เป็นต้น

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และ

สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ และพัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพคนทุกช่วงวัย โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการโรงเรียนสีเขียว เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ : การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา มีเป้าหมายดังนี้

๖.๑ โครงสร้าง บทบาท และระบบการบริหารจัดการการศึกษามีความคล่องตัว ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีการปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาให้มีเอกภาพ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เป็นต้น

๖.๒ ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาขนาดเล็ก/สถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของผู้เรียนที่เรียนในกลุ่มสถานศึกษาที่เข้าสู่ระบบการบริหารจัดการแนวใหม่สูงขึ้น เป็นต้น

๖.๓ ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น จำนวนองค์กร สมาคม มูลนิธิ หรือหน่วยงานอื่นที่เข้ามาจัดการศึกษาหรือร่วมมือกับสถานศึกษา ทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น และสัดส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาของภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายเมื่อเทียบกับรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษาสูงขึ้น เป็นต้น

๖.๔ กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มี กฎหมาย กฎ ระเบียบ และระบบการจัดสรรเงินเพื่อการศึกษาที่เอื้อและสนองตอบคุณลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงานและสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ มีรูปแบบ/แนวทาง กลไกการจัดสรรงบประมาณผ่านด้านอุปสงค์และอุปทานในสัดส่วนที่เหมาะสม เป็นต้น

๖.๕ ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาที่มีครูเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ครู/ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชน/ผู้ประกอบการที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น และสถานศึกษามีบุคลากรทางการศึกษาทำหน้าที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น เป็นต้น

โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเงินเพื่อการศึกษา พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา และโครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และอุปทาน เป็นต้น

- **การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ**

ความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ สู่การปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ประกอบด้วย สาระของแผนการศึกษาแห่งชาติที่มีความชัดเจน ครบถ้วน และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและทุกระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแผนการศึกษาแห่งชาติ ของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสาธารณชน การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนเพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ สู่การปฏิบัติที่ชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติทุกระดับ เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของชาติ

- **แนวทางการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ**

ประกอบด้วย ๑) การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ การสร้างความเข้าใจกับหน่วยงาน องค์กร และภาคีทุกภาคส่วน ถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ๒) การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาการศึกษาระยะ ๕ ปี แผนปฏิบัติราชการระยะ ๔ ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมจัดทำและติดตามประเมินผลแผนดังกล่าว ๓) การปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมายต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในระดับต่าง ๆ และ ๔) การสร้างช่องทางให้ประชาสังคมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งระดับนโยบายและระดับพื้นที่

- **การดำเนินการการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ**

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ได้เสนอรายละเอียดการดำเนินการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ โดยได้ระบุบทบาทของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ อาทิ หน่วยงานส่วนกลาง ซึ่งประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ เช่น สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และหน่วยงานอื่นนอกกระทรวงศึกษาธิการที่รับผิดชอบจัดการศึกษา เป็นต้น ส่วนระดับภูมิภาค ประกอบด้วย สำนักงานศึกษาธิการภาค สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น รวมทั้งระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียน โดยได้กำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้ง ๖ ยุทธศาสตร์ของหน่วยงานในแต่ละระดับอย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานตามแผน เป็นไปอย่างสอดคล้อง รองรับในกรอบทิศทางเดียวกัน และการจัดการศึกษาเป็นไปตามยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วงเวลาที่กำหนด

- **การติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ**

แนวคิดและหลักการติดตามประเมินผล เป็นการติดตามประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน ทั้งการประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ โดยแต่ละหน่วยงานประเมินการดำเนินงานของตนควบคู่ไปกับการให้หน่วยงานกลางประเมิน มีหลักเกณฑ์การติดตามและประเมินผลตัวชี้วัดที่ชัดเจน โปร่งใส มีมาตรฐาน และถูกต้องตามหลักวิชาการ

แนวทางการติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย ๑) การประเมินบริบทก่อนเริ่มโครงการ ประเมินระหว่างดำเนินงาน และประเมินหลังการดำเนินงานตามแผนเสร็จสิ้น ๒) วางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่เพื่อเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการแต่ละระดับกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ๓) ส่งเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านงบประมาณ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ เพื่อให้การติดตามประเมินผลมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ๔) จัดให้หน่วยงานหรือองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นกลางเป็นผู้ประเมิน ๕) จัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็น และ ๖) นำเสนอผลการติดตามและประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	**ก**
บทสรุปผู้บริหาร	**ค**
สารบัญ	**ณ**
สารบัญตาราง	**ถ**
สารบัญแผนภาพ	**ธ**
บทที่ ๑ สภาวการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ	**๑**
๑.๑ ความก้าวหน้าด้านเทคโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก	๑
๑.๒ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร	๑๑
๑.๓ ทักษะของประชากรในศตวรรษที่ ๒๑ : ทั่วโลกตั้งเป้าหมายสร้างให้ได้และไปให้ถึงความต้องการกำลังคนยุค ๔.๐	๑๕
๑.๔ สภาวการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก	๑๗
บทที่ ๒ ผลการพัฒนาการศึกษาไทย ปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘	**๑๙**
๒.๑ บริบทของการจัดการศึกษา	๑๙
๒.๒ โอกาสทางการศึกษา	๒๖
๒.๓ คุณภาพการศึกษา	๓๓
๒.๔ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน	๔๕
๒.๕ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา	๔๘
๒.๖ ประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ	๕๔
๒.๗ การพัฒนาการศึกษากับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	๖๑
๒.๘ สรุป	๖๕
บทที่ ๓ ปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษา	**๖๗**
๓.๑ ปัญหาและความท้าทายที่เกิดจากระบบการศึกษา	๖๗
๓.๒ ปัญหาและความท้าทายจากสภาวการณ์ของโลกที่ประเทศต้องเผชิญ	๗๑

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ วิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ	**๗๕**
๔.๑ แนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design)	๗๖
๔.๒ วิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ (Vision)	๗๘
๔.๓ พันธกิจ	๗๘
๔.๔ วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ (Objectives)	๗๙
๔.๕ เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations)	๗๙
๔.๖ เป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations)	๘๐
๔.๗ ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ	๘๒
๔.๘ ระยะเวลาของการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ	๘๘
๔.๙ บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	๙๑
บทที่ ๕ ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา	**๙๓**
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ	๙๔
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	๑๐๐
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	๑๐๘
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา	๑๑๙
ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	๑๒๖
ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา	๑๓๑

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ ๖ การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ๑๔๑

๖.๑ หลักการและแนวทางในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ๑๔๒

๖.๒ การดำเนินการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ๑๔๓

๑) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๑ ๑๔๕

๒) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๒ ๑๕๐

๓) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ ๑๕๖

๔) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๔ ๑๖๔

๕) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๕ ๑๖๙

๖) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๖ ๑๗๒

๖.๓ การติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ๑๗๘

๖.๔ ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ (Key Success Factors) ๑๗๙

บรรณานุกรม ๑๘๒

ภาคผนวก ๑๘๗

- คำสั่งสภาการศึกษาที่ ๒/๒๕๕๘ เรื่อง การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจ ด้านจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ๑๘๙
- คำสั่งคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจ ด้านจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๕๘ เรื่อง การแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ ๑๙๒
- คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สกศ. ๑๑๑๙/๒๕๕๙ เรื่อง การแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ ๑๙๔
- คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ ๑๑/๒๕๖๐ เรื่อง การแต่งตั้งคณะทำงาน ปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ๑๙๗

คณะผู้ดำเนินการ ๒๐๐

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง ๑	จำนวนประชากรจำแนกตามช่วงวัย ปี ๒๕๕๓ – ๒๕๗๔	๑๙
ตาราง ๒	จำนวนนักเรียน/นักศึกษาในระบบ ปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘	๒๑
ตาราง ๓	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘	๒๒
ตาราง ๔	จำนวนผู้เรียนการศึกษานอกระบบ ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘	๒๓
ตาราง ๕	จำนวนครู และอาจารย์ ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘	๒๔
ตาราง ๖	จำนวนสถานศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘	๒๕
ตาราง ๗	ร้อยละของกำลังแรงงาน (อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป) ที่จบมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป	๓๑
ตาราง ๘	ผลการทดสอบของโครงการ PISA 2015	๓๗
ตาราง ๙	ผลการประเมิน TIMSS 2011 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ และ TIMSS 2015 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒	๓๘
ตาราง ๑๐	มหาวิทยาลัยของประเทศไทยที่ติดอันดับที่ ๓๐๐ อันดับแรกของภูมิภาคเอเชีย โดย QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA ปี 2009 – 2016 (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙)	๕๒
ตาราง ๑๑	มหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนที่ติดอันดับ ๕๐๐ อันดับแรกของโลกโดย QS World University Rankings ปี 2015/2016	๕๔
ตาราง ๑๒	สัดส่วนผู้เรียนระหว่างรัฐ : เอกชน ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘	๖๐
ตาราง ๑๓	อันดับ IMD Competitiveness Factors, Infrastructure Factor, Sub-Factor Education ของกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ระหว่างปี 2014 – 2015 (พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๕๘)	๖๔
ตาราง ๑๔	ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ	๘๒
ตาราง ๑๕	ระยะเวลาของการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ	๘๘
ตาราง ๑๖	บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	๙๑
ตาราง ๑๗	บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๑ สู่การปฏิบัติ	๑๔๕
ตาราง ๑๘	บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๒ สู่การปฏิบัติ	๑๕๑

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตาราง ๑๙	บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ สู่การปฏิบัติ	๑๕๗
ตาราง ๒๐	บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๔ สู่การปฏิบัติ	๑๖๕
ตาราง ๒๑	บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๕ สู่การปฏิบัติ	๑๗๐
ตาราง ๒๒	บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๖ สู่การปฏิบัติ	๑๗๓

สารบัญแผนภาพ

		หน้า
แผนภาพ ๑	อุตสาหกรรม ๔.๐	๒
แผนภาพ ๒	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ๒๕๗๒ (The Global Goals)	๔
แผนภาพ ๓	กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ๑๐ ประเทศ	๖
แผนภาพ ๔	๓ เสาหลัก ประชาคมอาเซียน	๗
แผนภาพ ๕	กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)	๙
แผนภาพ ๖	กรอบวิสัยทัศน์และเป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒	๑๐
แผนภาพ ๗	ดัชนีการสูงวัยของประเทศในอาเซียน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน พ.ศ. ๒๕๕๖	๑๒
แผนภาพ ๘	พีระมิดประชากรไทย พ.ศ. ๒๕๑๓ – ๒๕๗๓	๑๓
แผนภาพ ๙	แนวโน้มประชากรเด็ก ผู้สูงวัย และดัชนีการสูงวัย พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๓	๑๔
แผนภาพ ๑๐	ทักษะสำคัญจำเป็นในโลกศตวรรษที่ ๒๑	๑๕
แผนภาพ ๑๑	จำนวนประชากร จำแนกตามช่วงวัย ปี ๒๕๕๓ – ๒๕๗๔	๒๐
แผนภาพ ๑๒	อัตราการเข้าเรียนของประชากรอายุ ๓ - ๒๑ ปี ปีการศึกษา ๒๕๔๑ - ๒๕๔๘	๒๖
แผนภาพ ๑๓	อัตราการเข้าเรียนของประชากรอายุ ๓ – ๒๑ ปี ปีการศึกษา ๒๕๕๘	๒๗
แผนภาพ ๑๔	จำนวนเด็กด้อยโอกาส/ผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่เข้าเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘	๒๘
แผนภาพ ๑๕	อัตราการออกกลางคันของผู้เรียน ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๗	๒๙
แผนภาพ ๑๖	อัตราการออกกลางคันของผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๗	๒๙
แผนภาพ ๑๗	จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยอายุ ๑๕ – ๕๙ ปี ในปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘	๓๐
แผนภาพ ๑๘	อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ในปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๘	๓๒
แผนภาพ ๑๙	ร้อยละของเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปี ที่มีพัฒนาการสมวัย ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗	๓๓

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

		หน้า
แผนภาพ ๒๐	คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ภาพรวมทั้งประเทศ ชั้น ป.๖ ม.๓ และ ม.๖ ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘	๓๔
แผนภาพ ๒๑	คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ชั้น ป.๖ ม.๓ และ ม.๖ ปีการศึกษา ๒๕๕๔ – ๒๕๕๘	๓๕
แผนภาพ ๒๒	เวลาเฉลี่ยที่คนไทยอายุ ๖ ปีขึ้นไป ใช้ในการอ่านหนังสือต่อวัน จำแนกตามกลุ่มวัยปี ๒๕๕๔ – ๒๕๕๘	๓๙
แผนภาพ ๒๓	ร้อยละของประชากร อายุ ๑๕ ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ต จำแนกตามกลุ่มอายุ ในปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘	๔๐
แผนภาพ ๒๔	จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๗	๔๑
แผนภาพ ๒๕	ทักษะด้านภาษา (Languages skills) ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการของประเทศในเอเชีย ปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙	๔๒
แผนภาพ ๒๖	ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ของแรงงานไทย ปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙	๔๓
แผนภาพ ๒๗	ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ของแรงงานของประเทศในเอเชีย ปี ๒๕๕๙	๔๓
แผนภาพ ๒๘	จำนวนความต้องการกำลังแรงงาน จำนวนแรงงานที่ขาดแคลน และจำนวนผู้ว่างงาน จำแนกตามระดับการศึกษา ปี ๒๕๕๖	๔๔
แผนภาพ ๒๙	สัดส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา : สามัญศึกษา ปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘	๔๕
แผนภาพ ๓๐	จำนวนนักเรียนต่อห้อง ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘	๔๖
แผนภาพ ๓๑	จำนวนนักเรียนต่อครู ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘	๔๗

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

		หน้า
แผนภาพ ๓๒	ร้อยละของสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองคุณภาพมาตรฐาน จากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๕๘) จำแนกตามระดับการศึกษา	๔๙
แผนภาพ ๓๓	ร้อยละของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาด ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘	๕๐
แผนภาพ ๓๔	เปรียบเทียบจำนวนประชากรวัยเรียนและแนวโน้มจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก ปี ๒๕๓๖ – ๒๕๕๙ และประมาณการ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๗	๕๑
แผนภาพ ๓๕	จำนวนมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ที่ติดอันดับ ๑๐๐ อันดับแรกของเอเชีย ในปี ๒๕๕๙	๕๓
แผนภาพ ๓๖	ร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษา ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ (GDP) ในปี ๒๕๕๖	๕๕
แผนภาพ ๓๗	ร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษา ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ (GDP) และต่องบประมาณทั้งประเทศ ปีงบประมาณ ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙	๕๕
แผนภาพ ๓๘	ร้อยละของค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา จำแนกตามประเภท ระดับและสถานศึกษา ปีงบประมาณ ๒๕๕๗	๕๖
แผนภาพ ๓๙	ร้อยละของค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา จำแนกตามกิจกรรม การจัดการศึกษา ปีงบประมาณ ๒๕๕๗	๕๗
แผนภาพ ๔๐	ร้อยละของรายจ่ายด้านการศึกษาของภาคครัวเรือนต่อรายได้ ปีการศึกษา ๒๕๕๘	๕๘
แผนภาพ ๔๑	รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน (บาท/เดือน/ครัวเรือน) จำแนกตามประเภท การใช้จ่าย ปีการศึกษา ๒๕๕๘	๕๙
แผนภาพ ๔๒	เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของ IMD ของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๙	๖๒
แผนภาพ ๔๓	ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของ IMD ปี ๒๐๑๕ – ๒๐๑๖ (พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๕๙)	๖๓
แผนภาพ ๔๔	คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้เรียน	๘๐

บทที่ ๑
สภาวการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ ๒๑ เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ประกอบด้วย

๑.๑ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก

■ **การปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ต่อการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม ๔.๐ (The Fourth Industrial Revolution)** การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องเผชิญกับระบบเศรษฐกิจโลกที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ความท้าทายใหม่ในกระแสโลกาภิวัตน์รอบใหม่ของโลกคือ การก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of things)

ซึ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ มีโปรแกรมใช้ร่วมกับคอมพิวเตอร์ รวมถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งมนุษย์สามารถพกพาติดตัวไปด้วยตลอดเวลา ส่งผลให้ปริมาณการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เห็นได้จากจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๕๐ ของประเทศในแถบเอเชีย

การปฏิวัติดิจิทัลส่งผลให้การเคลื่อนย้ายตลาดทุนและตลาดเงินเป็นไปอย่างเสรีและรวดเร็ว และทำให้ตลาดเงินของโลกมีความเชื่อมโยงกันเสมือนหนึ่งเป็นตลาดเดียวกัน (One World One Market) การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีในระดับภูมิภาคและระดับโลก เพื่อขยายตลาดการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศส่งผลให้เกิดระบบการค้าเสรีและการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น รูปแบบการค้ามีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปสู่การค้าผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ผู้ซื้อและผู้ขายไม่จำเป็นต้องพบกัน

นอกจากนี้ ระบบเศรษฐกิจทั่วโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ ที่ใช้ไฟฟ้าเป็นพลังงานหลักในกระบวนการผลิตทั้งหมด โดยอาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ผสมผสานกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการผลิต ส่งผลให้พฤติกรรมการบริโภคสินค้าและบริการของประชาชนเปลี่ยนไป ผู้ผลิตสินค้าและการบริการจึงจำเป็นต้องปรับตัวสู่การพัฒนาบนฐานความรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

แผนภาพ ๑ อุตสาหกรรม ๔.๐

ที่มา : www.applicadthai.com

การปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ โดยการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ จากประเทศที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบด้าน “ความหลากหลายเชิงชีวภาพ (Bio-Diversity)” และ “ความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม (Cultural Diversity)” มาเป็นความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน เพื่อเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรม “เพิ่มมูลค่า” ไปสู่โครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรม “สร้างมูลค่า” ด้วย ๓ กลไกการขับเคลื่อนใหม่ (New Growth Engines) ประกอบด้วย ๑) กลไกการขับเคลื่อนผ่านการสร้างและยกระดับผลิตภาพ (Productive Growth Engine) ๒) กลไกการขับเคลื่อนที่คนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Growth Engine) และ ๓) กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Green Growth Engine) ซึ่งเป็นการค้นหากลไกการขับเคลื่อนใหม่ ๆ เพื่อสร้างความมั่งคั่งอย่างยั่งยืนให้กับประเทศไทยในศตวรรษที่ ๒๑ โดยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value-based Economy) ที่มีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ ๑) เปลี่ยนการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม ๒) เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และ ๓) เปลี่ยนจากเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคการบริการมากขึ้น โดยกำหนดรูปแบบและองค์ประกอบการเปลี่ยนผ่าน ดังนี้

(๑) เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี เป็นเกษตรกรแบบผู้ประกอบการ

(๒) เปลี่ยนจากธุรกิจขนาดย่อมแบบเดิม (SMEs) ไปสู่การเป็นธุรกิจที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Smart Enterprises) และผู้ประกอบการเทคโนโลยีรายใหม่ (Startups) ที่มีศักยภาพสูง

(๓) เปลี่ยนจากธุรกิจบริการแบบเดิมที่มีการสร้างมูลค่าที่ค่อนข้างต่ำไปสู่ธุรกิจบริการที่มีมูลค่าสูง

(๔) เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง

ทั้งนี้ การปรับเปลี่ยนประเทศดังกล่าวได้นำความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศไทยมาเป็นจุดเน้นในการขับเคลื่อน พร้อมกับการเติมเต็มวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี รวมทั้งการวิจัยและพัฒนา อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของประเทศไทย พบว่า เป็นสัดส่วนที่น้อยกว่าประเทศเกาหลีใต้และประเทศสิงคโปร์ ๖ – ๑๐ เท่า และเมื่อเปรียบเทียบจำนวนบุคลากรวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนในประเทศไทยก็มีจำนวนน้อยกว่าประเทศเกาหลีใต้และประเทศสิงคโปร์ ๗ – ๑๑ เท่า เช่นกัน

การปฏิวัติดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ และการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ จะเป็นแรงผลักดันให้ประชากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด สามารถพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างปัญญาที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ มีการนำเทคโนโลยีการสื่อสาร และระบบการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ (Mobile learning) มาใช้มากขึ้น ดังนั้น การจัดการศึกษาของไทยจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วางแผนพัฒนาและเตรียมกำลังคนที่จะเข้าสู่ตลาดงานเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ ปรับหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างเสรีแบบไร้พรมแดนในยุคเศรษฐกิจและสังคม ๔.๐

■ **สัญญาประชาคมโลก : จากเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ๒๕๕๘ (Millennium Development Goals : MDGs 2015) สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ๒๕๗๓ (Sustainable Development Goals : SDGs 2030)**

แผนภาพ ๒ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (The Global Goals)

ที่มา : https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs

การประชุมสุดยอดแห่งสหัสวรรษของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่เป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ เมื่อปี ๒๕๔๓ ได้นำไปสู่การให้สัตยาบันในข้อตกลงเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ๒๕๕๘ (Millennium Development Goals : MDGs 2015) ที่ทุกประเทศต้องดำเนินการให้บรรลุผลตามเป้าหมายการพัฒนาทั้ง ๘ ประการ ภายในปี ๒๕๕๘ เป้าหมายด้านการศึกษาเป็นเป้าหมายที่ ๒ ได้กำหนดไว้ว่า “ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา” ซึ่งผลปรากฏว่า ประเทศส่วนใหญ่ไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ในขณะที่ประเทศไทยสามารถดำเนินการบรรลุตามเป้าหมาย เนื่องจากมีอัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาในภาพรวมเกินร้อยละ ๑๐๐

ในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งองค์การสหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๘ ที่ประชุมมีมติรับรองเป้าหมายการพัฒนาของโลกชุดใหม่เพื่อดำเนินการต่อเนื่องจาก MDGs 2015 โดยใช้ชื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals : SDGs) และได้รวมเป้าหมายบางด้านของ MDGs 2015 ที่ยังไม่บรรลุผลเข้าไว้ด้วย SDGs 2030 จึงเป็นทิศทางการพัฒนาของโลกในช่วง ๑๕ ปีต่อจากนี้ โดยได้มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาไว้ ๑๗ เป้าหมาย ๑๖๙ เป้าประสงค์ โดยเป้าหมายที่ ๔ เป็นเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้กำหนดเป้าหมายไว้ว่า “สร้างหลักประกันว่าทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต”

ในส่วนของสาระสำคัญมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่เน้นการสร้างโอกาสทางการศึกษาในสถานศึกษาไปสู่แนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการเข้าถึงเด็กที่ด้อยโอกาสทุกกลุ่ม ปัญหาความเท่าเทียมของหญิงและชายในการเข้าถึงการศึกษา และต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยเชื่อมโยงกับความต้องการของตลาดงานจึงต้องแสวงหาความร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทักษะการทำงานที่ภาคเอกชนต้องการ รวมถึงกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีปัญหาการอ่านออกเขียนได้และการขาดทักษะใหม่ ๆ ที่ตลาดต้องการให้กลับเข้ามาศึกษาต่อเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะในการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง

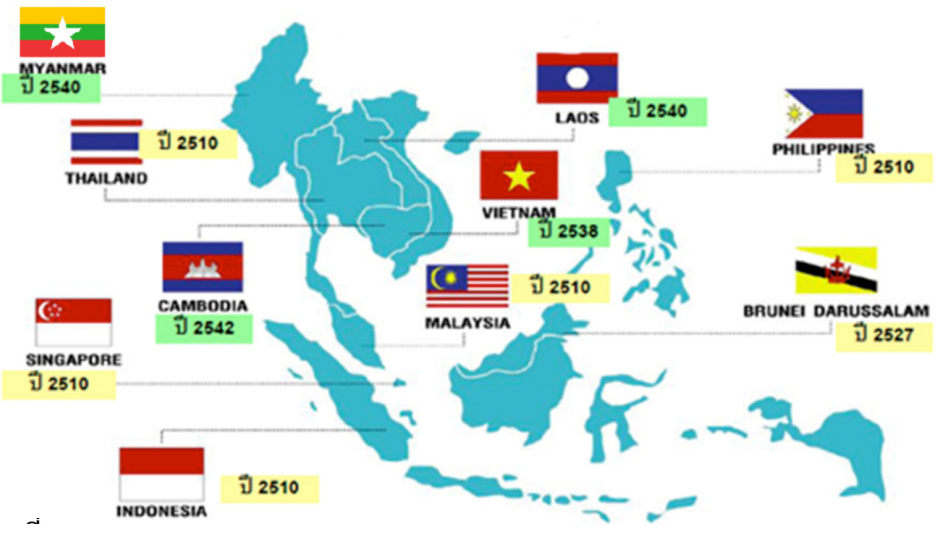
เป้าประสงค์ที่สำคัญของ SDGs 2030 คือการสร้างหลักประกันทางการศึกษาที่มีคุณภาพเสมอภาคและเท่าเทียม สำหรับเด็กทุกคนในทุกระดับตั้งแต่ปฐมวัยถึงอุดมศึกษา เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพ เพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานและการเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้งขจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุข และการเป็นพลเมืองของโลก

เป้าประสงค์ข้างต้นได้ส่งผลต่อระบบการศึกษาทั่วโลกที่ต้องปรับตัวและจัดการศึกษาตามทิศทางเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ๒๕๗๓ (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ประเทศไทยจึงต้องนำเป้าหมายดังกล่าวมากำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการเชิงนโยบาย วางแผนและขับเคลื่อนให้มีหลักประกันโอกาสทางการศึกษา และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เพื่อบรรลุเป้าหมายของสัญญาประชาคมโลกที่ได้ตกลงร่วมกัน

■ **ผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียนต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมืองและความมั่นคง**

การประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๙ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๖ นำไปสู่การลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) ที่ประเทศสมาชิก ๑๐ ประเทศ (ดังแผนภาพ ๓) ได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยประชาคมอาเซียนประกอบด้วย ๓ เสาหลัก ดังแผนภาพ ๔

แผนภาพ ๓ กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ๑๐ ประเทศ

ที่มา : http://www.uasean.com

แผนภาพ ๔ ๓ เสาหลัก ประชาคมอาเซียน

ที่มา : www.uasean.com

การศึกษาเป็นหนึ่งในประชาคมด้านสังคมและวัฒนธรรม แต่มีบทบาททั้งใน ๓ เสาหลัก ในด้านเศรษฐกิจ การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และส่งผลกระทบทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ตลาดการค้าของภูมิภาคมีขนาดเพิ่มขึ้นเกือบ ๑๐ เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับขนาดตลาดของประเทศไทยในปัจจุบัน เนื่องจากมีประชากรรวมกันกว่า ๖๐๐ ล้านคน อาเซียนกลายเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตเดียว มีการไหลเวียนอย่างเสรีของแรงงาน สินค้า บริการ การลงทุน และเงินทุน โดยในปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีการจัดทำข้อตกลงอาเซียนว่าด้วยการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ (Mutual Recognition Agreement : MRA) ใน ๘ สาขาอาชีพ ได้แก่ วิศวกร สถาปนิก แพทย์ ทันตแพทย์ ช่างสำรวจ โลจิสติกส์ นักการบัญชี และท่องเที่ยวและการโรงแรม ในด้านสังคมและวัฒนธรรม ประชาชนในภูมิภาคอาเซียนสามารถเดินทางไปมาระหว่างกันได้สะดวกรวดเร็วขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความรู้ วัฒนธรรม และเทคโนโลยีมากขึ้น เกิดสังคมพหุวัฒนธรรม ในด้านการเมืองและความมั่นคง การเปิดชายแดนและการเคลื่อนย้ายประชาชนข้ามแดนส่งผลต่อภัยคุกคามข้ามชาติ และจากการที่อาเซียนใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาการทำงาน คนไทยจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งด้านทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะการทำงาน รวมทั้งภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญต่อความร่วมมือในการพัฒนาภายใต้กรอบข้อตกลงต่าง ๆ และสามารถดำรงชีวิตในประชาคมอาเซียนได้อย่างมั่นคงและสันติ

ในด้านการศึกษาแผนการศึกษาอาเซียน พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓ (THE ASEAN Work Plan On Education 2016 – 2020) ได้กำหนดประเด็นสำคัญไว้ ๘ ประการ (Key Elements on Education) ได้แก่ ๑) ส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนผ่านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และความรู้พื้นเมือง ๒) ยกระดับคุณภาพและสร้างโอกาสการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคน โดยไม่ละเลยผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ๓) พัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ๔) สนับสนุนการพัฒนาการอาชีวศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๕) ส่งเสริมการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการพัฒนาคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๖) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการอุดมศึกษาด้วยการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ๗) ส่งเสริมบทบาทของการอุดมศึกษาให้เข้มแข็งด้วยการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการกับมหาวิทยาลัย และ ๘) ดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

■ **การปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจและสังคมให้พร้อมรองรับประเทศไทยยุค ๔.๐**

❖ **ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)**

ประเทศไทยได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีความต่อเนื่องและมีแนวทางที่ชัดเจน โดยกำหนด**วิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** โดยมีเป้าหมายให้ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศที่มีรายสูงภายในปี ๒๕๗๙ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมไทยที่มีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน มีความเป็นธรรมในสังคม ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในภูมิภาคและโลก ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลเข้มแข็งและเติบโตอย่างมีคุณภาพ เศรษฐกิจและสังคมพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระบบการบริหารภาครัฐมีประสิทธิภาพ ทันสมัย รับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และประชาชนมีส่วนร่วม คนไทยในอนาคตจึงต้องมีศักยภาพและร่วมกันพัฒนาประเทศ สามารถปรับตัวรองรับบริบทการพัฒนาในอนาคต มีทักษะในการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้สังคมแห่งการเรียนรู้ที่คนไทยสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

แผนภาพ ๕ กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๙

ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ประกอบด้วย ๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ผ่านการสร้างความเชื่อมั่นในกลุ่มประเทศอาเซียนและประชาคมโลกที่มีต่อประเทศไทย ๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาคนเพื่อยกระดับผลิตภาพและการใช้นวัตกรรมในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ๓) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนของชาติ เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ ๔) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันทางสังคม เพื่อเร่งกระจายโอกาสการพัฒนาให้ทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำไปสู่สังคมที่เสมอภาคและเป็นธรรม ๕) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ ๖) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม มีสมรรถนะสูง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กระจายบทบาทภารกิจไปสู่ท้องถิ่นอย่างเหมาะสม และมีธรรมาภิบาล

✣ **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)**

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศ ระยะ ๕ ปี โดยยึดหลัก **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” การมีส่วนร่วมในการพัฒนา** และ**การมุ่งเสริมสร้างกลไกการพัฒนาประเทศ** ให้มีการพัฒนาเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงานโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก **และกำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา**

แผนภาพ ๖ กรอบวิสัยทัศน์และเป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๙

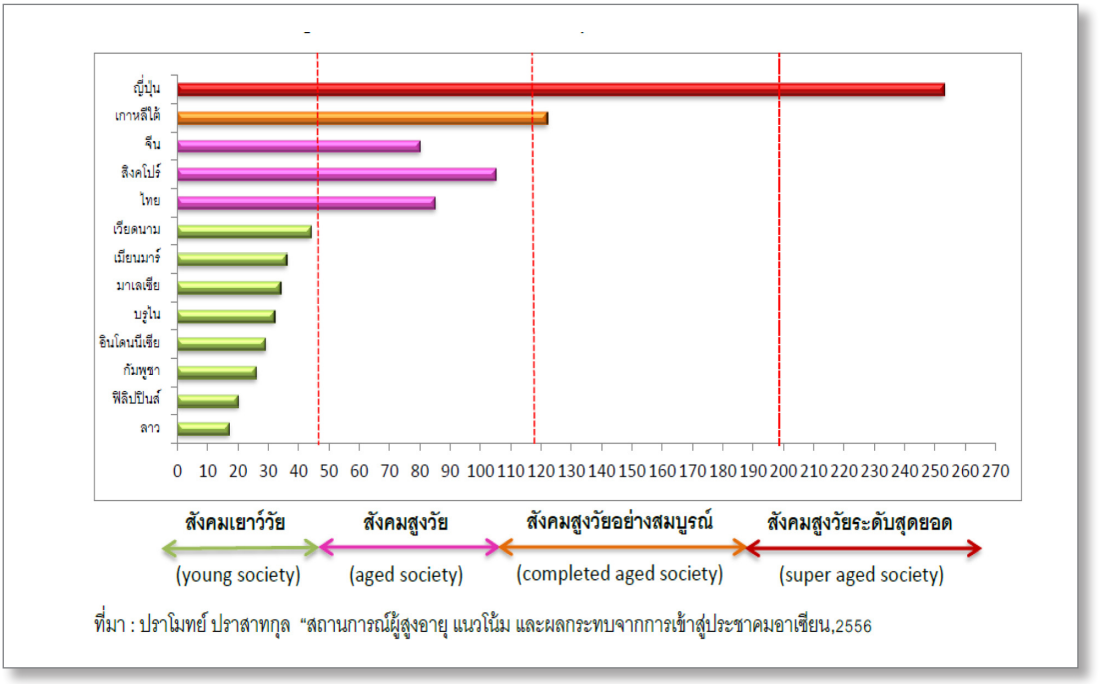
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ **มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัย มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต** มีระบบเศรษฐกิจที่มีโครงสร้างที่เข้มแข็ง มีเสถียรภาพ แข่งขันได้ ยั่งยืน มีความมั่นคงทางพลังงาน มีการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค มีโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล รักษาทุนธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสู่ความสมดุลของระบบนิเวศ สร้างความมั่นคงภายในประเทศ ป้องกันและลดผลกระทบจากภัยคุกคามข้ามชาติ รวมทั้งให้ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญต่อความร่วมมือในการพัฒนาภายใต้กรอบข้อตกลงต่าง ๆ ในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ทำให้ภาครัฐมีประสิทธิภาพสูงขึ้น สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั่วถึง ตรวจสอบได้ และปราศจากคอร์รัปชั่น ซึ่งได้กำหนดให้การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการขับเคลื่อนแผนให้บรรลุเป้าหมาย

การพัฒนาการศึกษาของชาติจึงเป็นภารกิจหลักในการพัฒนาคน อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศในทุกระบบ โดยมีกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) เป็นกรอบในการดำเนินการ เพื่อให้การพัฒนาประเทศในทุกระบบมีความสอดคล้องกัน และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศให้ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

๑.๒ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร

องค์การสหประชาชาติได้ประเมินสถานการณ์โครงสร้างของประชากรโลกว่า ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๔ – ๒๖๔๓ จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ โดยกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาจะมีระยะเวลาเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรค่อนข้างสั้นกว่ากลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีสภาวการณ์ **“วิกฤตสังคมสูงวัย”** มีปัญหาการขาดแคลนแรงงานในประเทศ และการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวมากขึ้น รวมทั้งส่งผลต่อความต้องการสินค้าและบริการสำหรับผู้สูงอายุมากขึ้น

แผนภาพ ๗ ดัชนีการสูงวัยของประเทศในอาเซียน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน พ.ศ. ๒๕๕๖

ที่มา : ปราโมทย์ ปราสาทกุล "สถานการณ์ผู้สูงอายุ แนวโน้ม และผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน,2556

หมายเหตุ ดัชนีการสูงวัย (Aging Index) เป็นการเปรียบเทียบโครงสร้างการทดแทนกันของประชากรกลุ่มผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) กับกลุ่มประชากรวัยเด็ก (อายุต่ำกว่า ๑๕ ปี) โดยดัชนีมีค่าเกินกว่า ๑๐๐ แสดงว่าจำนวนประชากรสูงอายุมีมากกว่าจำนวนประชากรเด็ก

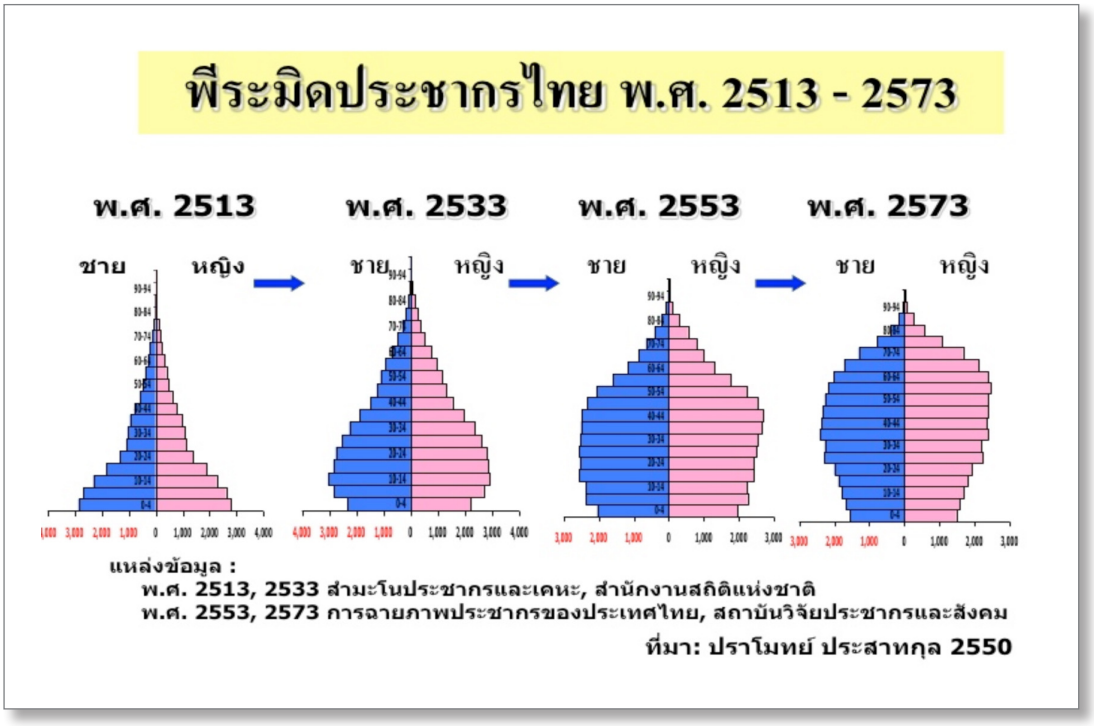
ดัชนีการสูงวัยจำแนกสังคม มีดังนี้

- สังคมเยาว์วัย หมายถึง ค่าดัชนีต่ำกว่า ๕๐
- สังคมสูงวัย หมายถึง ค่าดัชนีระหว่าง ๕๐ - ๑๑๙.๙
- สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ หมายถึง ค่าดัชนีระหว่าง ๑๐๐ - ๑๙๙.๙
- สังคมสูงวัยระดับสุดยอด หมายถึง ค่าดัชนีตั้งแต่ ๒๐๐ ขึ้นไป

โลกได้เริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๘ กล่าวคือ มีประชากรที่อายุ ๖๐ ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ ๑๐ หรืออายุ ๖๕ ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ ๗ ซึ่งประเทศญี่ปุ่นได้เข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสูงสุด คือมีสัดส่วนผู้สูงวัยที่อายุเกิน ๖๕ ปี ร้อยละ ๓๐

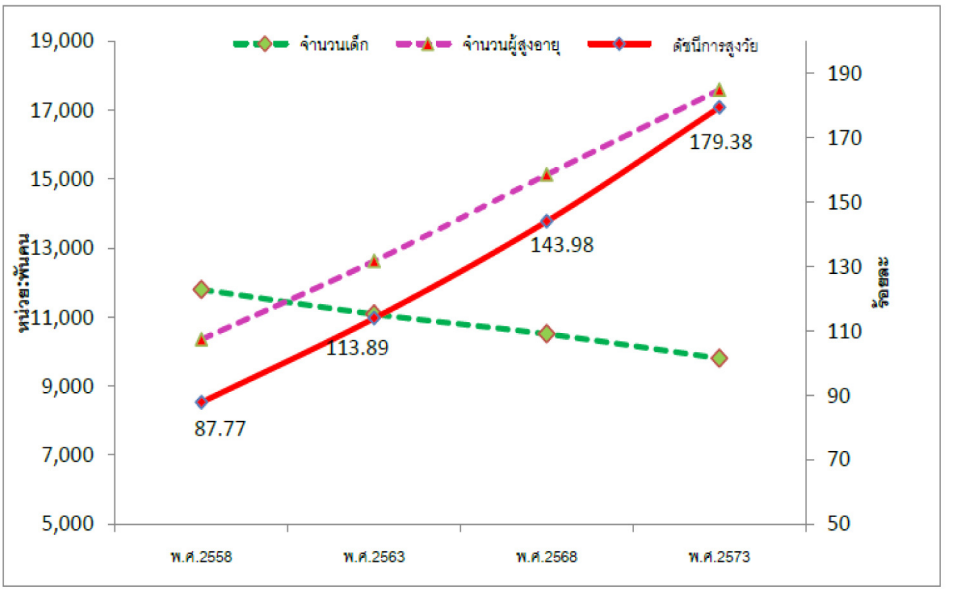
สำหรับประเทศในอาเซียนที่เข้าสู่สังคมสูงวัยแล้ว ได้แก่ สิงคโปร์ โดยมีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๒๐ ในขณะที่ประเทศไทยและเวียดนามกำลังไล่ตามมา โดยมีสัดส่วนประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๑๒.๕ และ ๙.๕ ตามลำดับ (World Population Prospective, the 2012 Revision, United Nations)

แผนภาพ ๘ พีระมิดประชากรไทย พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๗๓

สถานการณ์สังคมสูงวัยในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ประมาณการสัดส่วนผู้สูงวัยไว้ว่า ในปี ๒๕๕๘ จะมีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปถึงร้อยละ ๑๓.๘ ซึ่งถือว่าเป็นการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (ประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๑๔) และในปี ๒๕๖๓ จะมีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๙.๑ หรือเข้าใกล้สังคมสูงวัยระดับสูงสุด

แผนภาพ ๙ แนวโน้มประชากรเด็ก ผู้สูงวัย และดัชนีการสูงวัย พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๓

ที่มา : การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๘๓
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์หรือการเกิดน้อยลง จากข้อมูลอัตราเจริญพันธุ์รวม พบว่า จำนวนบุตรโดยเฉลี่ยต่อสตรีหนึ่งคนตลอดช่วงวัยเจริญพันธุ์ ได้ลดลงเป็นลำดับ จาก ๔.๙ คน ในปี ๒๕๑๗ เหลือประมาณ ๑.๖ คนในปี ๒๕๕๖ และ ๑.๓ คน ในปี ๒๕๗๖ ส่งผลให้ประชากรวัยเด็กหรือประชากรวัยเรียนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

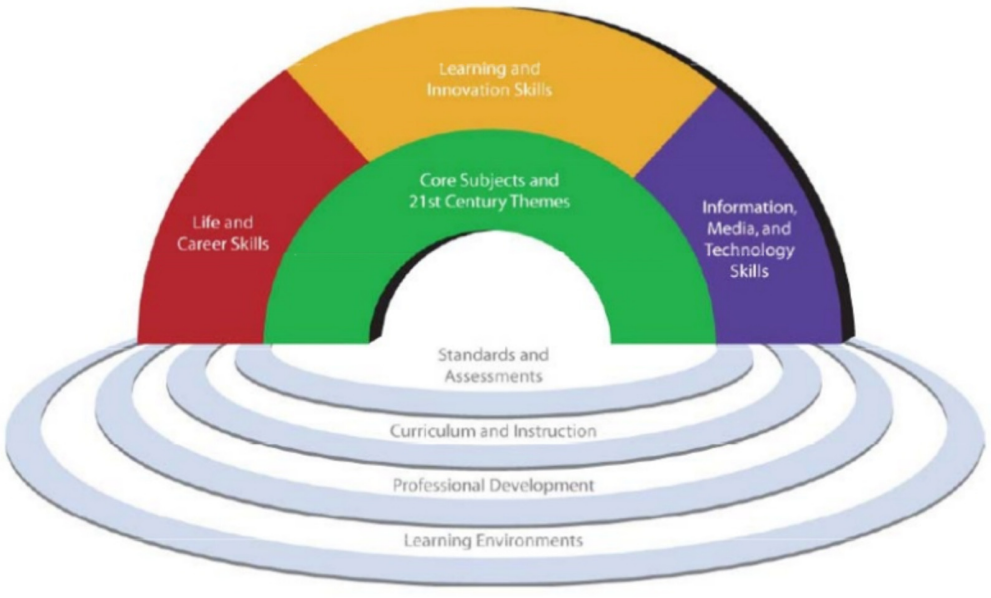
การเป็นสังคมสูงวัยส่งผลให้อัตราการพึ่งพิงสูงขึ้น กล่าวคือ วัยแรงงานต้องแบกรับภาระการดูแลผู้สูงวัยเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องจำเป็นต้องเตรียมกำลังคนให้มีสมรรถนะเพื่อสร้างผลิตภาพ (Productivity) ที่สูงขึ้น การจัดการศึกษาจึงต้องวางแผนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีทักษะและสมรรถนะสูง และปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้บูรณาการกับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพร้อมรับการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง

อัตราการเกิดที่ลดลงส่งผลให้จำนวนนักเรียนที่อยู่ในวัยเรียนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา และการบริหารสถานศึกษา การวางแผนอัตรากำลังครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริหารจัดการห้องเรียน การจัดโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนการบริหารจัดการทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษาที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๑.๓ ทักษะของประชากรในศตวรรษที่ ๒๑ : ทั่วโลกตั้งเป้าหมายสร้างให้ได้และไปให้ถึงความต้องการกำลังคนยุค ๔.๐

ผลจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ สังคม และสถานการณ์สังคมสูงวัยข้างต้น ส่งผลให้ทุกประเทศทั่วโลกกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศตนให้มีทักษะและสมรรถนะระดับสูง มีความสามารถเฉพาะทางมากขึ้น ส่วนความต้องการกำลังแรงงานที่ไร้ฝีมือ และมีทักษะต่ำจะถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากขึ้น

แผนภาพ ๑๐ ทักษะสำคัญจำเป็นในโลกศตวรรษที่ ๒๑

ที่มา : http://www.qlf.or.th

การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง

ทักษะสำคัญจำเป็นในโลกศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วยทักษะที่เรียกตามคำย่อว่า 3Rs + 8Cs

3Rs ประกอบด้วย

- อ่านออก (Reading)
- เขียนได้ (WRiting)
- คิดเลขเป็น (ARithmetics)

8Cs ประกอบด้วย

- ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving)
- ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)
- ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding)
- ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership)
- ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy)
- ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy)
- ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills)
- ความมีเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

๑.๔ สภาวการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก

■ **การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น**

สภาวะโลกร้อนก่อให้เกิดภัยธรรมชาติที่มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น การขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมืองส่งผลให้ทรัพยากรถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว สร้างมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ปล่อยก๊าซเรือนกระจก ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนสูงขึ้น รวมทั้งการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความถี่และความรุนแรงมากขึ้น ล้วนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของโลก นำมาซึ่งความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมที่ประมาณค่ามิได้ ทุกประเทศต้องใช้ทรัพยากรในการแก้ปัญหาและผลกระทบที่ต่อเนื่องอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และสร้างภาระกับสังคมและงบประมาณของรัฐในระยะยาว การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ส่งผลให้ระบบการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและเตรียมความพร้อมของครู การผลิตครูใหม่ที่มีสมรรถนะสูงตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้ไปสู่เด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถคิดวิเคราะห์เพื่อป้องกันภัยธรรมชาติ บริหารจัดการ พัฒนา และรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

■ **การเปลี่ยนแปลงด้านการสาธารณสุข**

ความก้าวหน้าด้านการสาธารณสุขอันเนื่องจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประชากรมีอายุยืนยาวมากขึ้น ในขณะเดียวกันประชากรยังต้องเผชิญกับโรคระบาดและโรคอุบัติใหม่ที่มีความรุนแรงและเพิ่มมากขึ้น เช่น ไวรัสซิก้า และการใช้สารเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร เพื่อรองรับการขยายตัวและการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ระบบการบริการสาธารณสุขต้องเปลี่ยนมาเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและการดูแลสุขภาพตนเองมากขึ้น ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับปรุงรูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผ่านระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นหลากหลาย สามารถเข้าถึงได้อย่างไม่มีขีดจำกัด

■ **แนวโน้มความขัดแย้งและความรุนแรงในสังคม**

การไม่ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลที่นิยมใช้ความรุนแรงได้แพร่กระจายไปสู่นานาประเทศมากขึ้น ความขัดแย้งในเชิงความคิดเห็นของคนในสังคมมีมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความไม่สงบ ประชาชนมีความหวาดระแวงและขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประเทศขาดความมั่นคงและความสงบสุข อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศได้รับผลกระทบ ระบบการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ

จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้ประชาชนสามารถคิดวิเคราะห์ มีเหตุมีผล เข้าใจและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างแต่ไม่แตกแยก รวมทั้งการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีและสมานฉันท์

■ **ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลกับการดำรงชีวิต**

นวัตกรรมและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างก้าวกระโดด ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน (Disruptive technology) ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่ต้องเผชิญกับเทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันมากมาย ทั้งด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การเดินทาง การใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารและการจัดการการทำงาน เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเกี่ยวข้องกับทุกเรื่องในชีวิตประจำวัน ดังนั้น เยาวชนรุ่นใหม่จึงควรเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้รู้เท่าทันและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและประเทศต่อไป ซึ่งเป็นบทบาทของการศึกษาที่ต้องพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะและความรู้ในเรื่องดังกล่าว

โดยสรุป การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก ทั้งที่เป็นปัจจัยภายนอก จากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ (The Fourth Industrial Revolution) เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ๒๕๕๘ (Millennium Development Goals : MDGs 2015) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ๒๕๗๓ (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ **และปัจจัยภายในประเทศ** จากนโยบายการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) และวิกฤตสังคมสูงวัย ล้วนมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ดังนั้นการพัฒนาการศึกษาจึงต้องนำปัจจัยทุกด้านมาประมวลและวิเคราะห์เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนาไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙

บทที่ ๒
ผลการพัฒนาการศึกษาไทย ปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาดำเนินการภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ ๒๑ และสภาวการณ์ที่เป็นแรงกดดันทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ โดยใช้กรอบและแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๕ และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙) บริบทของการจัดการศึกษา และผลการพัฒนาการศึกษาของไทยในช่วงปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘ สรุปได้ดังนี้

๒.๑ บริบทของการจัดการศึกษา

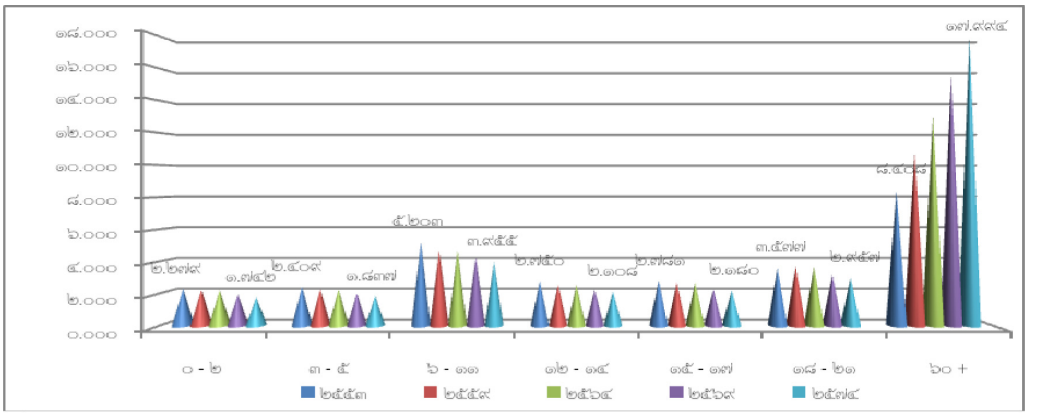
๒.๑.๑ โครงสร้างประชากรช่วงปี ๒๕๕๓ – ๒๕๗๔ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในทุกช่วงวัย ซึ่งเป็นผลจากอัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลง ยกเว้นประชากรที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป (ผู้สูงวัย) ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประเทศเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัย ปัญหาโครงสร้างประชากรนี้จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมเนื่องจากอัตราการพึ่งพิงจะเพิ่มสูงขึ้น

ตาราง ๑ จำนวนประชากร จำแนกตามช่วงวัย ปี ๒๕๕๓ – ๒๕๗๔

หน่วย : ล้านคน

อายุ/ปี	๒๕๕๓	๒๕๕๙	๒๕๖๔	๒๕๖๙	๒๕๗๔
๐ - ๒	๒.๒๗๙	๒.๒๐๔	๒.๒๐๔	๑.๙๑๒	๑.๗๔๒
๓ - ๕	๒.๔๐๙	๒.๒๔๕	๒.๒๔๕	๑.๙๙๘	๑.๘๓๗
๖ - ๑๑	๕.๒๐๓	๔.๖๕๙	๔.๖๕๙	๔.๒๔๗	๓.๙๕๕
๑๒ - ๑๔	๒.๗๕๐	๒.๕๓๒	๒.๕๓๒	๒.๒๑๗	๒.๑๐๘
๑๕ - ๑๗	๒.๗๘๑	๒.๖๕๕	๒.๖๕๕	๒.๒๓๔	๒.๑๘๐
๑๘ - ๒๑	๓.๕๗๗	๓.๖๕๕	๓.๖๕๕	๓.๑๕๐	๒.๙๕๗
๖๐ +	๘.๔๐๘	๑๐.๗๘๓	๑๓.๑๑๐	๑๕.๖๓๙	๑๗.๙๙๔

แผนภาพ ๑๑ จำนวนประชากร จำแนกตามช่วงวัย ปี ๒๕๕๓ – ๒๕๗๔

ที่มา : การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๘, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๑.๒ จำนวนนักเรียน และนักศึกษาที่เรียนการศึกษาในระบบ ในภาพรวมลดลงจาก ๑๕.๐๒๖ ล้านคน ในปี ๒๕๕๒ เป็น ๑๔.๒๘๓ ล้านคน ในปี ๒๕๕๘ โดยลดลงเกือบทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา ยกเว้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญและปริญญาตรีที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาในภาพรวม มีจำนวนลดลงจาก ๒.๖๙๔ ล้านคน ในปี ๒๕๕๒ เป็น ๒.๕๔๒ ล้านคน ในปี ๒๕๕๘ โดยลดลงเกือบทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา ยกเว้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งประเภทสามัญศึกษา และอาชีวศึกษาที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น

ตาราง ๒ จำนวนนักเรียน/นักศึกษาในระบบ ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘

หน่วย : พันคน

ระดับการศึกษา	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘
ก่อนประถมศึกษา	**๒,๗๓๕**	**๒,๗๕๕**	**๒,๘๐๖**	**๒,๗๙๙**	**๒,๗๓๕**	**๒,๖๕๓**	**๒,๗๐๑**
ประถมศึกษา	**๕,๑๔๗**	**๕,๐๔๔**	**๔,๙๙๓**	**๔,๙๓๙**	**๔,๙๐๔**	**๔,๘๖๒**	**๔,๘๖๖**
ระดับมัธยมศึกษา	**๔,๗๔๖**	**๔,๘๓๓**	**๔,๗๑๖**	**๔,๕๘๕**	**๔,๕๑๓**	**๔,๓๘๑**	**๔,๓๐๗**
มัธยมศึกษาตอนต้น	๒,๗๕๖	๒,๗๖๙	๒,๖๒๔	๒,๔๖๐	๒,๓๗๖	๒,๓๑๕	๒,๓๐๘
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑,๙๙๐	๒,๐๖๔	๒,๐๙๒	๒,๑๒๔	๒,๑๓๗	๒,๐๖๖	๑,๙๙๙
• *สายสามัญศึกษา*	*๑,๒๔๐*	*๑,๓๐๙*	*๑,๓๕๒*	*๑,๓๙๗*	*๑,๔๓๘*	*๑,๓๙๘*	*๑,๓๔๔*
• *สายอาชีวศึกษา*	*๗๕๐*	*๗๕๕*	*๗๔๐*	*๗๒๗*	๖๙๙	๖๖๘	๖๕๔
อุดมศึกษา	**๒,๓๙๘**	**๒,๔๗๐**	**๒,๓๙๓**	**๒,๓๙๑**	**๒,๔๓๑**	**๒,๓๗๔**	**๒,๔๐๙**
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓๘๒	๓๙๓	๓๕๒	๓๒๓	๓๑๖	๓๑๓	๓๔๔
ปริญญาตรี	๑,๗๖๘	๑,๘๑๒	๑,๘๒๕	๑,๘๔๕	๑,๘๘๒	๑,๘๔๓	๑,๘๕๒
สูงกว่าปริญญาตรี	๒๔๘	๒๖๕	๒๑๗	๒๒๒	๒๓๓	๒๑๘	๒๑๓
รวมทั้งหมด	**๑๕,๐๒๖**	**๑๕,๑๐๒**	**๑๔,๙๐๘**	**๑๔,๗๑๓**	**๑๔,๕๘๒**	**๑๔,๒๗๐**	**๑๔,๒๘๓**

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๕๘ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

หมายเหตุ : ๑. จำนวนนักเรียนก่อนประถมศึกษารวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๒. จำนวนนักเรียนระดับอุดมศึกษารวมสถาบันไม่จำกัดรับ

ตาราง ๓ จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘

หน่วย : พันคน

ระดับการศึกษา	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	**๒,๑๖๗**	**๒,๐๔๔**	**๒,๔๔๒**	**๒,๔๙๕**	**๒,๑๓๙**	**๒,๐๘๕**	**๒,๑๐๕**
ระดับประถมศึกษา (ป.๖)	**๙๒๓**	**๘๒๘**	**๑,๐๕๕**	**๘๐๒**	**๗๘๓**	**๗๘๐**	**๗๘๗**
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๓)	๗๖๑	๗๑๙	๘๒๔	๑,๐๓๒	๗๒๖	๗๐๗	๗๐๑
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๔๘๓	๔๙๗	๕๖๓	๖๖๐	๖๓๐	๕๙๗	๖๑๗
• *สามัญศึกษา (ม.๖)*	*๓๔๓*	*๓๒๐*	*๓๗๙*	*๔๗๘*	*๔๕๗*	*๔๒๔*	*๔๔๕*
• *อาชีวศึกษา (ปวช.๓)*	*๑๔๐*	*๑๗๗*	*๑๘๔*	*๑๘๒*	*๑๗๔*	*๑๗๓*	*๑๗๒*
ระดับอุดมศึกษา	**๕๒๘**	**๓๗๒**	**๔๓๖**	**๓๕๘**	**๔๐๙**	**๔๔๐**	**๔๓๖**
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๓๒	๑๒๒	๑๒๙	๑๓๕	๑๑๒	๑๒๗	๑๑๕
ปริญญาตรี	๓๐๗	๒๐๗	๒๕๕	๑๘๙	๒๓๔	๒๔๙	๒๕๖
สูงกว่าปริญญาตรี	๘๙	๔๓	๕๒	๓๔	๓๑	๓๒	๓๓
รวมทั้งหมด	**๒,๖๙๔**	**๒,๔๑๖**	**๒,๘๗๘**	**๒,๘๕๓**	**๒,๕๔๘**	**๒,๕๒๔**	**๒,๕๔๒**

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๕๘ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

สำหรับผู้เรียนการศึกษานอกระบบ ในช่วงปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘ ในภาพรวมมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก ๕.๖๐๙ ล้านคน ในปี ๒๕๕๒ เป็น ๖.๙๓๒ ล้านคน ในปี ๒๕๕๘ สืบเนื่องจากนโยบายการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของรัฐบาลทำให้มีจำนวนผู้เรียนทุกประเภทการศึกษาเพิ่มขึ้น

ตาราง ๔ จำนวนผู้เรียนการศึกษานอกระบบ ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘

หน่วย : พันคน

ระดับการศึกษา	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘
สายสามัญศึกษา	**๒,๐๗๒**	**๒,๖๑๙**	**๒,๓๓๘**	**๒,๔๔๖**	**๑,๖๘๔**	**๒,๒๒๕**	**๒,๔๔๗**
- ระดับประถมศึกษา	๑๔๖	๑๗๒	๑๔๑	๒๙๙	๑๙๑	๒๑๑	๑๙๗
- ระดับมัธยมศึกษา	๑,๙๒๖	๒,๔๔๗	๒,๑๙๗	๒,๑๔๖	๑,๔๙๓	๒,๐๑๔	๒,๒๕๐
• มัธยมศึกษาตอนต้น	๗๕๒	๘๘๓	๗๙๐	๙๐๑	๖๒๓	๘๓๓	๙๓๗
• มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑,๑๗๕	๑,๕๖๔	๑,๔๐๗	๑,๒๔๕	๘๗๐	๑,๑๘๑	๑,๓๑๓
➢ *สายสามัญศึกษา*	*๑,๑๕๑*	*๑,๕๓๑*	*๑,๓๗๘*	*๑,๑๙๗*	*๘๓๙*	*๑,๑๔๔*	*๑,๒๗๖*
➢ *สายอาชีวศึกษา*	*๒๔*	*๓๓*	*๒๙*	*๔๘*	*๓๒*	*๓๗*	*๓๗*
สายอาชีพ	**๓,๔๐๗**	**๔,๑๒๘**	**๓,๘๑๒**	**๓,๒๙๓**	**๔,๕๙๔**	**๓,๑๐๔**	**๓,๗๘๖**
การส่งเสริมการรู้หนังสือ	๙๑	๑๒๘	๑๔๕	๑๙๐	๒๖๙	๗๖๓	๕๙๙
การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา	๓๘	๕๗	๖๘	๑๒๓	๘๒	๑๖๙	๑๐๐
รวมทั้งหมด	**๕,๖๐๙**	**๖,๙๓๑**	**๖,๓๖๓**	**๖,๐๕๑**	**๖,๖๒๙**	**๖,๒๖๑**	**๖,๙๓๒**

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๕๘ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

หมายเหตุ : ๑. จำนวนนักเรียนก่อนประถมศึกษารวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๒. จำนวนนักเรียนระดับอุดมศึกษารวมสถาบันไม่จำกัดรับ

๒.๑.๓ จำนวนครูและอาจารย์ ในช่วงปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘ ในภาพรวมเพิ่มขึ้นจาก ๖๙๑,๘๖๐ คน ในปี ๒๕๕๒ เป็น ๗๐๙,๕๓๑ คน ในปี ๒๕๕๘ และมีแนวโน้มลดลงเกือบทุกสังกัดยกเว้นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีจำนวนครูเพิ่มขึ้น

ตาราง ๕ จำนวนครู และอาจารย์ ปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘

หน่วย : คน

สังกัด	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘
กระทรวงศึกษาธิการ	**๖๓๖,๑๕๖**	**๖๕๐,๗๖๘**	**๖๓๑,๐๔๘**	**๖๓๒,๐๑๙**	**๖๓๒,๔๐๐**	**๖๑๑,๘๔๒**	**๖๐๒,๕๑๐**
สพฐ.	๔๑๑,๖๓๑	๔๐๗,๙๕๘	๔๐๓,๔๘๓	๔๑๒,๐๑๘	๓๙๗,๗๓๓	๓๘๗,๘๗๑	๓๙๙,๗๙๙
สกอ.	๘๑,๙๖๙	๘๔,๐๔๐	๖๘,๔๗๔	๗๐,๘๙๒	๕๗,๒๗๘	๖๒,๙๗๑	๖๐,๗๐๕
สอศ.	๑๖,๗๓๐	๑๙,๒๓๓	๑๘,๘๖๗	๒๕,๒๔๕	๒๕,๖๘๕	๒๔,๘๙๗	๒๔,๑๖๘
สป.ศธ.	๑๒๕,๘๒๖	๑๓๙,๕๓๗	๑๔๐,๒๒๔	๑๒๓,๘๖๔	๑๕๑,๗๐๔	๑๓๖,๑๐๓	๑๑๗,๘๓๘
กรมพลศึกษา	**๙๑๔**	**๙๐๒**	**๙๓๕**	**๙๓๕**	**๕๗๖**	**๖๕๗**	**๔๗๖**
กรมศิลปากร	**๒,๒๗๓**	**๒,๒๗๓**	**๑,๐๔๐**	**๑,๐๔๐**	**๑,๐๔๐**	**๙๗๔**	**๑,๐๖๓**
อปท.	**๓๒,๖๔๖**	**๘๕,๗๖๔**	**๘๙,๑๘๗**	**๘๘,๒๖๐**	**๘๔,๕๗๗**	**๙๑,๔๔๓**	**๘๘,๙๘๔**
กทม.	**๑๗,๙๘๖**	**๑๗,๖๑๕**	**๑๖,๗๔๕**	**๑๖,๖๖๗**	**๑๖,๓๙๗**	**๑๕,๓๓๑**	**๑๔,๗๑๘**
พม.	**๕๒**	**๔๐**	**๕๔**	**๕๔**	**๕๔**	**๕๓**	**๕๓**
ตชด.	**๑,๘๓๓**	**๑,๓๘๗**	**๑,๖๔๒**	**๑,๖๔๑**	**๑,๖๒๘**	**๑,๖๔๘**	**๑,๗๒๗**
รวมทั้งหมด	**๖๙๑,๘๖๐**	**๗๕๘,๗๔๙**	**๗๔๐,๖๕๑**	**๗๔๐,๖๑๖**	**๗๓๖,๖๗๒**	**๗๒๑,๙๔๘**	**๗๐๙,๕๓๑**

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๕๘ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

๒.๑.๔ จำนวนสถานศึกษาที่เปิดสอนในช่วงปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘ จำแนกตามระดับและประเภทการศึกษา ในภาพรวมพบว่าตลอดช่วงระยะเวลา ๗ ปี จำนวนสถานศึกษามีจำนวนไม่แตกต่างกันมาก โดยลดลงเล็กน้อยจาก ๕๘,๑๐๓ แห่ง ในปี ๒๕๕๒ เป็น ๕๘,๐๖๒ แห่ง ในปี ๒๕๕๘ แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละระดับ/ประเภทการศึกษา พบว่า สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับอุดมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (สามัญศึกษาและอาชีวศึกษา) มีจำนวนเพิ่มขึ้น ส่วนสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษามีจำนวนลดลง

ตาราง ๖ จำนวนสถานศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘

หน่วย : แห่ง

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา (แห่ง)						
	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘
ก่อนประถมศึกษา	**๕๒,๙๔๕**	**๕๒,๘๘๐**	**๕๓,๑๒๒**	**๕๒,๘๒๒**	**๕๒,๓๖๓**	**๕๒,๓๕๗**	**๕๒,๓๔๙**
ประถมศึกษา	**๓๒,๒๘๕**	**๓๒,๒๘๖**	**๓๒,๒๙๙**	**๓๒,๒๔๑**	**๓๒,๑๕๘**	**๓๒,๑๗๔**	**๓๒,๑๗๒**
มัธยมศึกษา							
มัธยมศึกษาตอนต้น	๑๑,๒๙๐	๑๑,๔๕๓	๑๑,๖๑๔	๑๑,๕๘๘	๑๑,๖๑๙	๑๑,๙๖๔	๑๑,๖๒๓
มัธยมศึกษาตอนปลาย							
- สามัญศึกษา	๓,๔๐๙	๓,๔๓๗	๓,๕๘๗	๓,๔๕๓	๓,๖๑๐	๓,๘๙๔	๓,๖๑๘
- อาชีวศึกษา	๘๙๑	๘๘๐	๙๐๖	๙๒๕	๙๔๑	๙๖๓	๙๖๔
รวมอุดมศึกษา*	**๙๕๖**	**๙๖๔**	**๙๗๕**	**๙๘๖**	**๙๔๖**	**๑,๐๔๐**	**๑,๒๓๘**
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๙๑๙	๗๘๙	๘๒๖	๘๓๕	๗๙๒	๘๐๑	๘๐๒
ปริญญาตรี	๓๗๐	๑๗๐	๑๗๖	๑๗๔	๒๓๘	๓๐๖	๒๘๘
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๗๙	๒๑๕	๑๔๐	๑๔๐	๑๔๘	๑๕๙	๑๔๘
รวมทั้งหมด*	**๕๘,๑๐๓**	**๕๘,๒๘๐**	**๕๘,๔๑๗**	**๕๘,๓๓๔**	**๕๘,๑๕๕**	**๕๘,๐๖๒**	**๕๘,๐๖๒**

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๕๘ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

หมายเหตุ : - ข้อมูลปี ๒๕๕๘ ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๘

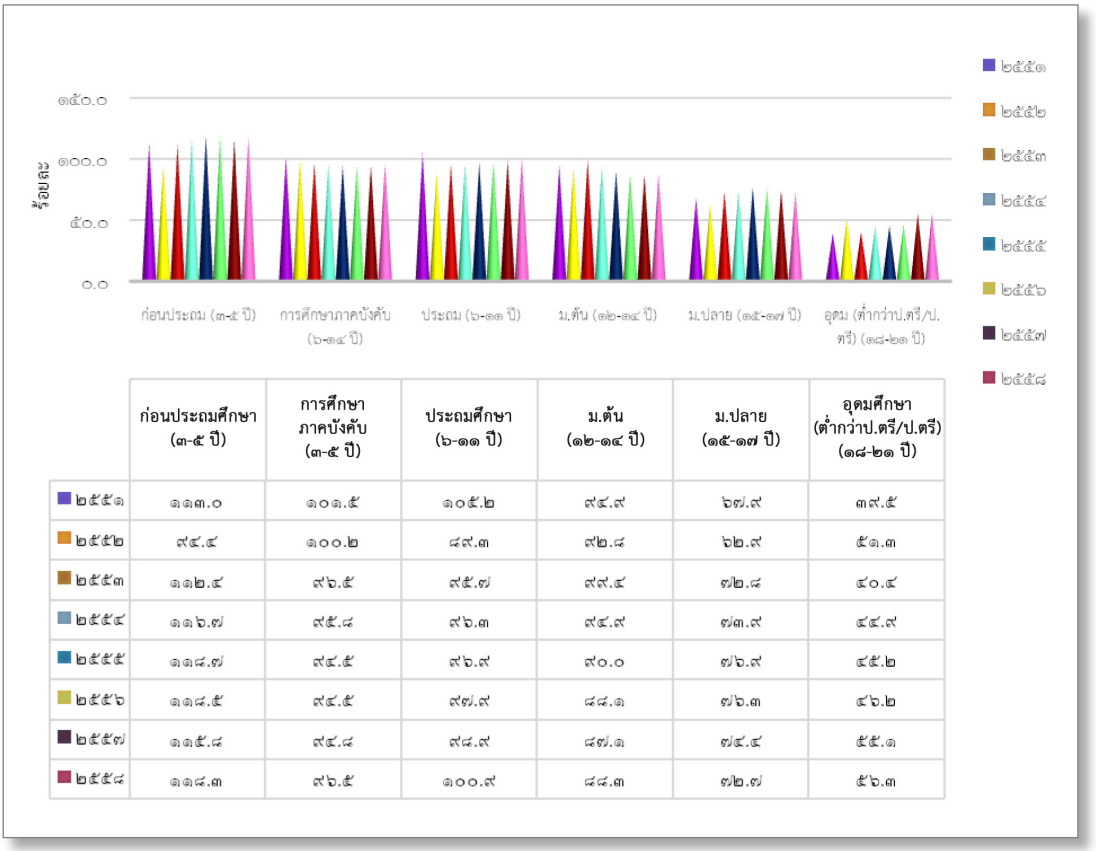
- * หมายถึง จำนวนโรงเรียนไม่นับซ้ำ โดยจำนวนโรงเรียนจำแนกตามระดับการศึกษามีการนับซ้ำเนื่องจากบางโรงเรียนเปิดสอนมากกว่าหนึ่งระดับ (นับเฉพาะสถานศึกษาที่มีผู้เรียน)

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า เด็กที่จะเข้าสู่ระบบการศึกษามีแนวโน้มลดลง แต่จำนวนสถานศึกษากลับมิได้ลดลงและมีแนวโน้มที่สถานศึกษาจะมีขนาดเล็กลงและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในระบบการศึกษาทั้งอาคารสถานที่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องมีการทบทวนและบริหารจัดการใหม่ให้มีประสิทธิภาพและใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด

๒.๒ โอกาสทางการศึกษา

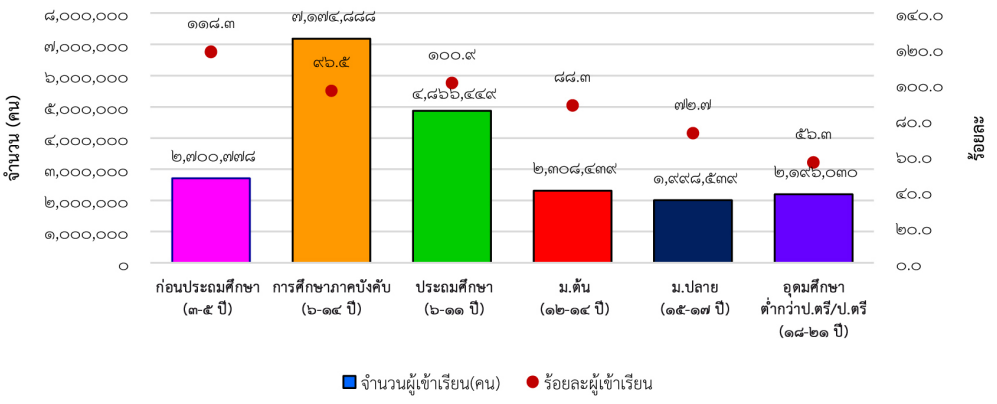
๒.๒.๑ ประชากรกลุ่มอายุวัยเรียน มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อนุบาล – มัธยมศึกษาตอนปลาย) เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากนโยบายโครงการเรียนฟรี ๑๕ ปี ของรัฐบาล ตามสิทธิที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง ยกเว้นระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่อัตราการเข้าเรียนต่อประชากรช่วงอายุ ๑๒ - ๑๔ ปี มีแนวโน้มลดลงเหลือร้อยละ ๘๘.๓ ในปี ๒๕๕๘ สะท้อนให้เห็นว่า ยังมีประชากรที่อยู่ในวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาอีกประมาณร้อยละ ๑๑.๗ คิดเป็นจำนวนประมาณ ๓๑๐,๐๐๐ คน

แผนภาพ ๑๒ อัตราการเข้าเรียนของประชากรอายุ ๓ – ๒๑ ปี ปีการศึกษา ๒๕๕๑ – ๒๕๕๘

	ก่อนประถมศึกษา (๓-๕ ปี)	การศึกษาภาคบังคับ (๓-๕ ปี)	ประถมศึกษา (๖-๑๑ ปี)	ม.ต้น (๑๒-๑๔ ปี)	ม.ปลาย (๑๕-๑๗ ปี)	อุดมศึกษา (ต่ำกว่าป.ตรี/ป.ตรี) (๑๘-๒๑ ปี)
๒๕๕๑	๑๑๓.๐	๑๐๑.๕	๑๐๕.๒	๙๔.๙	๖๗.๙	๓๙.๕
๒๕๕๒	๙๔.๔	๑๐๐.๒	๘๙.๓	๙๒.๘	๖๒.๙	๕๑.๓
๒๕๕๓	๑๑๒.๔	๙๖.๕	๙๕.๗	๙๙.๔	๗๒.๘	๔๐.๔
๒๕๕๔	๑๑๖.๗	๙๕.๘	๙๖.๓	๙๔.๙	๗๓.๙	๔๔.๙
๒๕๕๕	๑๑๘.๗	๙๔.๕	๙๖.๙	๙๐.๐	๗๖.๙	๔๕.๒
๒๕๕๖	๑๑๘.๕	๙๔.๕	๙๗.๙	๘๘.๑	๗๖.๓	๔๖.๒
๒๕๕๗	๑๑๕.๘	๙๔.๘	๙๘.๙	๘๗.๑	๗๔.๔	๕๕.๑
๒๕๕๘	๑๑๘.๓	๙๖.๕	๑๐๐.๙	๘๘.๓	๗๒.๗	๕๖.๓

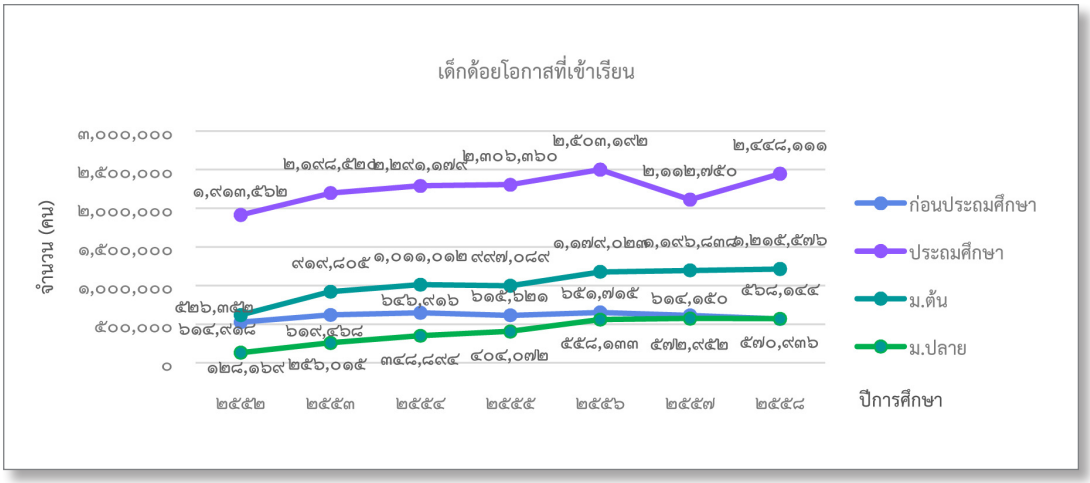
แผนภาพ ๑๓ อัตราการเข้าเรียนของประชากรอายุ ๓ – ๒๑ ปี ปีการศึกษา ๒๕๕๘

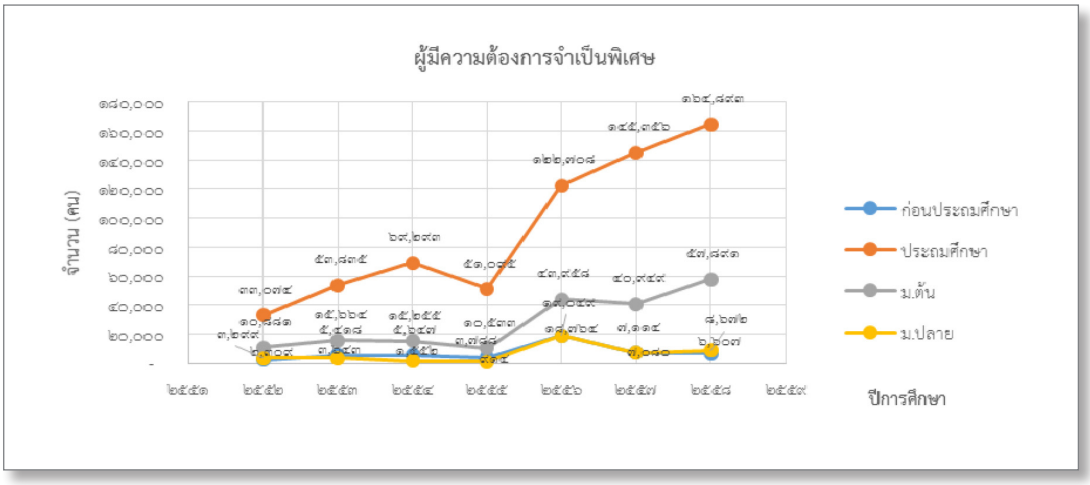

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๕๕ – ๒๕๕๖, ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗ และ ๒๕๕๘

๒.๒.๒ กลุ่มผู้เรียนที่เป็นเด็กด้อยโอกาสและผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘ พบว่า จำนวนผู้เรียนดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะปีการศึกษา ๒๕๕๘ มีจำนวนเด็กด้อยโอกาสประเภทเด็กยากจน และผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษด้านปัญหาการเรียนรู้และบกพร่องทางสติปัญญา ได้รับโอกาสเข้าเรียนมากที่สุด

แผนภาพ ๑๔ จำนวนเด็กด้อยโอกาส/ผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่เข้าเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘

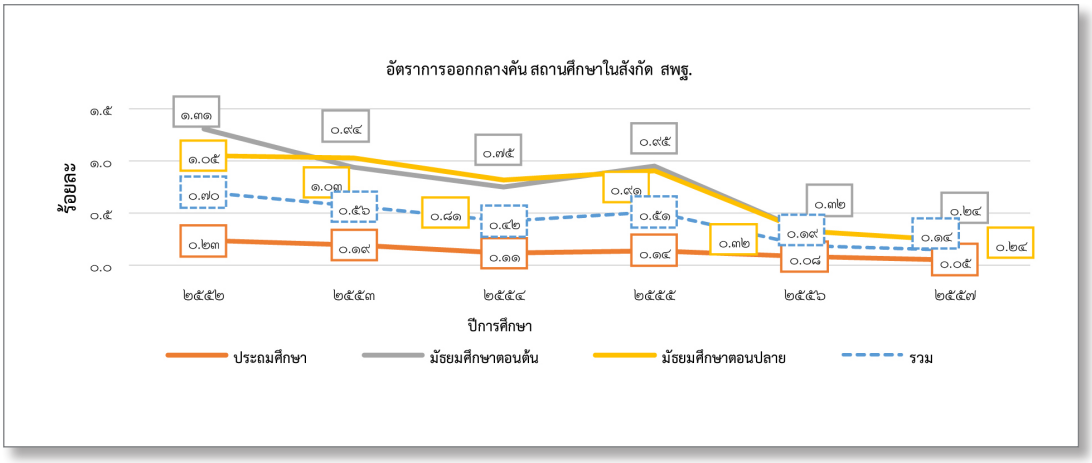

ที่มา : สถิติทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๒, ๒๕๕๓, ๒๕๕๔, ๒๕๕๕, ๒๕๕๖, ๒๕๕๗, ๒๕๕๘)

๒.๒.๓ ปัญหาการออกกลางคัน แม้ว่าจะเป็นปัญหาต่อเนื่องและคาดว่าจะคงอยู่ต่อไป แต่มีแนวโน้มที่ดีขึ้น เห็นได้จากข้อมูลอัตราการออกกลางคันของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๗ พบว่ามีอัตราลดลงจากร้อยละ ๐.๗๐ ในปี ๒๕๕๒ เป็นร้อยละ ๐.๑๔ ในปี ๒๕๕๗ โดยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีอัตราการออกกลางคันลดลงมากที่สุด สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาการอพยพตามผู้ปกครอง ปัญหาการปรับตัวและปัญหาครอบครัว

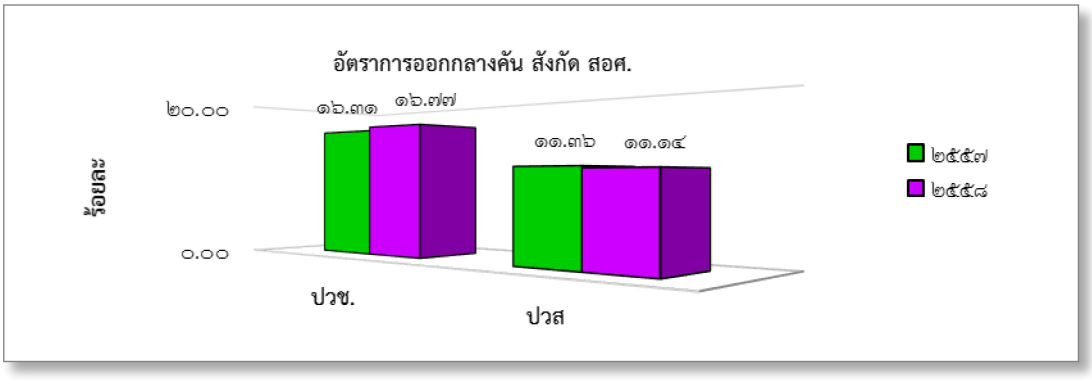
แผนภาพ ๑๕ อัตราการออกกลางคันของผู้เรียน ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๗

ที่มา : สถิติทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี ๒๕๕๗ และ ๒๕๕๘

ส่วนข้อมูลอัตราการออกกลางคันของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๖.๓๑ (๗๑,๓๒๑ คน) ในปี ๒๕๕๗ เป็นร้อยละ ๑๖.๗๗ (๗๒,๘๗๓ คน) ในปี ๒๕๕๘ และในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ลดลงจากร้อยละ ๑๑.๓๖ (๒๔,๔๙๐ คน) เป็นร้อยละ ๑๑.๑๔ (๒๖,๒๕๘ คน) ในช่วงเวลาเดียวกัน ตามลำดับ โดยสาเหตุการออกกลางคันส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาครอบครัว ยาเสพติด และการก่อคดีต่าง ๆ

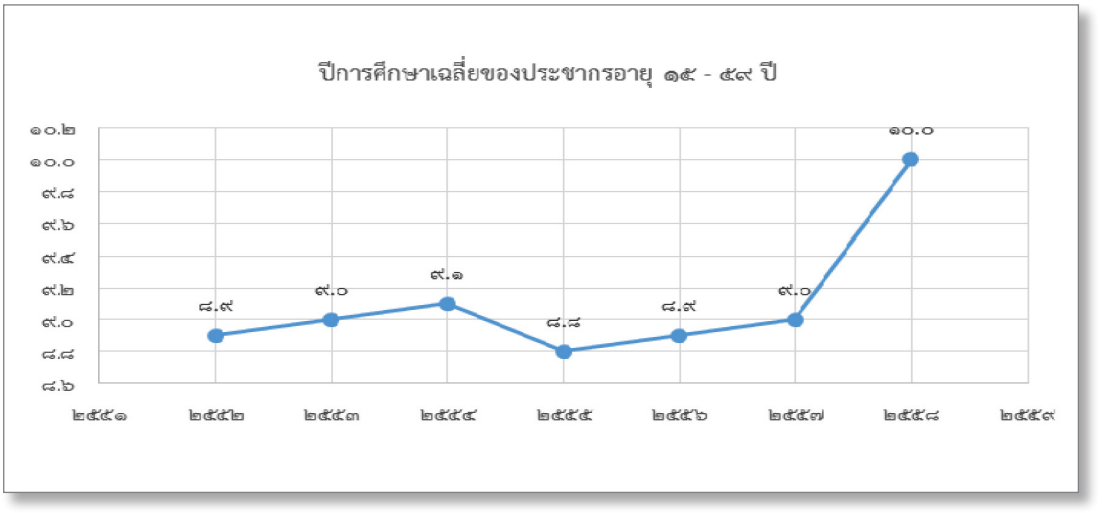
แผนภาพ ๑๖ อัตราการออกกลางคันของผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๗

ที่มา : เอกสารอัดสำเนาจำนวนผู้ออกกลางคัน ปีการศึกษา ๒๕๕๗ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ๒๕๕๙

๒.๒.๔ ระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงานที่มีอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี ทั้งที่อยู่ในวัยเรียนและที่อยู่ในกำลังแรงงาน พบว่า ในช่วงปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘ ประชากรในกลุ่มอายุดังกล่าวได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น ซึ่งเห็นได้จากจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก ๘.๙ ปี ในปี ๒๕๕๒ เป็น ๑๐.๐ ปี ในปี ๒๕๕๘ ซึ่งเทียบได้กับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีสัดส่วนของประชากรวัยแรงงาน ที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๔๔.๔๐ เป็นร้อยละ ๕๒.๒๕ ในช่วงเวลาเดียวกัน ในขณะที่ร้อยละของกำลังแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นค่อนข้างคงที่ ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานเพื่อยกระดับการศึกษาให้แก่แรงงานยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง และกำลังแรงงานระดับกลางที่สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. และ ปวส. มีอยู่ ไม่ถึงร้อยละ ๑๐ เท่านั้น

แผนภาพ ๑๗ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี ปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๕๘ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

ตาราง ๗ ร้อยละของกำลังแรงงาน (อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป) ที่จบมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป

หน่วย : ร้อยละ

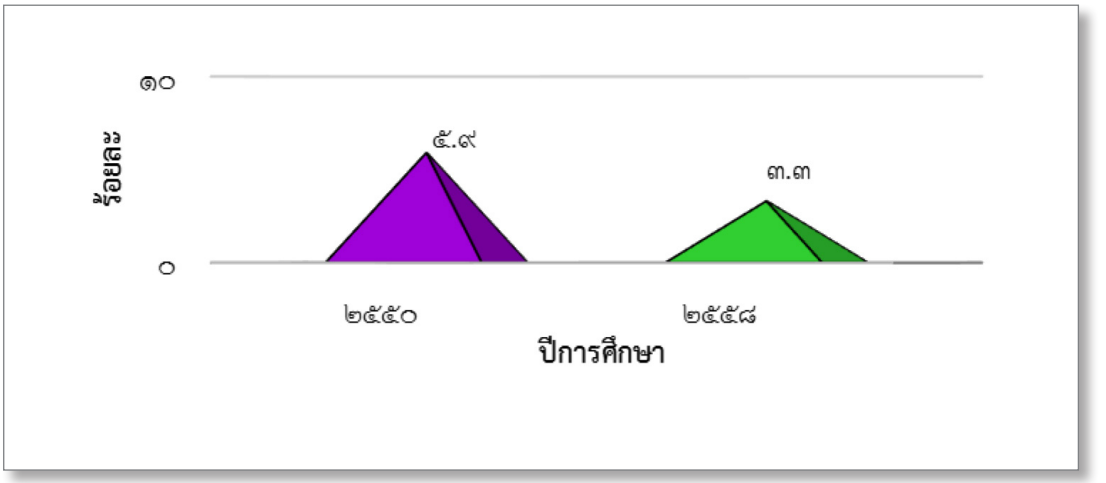
ระดับการศึกษา	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘
ประถมศึกษา	๒๒.๕๕	๒๒.๘๒	๒๒.๖๓	๒๒.๙๙	๒๔.๑๑	๒๒.๘๙	๒๒.๒๙
มัธยมศึกษาตอนต้น	๑๕.๔๘	๑๕.๗๕	๑๖.๐๔	๑๖.๑๙	๑๖.๕๘	๑๖.๐๕	๑๕.๘๒
มัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป	๔๔.๔๐	๔๕.๕๙	๔๖.๙๒	๔๗.๘๖	๔๘.๘๖	๕๑.๐๔	๕๒.๒๕
มัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ	๙.๙๓	๑๐.๔๐	๑๐.๖๔	๑๑.๒๖	๑๑.๕๕	๑๑.๖๖	๑๒.๒๘
ปวช.	๓.๔๓	๓.๔๒	๓.๔๑	๓.๒๕	๓.๒๓	๓.๔๘	๓.๕๕
ปวส.	๔.๗๙	๔.๒๓	๕.๑๓	๕.๒๙	๕.๑๔	๕.๐๘	๕.๓๗
อุดมศึกษา	๘.๗๒	๗.๓๗	๙.๖๓	๑๐.๐๘	๑๐.๔๙	๑๒.๘๘	๑๓.๓๓

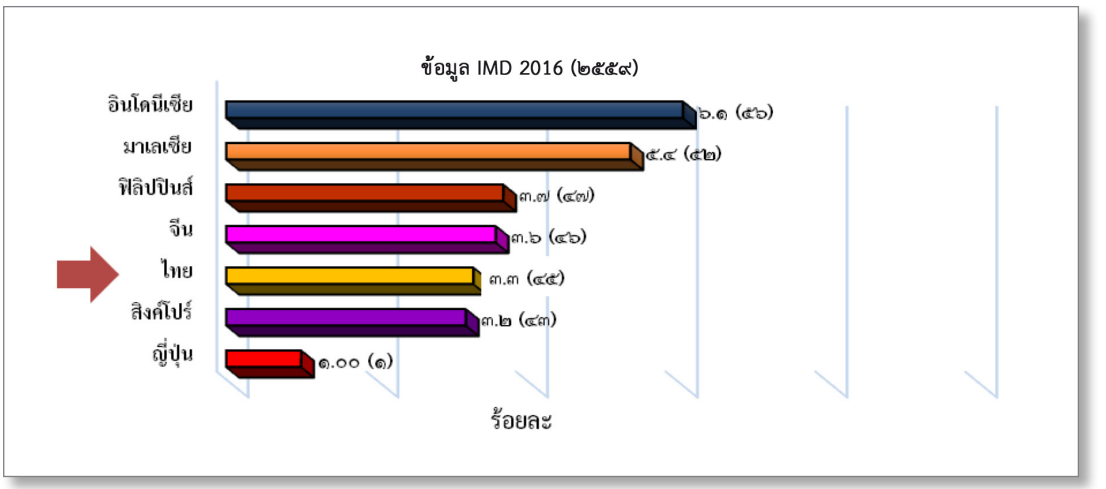
ที่มา : ข้อมูลภาวะการทำงานของประชากร ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ อ้างอิงจากรายงานผลการปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๙) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

หมายเหตุ : ข้อมูลแต่ละปีเฉลี่ยจาก ๔ ไตรมาส

๒.๒.๕ อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จากข้อมูลของ IMD พบว่ามีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ ๕.๙ ในปี ๒๕๕๐ เป็นร้อยละ ๓.๓ ในปี ๒๕๕๘ (อันดับที่ ๔๕ จาก ๕๘ ประเทศ) โดยในปี ๒๕๕๗ มีอัตราการไม่รู้หนังสือน้อยกว่าประเทศจีน ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยสามารถลดอัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ได้ค่อนข้างมาก หลังจากมีอัตราการไม่รู้หนังสือสูงถึงร้อยละ ๕.๙ ในปี ๒๕๕๐

แผนภาพ ๑๘ อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๘

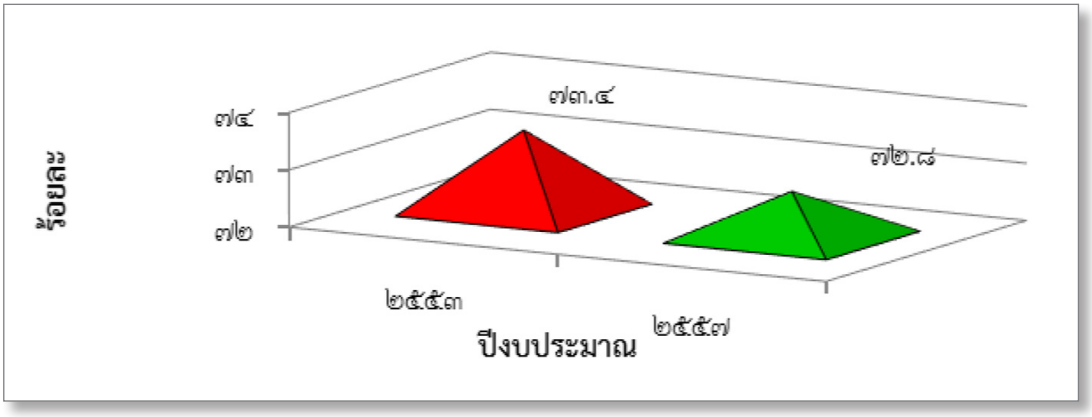
ที่มา : IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2013, 2014, 2015 และ 2016
(The World Competitiveness Center, 2013, 2014, 2015, 2016)
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคืออันดับที่ได้รับการจัดอันดับของแต่ละประเทศ

ข้อมูลข้างต้นสะท้อนภาพการได้รับบริการการศึกษาของประชากรในวัยเรียนที่ได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ด้อยโอกาสและผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่เข้าศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ปัญหาของประชากรวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาในระบบซึ่งมีอยู่ประมาณร้อยละ ๑๑.๗ และประชากรวัยแรงงานที่มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น จำเป็นต้องได้รับการพิจารณาและให้ความสำคัญเป็นการเร่งด่วน

๒.๓ คุณภาพของการศึกษา

๒.๓.๑ พัฒนาการของเด็กแรกเกิดถึงอายุ ๕ ปี ในช่วงปี ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗ พบว่าเด็กแรกเกิด ถึงอายุ ๕ ปี มีพัฒนาการสมวัยลดลงจากร้อยละ ๗๓.๔ เป็นร้อยละ ๗๒.๘ ซึ่งสาเหตุสำคัญอาจมาจากการที่พ่อแม่ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง ทั้งทางสุขภาพกาย สุขภาพจิต และโภชนาการ และขาดโอกาสเรียนรู้วิธีการเป็นพ่อแม่ที่ดี แม้ว่ารัฐจะได้ดำเนินการกำหนดนโยบายและแผนบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยร่วมกับหลายกระทรวงอย่างต่อเนื่อง แต่ผลลัพธ์ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ ในปี ๒๕๕๘ ยังมีเด็กอายุ ๒ - ๕ ปี ประมาณร้อยละ ๑๓.๓๔ (ประมาณ ๔.๑ แสนคน) ที่ไม่ได้เข้าเรียนในศูนย์เด็กเล็กหรือโรงเรียนอนุบาลเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

แผนภาพ ๑๙ ร้อยละของเด็กแรกเกิดถึงอายุ ๕ ปี ที่มีพัฒนาการสมวัย ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗

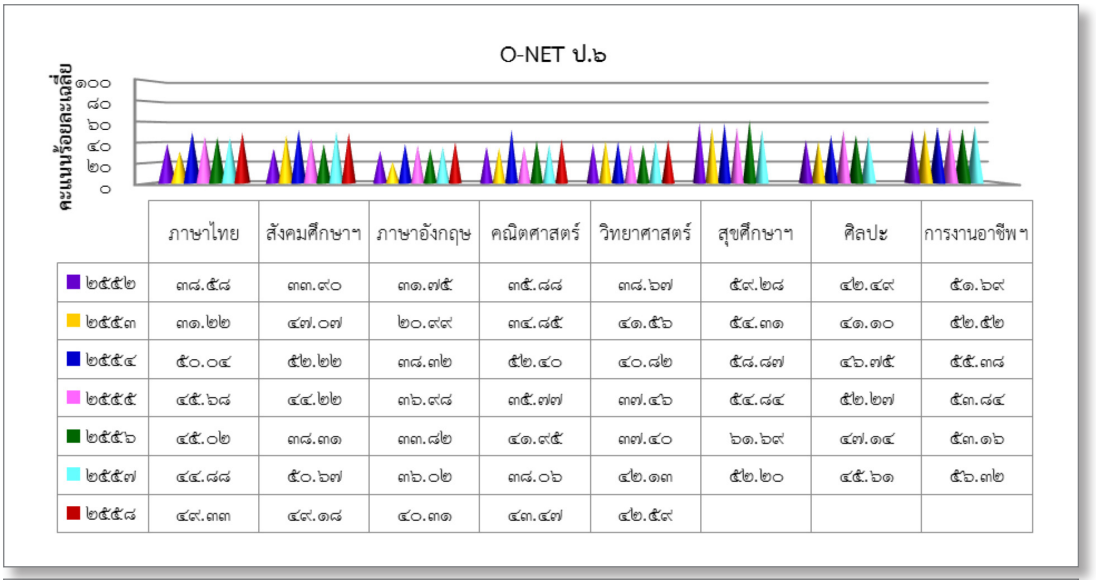

ที่มา : ข้อมูลกระทรวงสาธารณสุขอ้างอิงจากรายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๙)
(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

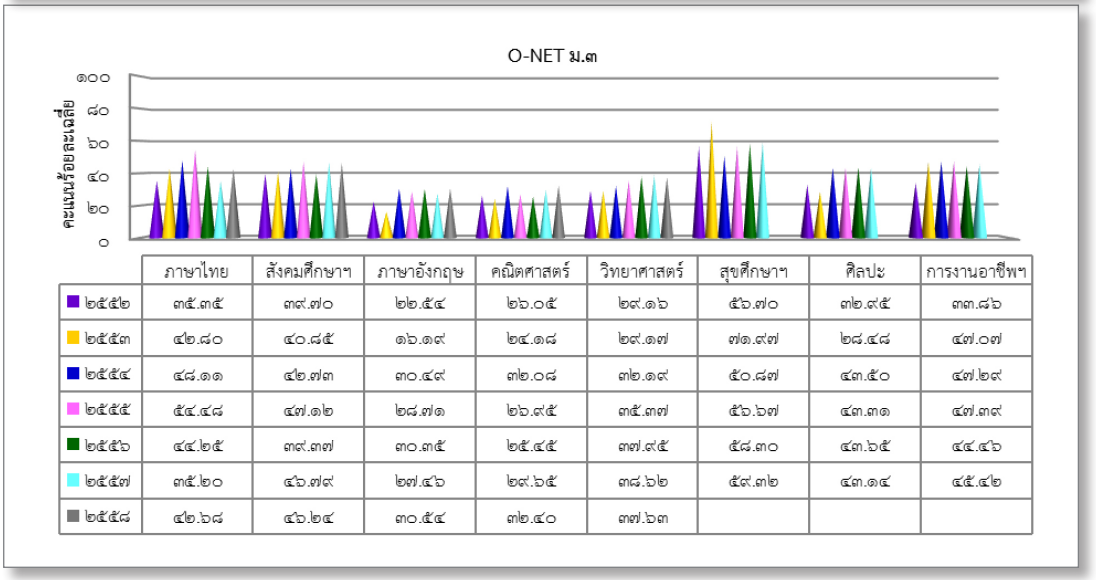
๒.๓.๒ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ พบว่าอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ เห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ คะแนนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและต่ำ โดยในปี ๒๕๕๙ ผลคะแนน O-NET ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในวิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย ๕๒.๒๙ วิชาวิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย ๓๑.๖๒ และ ๓๖.๘๙

ตามลำดับ ในส่วนวิชาภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๒๗.๓๖ และ ๒๔.๘๒ ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นคุณภาพของการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาซึ่งมีความแตกต่างกันสูง ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนการศึกษานอกระบบ จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ด้านทักษะการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต และการพัฒนาสังคม พบว่า ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ และคะแนนมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะด้านความรู้พื้นฐานมีคะแนนค่อนข้างต่ำมาก

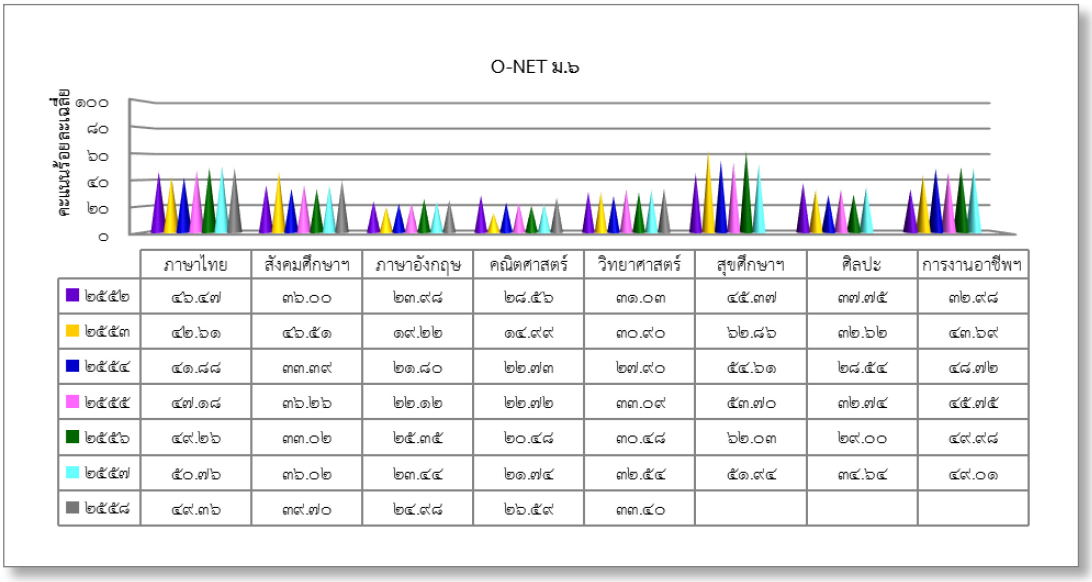
แผนภาพ ๒๐ คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ภาพรวมทั้งประเทศ ชั้น ป.๖ ม.๓ และ ม.๖ ปีการศึกษา ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘

	ภาษาไทย	สังคมศึกษาฯ	ภาษาอังกฤษ	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สุขศึกษาฯ	ศิลปะ	การงานอาชีพฯ
๒๕๕๒	๓๘.๕๘	๓๓.๙๐	๓๑.๗๕	๓๕.๘๘	๓๘.๖๗	๕๙.๒๘	๔๒.๔๙	๕๑.๖๙
๒๕๕๓	๓๑.๒๒	๔๗.๐๗	๒๐.๙๙	๓๔.๘๕	๔๑.๕๖	๕๔.๓๑	๔๑.๑๐	๕๒.๕๒
๒๕๕๔	๕๐.๐๔	๕๒.๒๒	๓๘.๓๒	๕๒.๔๐	๔๐.๘๒	๕๘.๘๗	๔๖.๗๕	๕๕.๓๘
๒๕๕๕	๔๕.๖๘	๔๔.๒๒	๓๖.๙๘	๓๕.๗๗	๓๗.๔๖	๕๔.๘๔	๕๒.๒๗	๕๓.๘๔
๒๕๕๖	๔๕.๐๒	๓๘.๓๑	๓๓.๘๒	๔๑.๙๕	๓๗.๔๐	๖๑.๖๙	๔๗.๑๔	๕๓.๑๖
๒๕๕๗	๔๔.๘๘	๕๐.๖๗	๓๖.๐๒	๓๘.๐๖	๔๒.๑๓	๕๒.๒๐	๔๕.๖๑	๕๖.๓๒
๒๕๕๘	๔๙.๓๓	๔๙.๑๘	๔๐.๓๑	๔๓.๔๗	๔๒.๕๙			

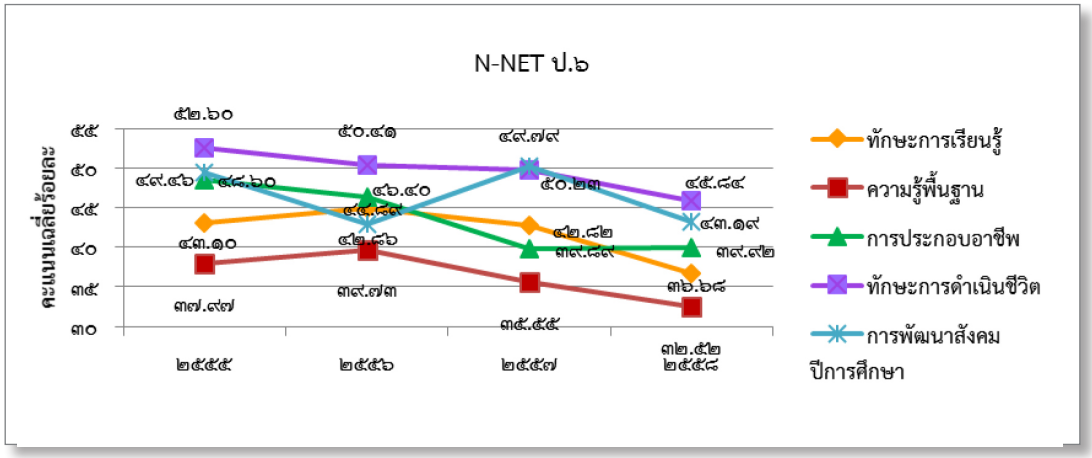
	ภาษาไทย	สังคมศึกษาฯ	ภาษาอังกฤษ	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สุขศึกษาฯ	ศิลปะ	การงานอาชีพฯ
๒๕๕๒	๓๕.๓๕	๓๙.๗๐	๒๒.๕๔	๒๖.๐๕	๒๙.๑๖	๕๖.๗๐	๓๒.๙๕	๓๓.๘๖
๒๕๕๓	๔๒.๘๐	๔๐.๘๕	๑๖.๑๙	๒๔.๑๘	๒๙.๑๗	๗๓.๙๗	๒๘.๔๘	๔๗.๐๗
๒๕๕๔	๔๘.๑๑	๔๒.๗๓	๓๐.๔๙	๓๒.๐๘	๓๒.๑๙	๕๐.๘๗	๔๓.๕๐	๔๗.๒๙
๒๕๕๕	๕๔.๔๘	๔๗.๑๒	๒๘.๗๑	๒๖.๙๕	๓๕.๓๗	๕๖.๖๗	๔๓.๓๑	๔๗.๓๙
๒๕๕๖	๔๔.๒๕	๓๙.๓๗	๓๐.๓๕	๒๕.๔๕	๓๗.๙๕	๕๘.๓๐	๔๓.๖๕	๔๔.๔๖
๒๕๕๗	๓๕.๒๐	๔๖.๗๙	๒๗.๔๖	๒๙.๖๕	๓๘.๖๒	๕๙.๓๒	๔๓.๑๔	๔๕.๔๒
๒๕๕๘	๔๒.๖๘	๔๖.๒๔	๓๐.๕๔	๓๒.๔๐	๓๗.๖๓			

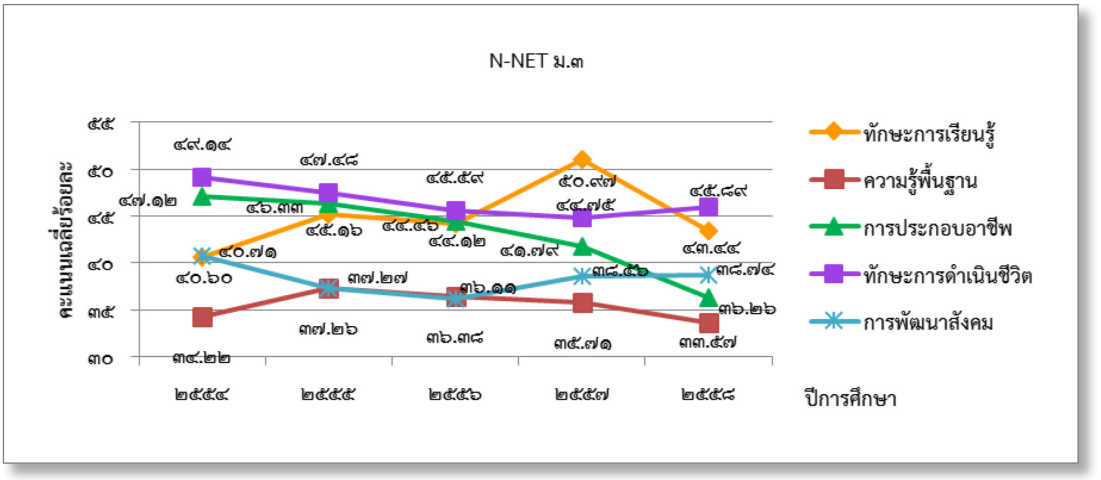

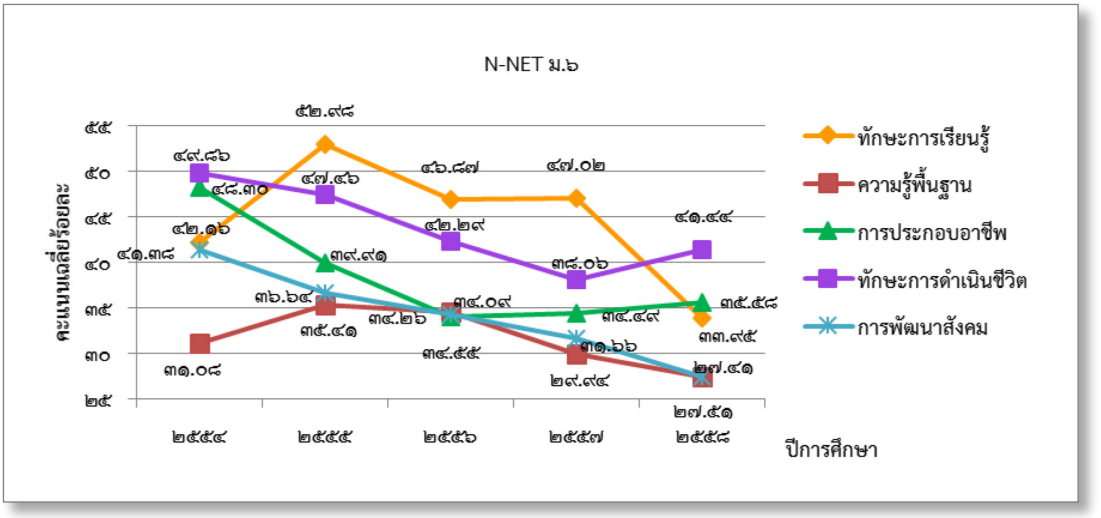
	ภาษาไทย	สังคมศึกษาฯ	ภาษาอังกฤษ	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สุขศึกษาฯ	ศิลปะ	การงานอาชีพฯ
๒๕๕๒	๔๖.๔๗	๓๖.๐๐	๒๓.๙๘	๒๘.๕๖	๓๑.๐๓	๔๕.๓๗	๓๗.๗๕	๓๒.๙๘
๒๕๕๓	๔๒.๖๑	๔๖.๕๑	๑๙.๒๒	๑๔.๙๙	๓๐.๙๐	๖๒.๘๖	๓๒.๖๒	๔๓.๖๙
๒๕๕๔	๔๑.๘๘	๓๓.๓๙	๒๑.๘๐	๒๒.๗๓	๒๗.๙๐	๕๔.๖๑	๒๘.๕๔	๔๘.๗๒
๒๕๕๕	๔๗.๑๘	๓๖.๒๖	๒๒.๑๒	๒๒.๗๒	๓๓.๐๙	๕๓.๗๐	๓๒.๗๔	๔๕.๗๕
๒๕๕๖	๔๙.๒๖	๓๓.๐๒	๒๕.๓๕	๒๐.๔๘	๓๐.๔๘	๖๒.๐๓	๒๙.๐๐	๔๙.๙๘
๒๕๕๗	๕๐.๗๖	๓๖.๐๒	๒๓.๔๔	๒๑.๗๔	๓๒.๕๔	๕๑.๙๔	๓๔.๖๔	๔๙.๐๑
๒๕๕๘	๔๙.๓๖	๓๙.๗๐	๒๔.๙๘	๒๖.๕๙	๓๓.๔๐			

ที่มา : ข้อมูลของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

แผนภาพ ๒๑ คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ชั้น ป.๖ ม.๓ และ ม.๖ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ – ๒๕๕๘

ที่มา : ข้อมูลของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
หมายเหตุ : ใช้คะแนน N-NET รอบ ๒

๒.๓.๓ ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนเทียบกับนานาประเทศทั่วโลกและในอาเซียน โครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินความสามารถของนักเรียนในการนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ การอ่านและคณิตศาสตร์ จากการเรียนไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตหรือสถานการณ์จริง พบว่า ผลการประเมิน PISA 2015 (ปี ๒๕๕๘) คะแนนเฉลี่ยด้านการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ การรู้เรื่องการอ่าน และการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนไทยอายุ ๑๕ ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (OECD) ทุกวิชา โดยประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ ๕๕ จาก ๗๒ ประเทศ ซึ่งต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ และเวียดนาม ซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๑ และ ๘ ตามลำดับ

ตาราง ๘ ผลการทดสอบของโครงการ PISA 2015

หน่วย : คะแนน

อันดับ	ประเทศ	วิทยาศาสตร์	ทักษะการอ่าน	คณิตศาสตร์
๑	สิงคโปร์	๕๕๖	๕๓๕	๕๖๔
๒	ญี่ปุ่น	๕๓๘	๕๑๖	๕๓๒
๔	จีน (ไทเป)	๕๓๒	๔๙๗	๕๔๒
๖	จีน (มาเก๊า)	๕๒๙	๕๐๙	๕๔๔
๘	เวียดนาม	๕๒๕	๔๘๗	๔๙๕
๙	ฮ่องกง	๕๒๓	๕๒๗	๕๔๘
๑๐	จีน (ปักกิ่ง-เซี่ยงไฮ-เจียงซู-กวางตุ้ง)	๕๑๘	๔๙๔	๕๓๑
๑๑	เกาหลี	๕๑๖	๕๑๗	๕๒๔
ค่าเฉลี่ยนานาชาติ (OECD)		***๔๙๓***	***๔๙๓***	***๔๙๐***
๕๕	***ไทย***	***๔๒๑***	***๔๐๙***	***๔๑๕***
๖๓	อินโดนีเซีย	๔๐๓	๓๙๗	๓๘๖

ที่มา : สรุปผลการประเมิน PISA 2015 ในวิชาวิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ๒๕๕๙)

ส่วนการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทยเทียบกับนานาชาติ (Trends in International Mathematics and Science Study : TIMSS) ซึ่งเน้นการประเมินความรู้และทักษะคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรของนักเรียน พบว่า ในปี ๒๕๕๔ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ของไทย มีคะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์อยู่ลำดับที่ ๓๔ และ ๒๙ จาก ๕๒ ประเทศ ซึ่งต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ โดยคณิตศาสตร์จัดอยู่ในกลุ่มอ่อนที่สุด ส่วนวิทยาศาสตร์อยู่ในกลุ่มพอใช้ ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ของไทย จากผลการประเมินในปี ๒๕๕๘ พบว่า ได้คะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์อยู่อันดับที่ ๒๖ จาก ๓๗ ประเทศ ทั้งสองวิชา แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาความรู้ความสามารถ การคิดวิเคราะห์ และการนำไปใช้ โดยเฉพาะด้านที่กำหนดเป็นสาระหลักในการประเมินระดับนานาชาติ ได้แก่ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

ตาราง ๙ ผลการประเมิน TIMSS 2011 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ และ TIMSS 2015 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

หน่วย : คะแนน

ประเทศ	คะแนนเฉลี่ย ป.๔		
	คณิตศาสตร์		วิทยาศาสตร์
สิงคโปร์	๖๐๖ (๑)	เกาหลีใต้	๕๘๗(๑)
เกาหลีใต้	๖๐๕ (๒)	สิงคโปร์	๕๘๓ (๒)
ฮ่องกง	๖๐๒ (๓)	ฟินแลนด์	๕๗๐ (๓)
จีน-ไทเป	๕๙๑ (๔)	ญี่ปุ่น	๕๕๙ (๔)
ญี่ปุ่น	๕๘๕ (๕)	รัสเซีย	๕๕๒ (๕)
ไทย	***๔๕๘ (๓๔)***	***ไทย***	***๔๗๒ (๒๙)***

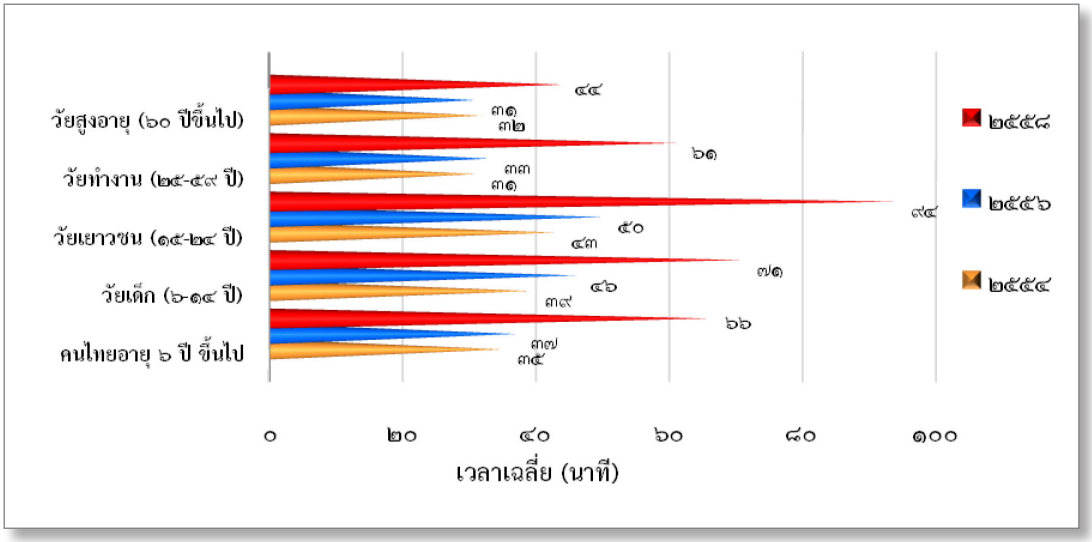
หน่วย : คะแนน

ประเทศ	คะแนนเฉลี่ย ม.๒		
	คณิตศาสตร์		วิทยาศาสตร์
สิงคโปร์	๖๒๑ (๑)	สิงคโปร์	๕๙๙ (๑)
เกาหลีใต้	๖๐๖ (๒)	ญี่ปุ่น	๕๗๑ (๒)
จีน-ไทเป	๕๙๙ (๓)	จีน-ไทเป	๕๖๙ (๓)
ฮ่องกง	๕๙๔ (๔)	เกาหลีใต้	๕๕๖ (๔)
ญี่ปุ่น	๕๘๖ (๕)	ฮ่องกง	๕๔๖ (๕)
มาเลเซีย	๔๖๕ (๑๙)	มาเลเซีย	๔๗๑ (๒๓)
ไทย	***๔๓๑ (๒๖)***	***ไทย***	***๔๕๖ (๒๖)***

ที่มา : สรุปผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2011 ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ๒๕๕๖) และสรุปผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2015 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ๒๕๕๙)

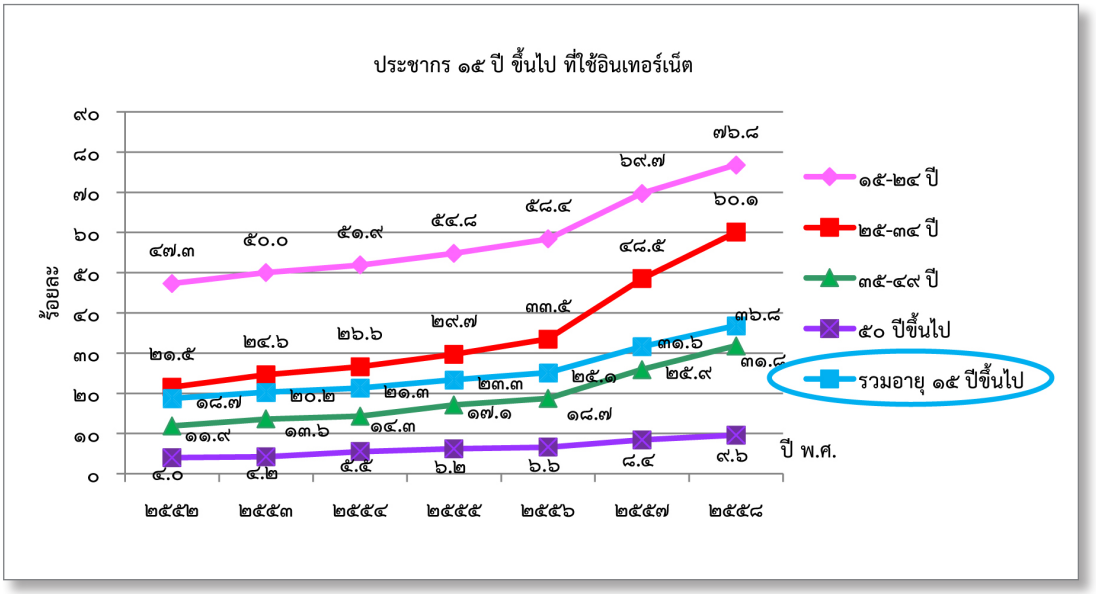
๒.๓.๔ ทักษะการเรียนรู้และการใฝ่หาความรู้ของคนไทย เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน จากข้อมูลการอ่านหนังสือของคนไทยอายุ ๖ ปีขึ้นไป พบว่า เวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการอ่านหนังสือนอกเวลาเรียนและนอกเวลาทำงาน เพิ่มขึ้นจาก ๓๕ นาทีต่อวัน ในปี ๒๕๕๔ เป็น ๖๖ นาทีต่อวัน ในปี ๒๕๕๘ โดยกลุ่มเยาวชน (๑๕ – ๒๔ ปี) ใช้เวลาในการอ่านมากที่สุด ๙๔ นาทีต่อวัน อย่างไรก็ตาม เยาวชนอ่านหนังสือประเภทข้อความในสื่อสังคมออนไลน์/SMS/E-mail มากถึงร้อยละ ๘๓.๓ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแหล่งข้อมูลที่เยาวชนไทยส่วนใหญ่ให้ความสนใจ นอกจากนี้ ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๘.๗ ในปี ๒๕๕๒ เป็นร้อยละ ๓๖.๘ ในปี ๒๕๕๘ โดยลักษณะการใช้เทคโนโลยีส่วนใหญ่ยังเป็นแบบตั้งรับ ผู้เรียนใช้เพื่อการสืบค้นเนื้อหาสาระ แต่ยังขาดความสามารถในการจัดการและการสังเคราะห์ข้อมูลที่สืบค้นได้ รวมถึงการใช้ประโยชน์ด้านอื่น

แผนภาพ ๒๒ เวลาเฉลี่ยที่คนไทยอายุ ๖ ปีขึ้นไป ใช้ในการอ่านหนังสือต่อวัน จำแนกตามกลุ่มวัย ปี ๒๕๕๔ – ๒๕๕๘

ที่มา : รายงานสรุปสำหรับผู้บริหารการสำรวจการอ่านของประชากร พ.ศ. ๒๕๕๘ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๘)

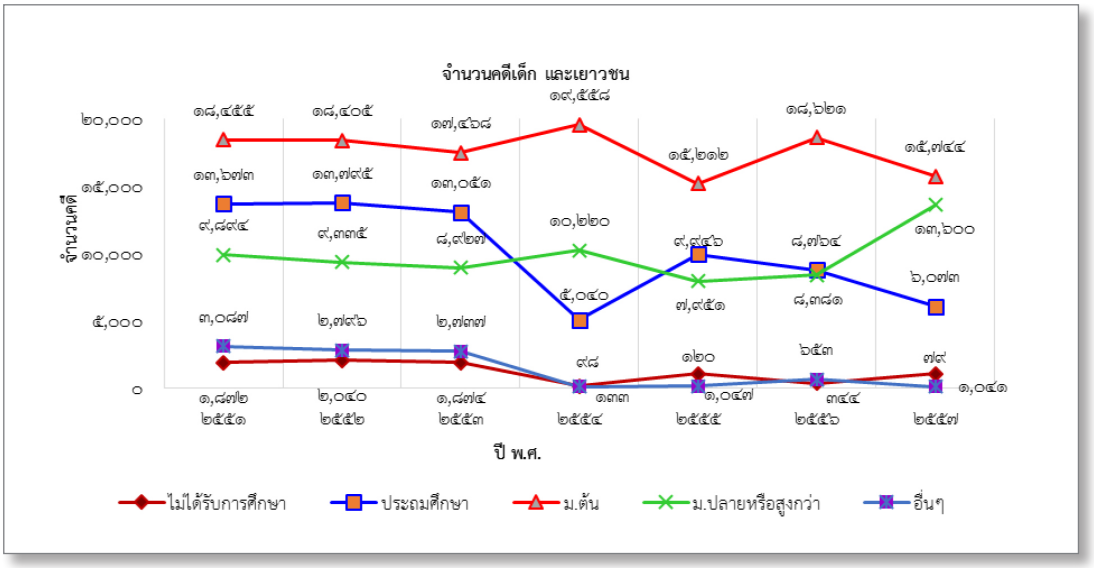
แผนภาพ ๒๓ ร้อยละของประชากรอายุ ๑๕ ปี ขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ต จำแนกตามกลุ่มอายุ ปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘

ที่มา : รายงานสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ.๒๕๕๘ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๘)

๒.๓.๕ คุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชน พบว่า จำนวนคดีเด็กและเยาวชน (อายุ ๑๐ – ๑๘ ปี) ที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีแนวโน้มลดลง จาก ๔๖,๓๗๑ คน ในปี ๒๕๕๒ เหลือ ๓๖,๕๓๗ คน ในปี ๒๕๕๗ แต่ก็ยังถือว่ามีจำนวนมาก พอสมควร โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีมากกว่า ๑๕,๐๐๐ คน ในทุกปี

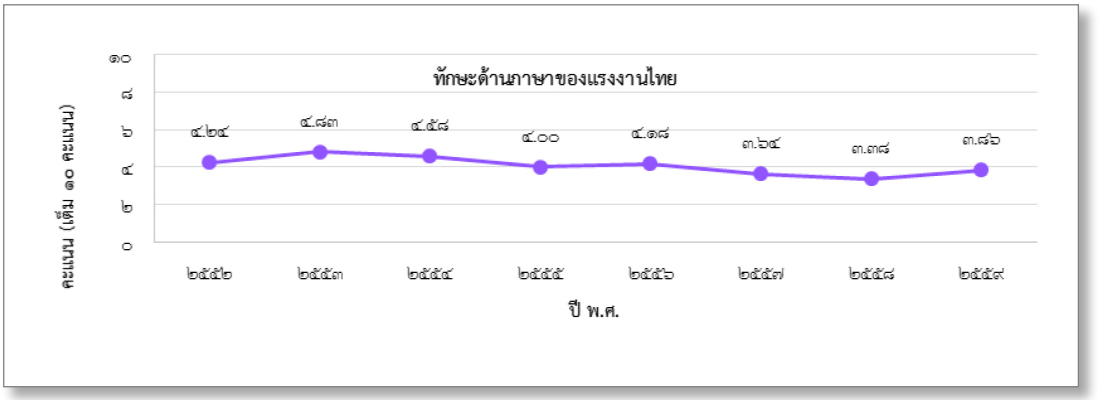
แผนภาพ ๒๔ จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๗

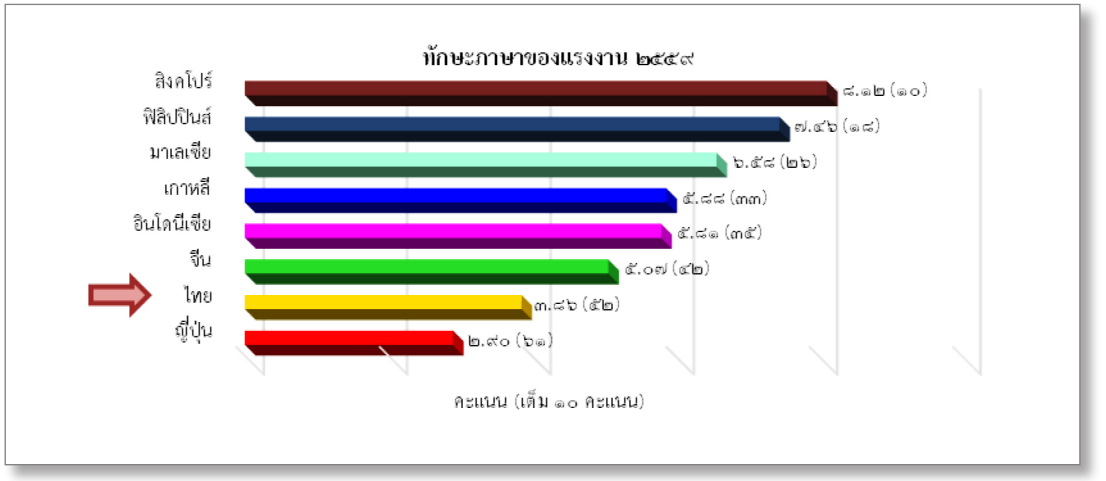

ที่มา : ปี ๒๕๕๑ – ๒๕๕๖ ข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
ปี ๒๕๕๗ ข้อมูลจากรายงานสถิติคดีประจำปี ๒๕๕๗ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๒๕๕๘)

๒.๓.๖ ทักษะด้านภาษาของแรงงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการของประเทศไทยและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีแนวโน้มลดลง จากข้อมูลของ IMD พบว่า คะแนนการประเมินทักษะภาษาลดลงจาก ๔.๒๔ คะแนน (คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน) ในปี ๒๕๕๒ เหลือ ๓.๘๖ คะแนน ในปี ๒๕๕๙ ส่วนทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพิ่มขึ้นจาก ๖.๓๖ คะแนน (คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน) เป็น ๖.๔๒ คะแนน ในปี ๒๕๕๙ โดยแรงงานไทยมีทักษะด้านภาษาและทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในอันดับที่ ๕๒ และ ๕๑ ในขณะที่สิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ ๑๐ และ ๙ มาเลเซียอันดับที่ ๒๖ และ ๒๗ ตามลำดับ

แผนภาพ ๒๕ ทักษะด้านภาษา (Language skills) ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการของประเทศในเอเชีย ปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙

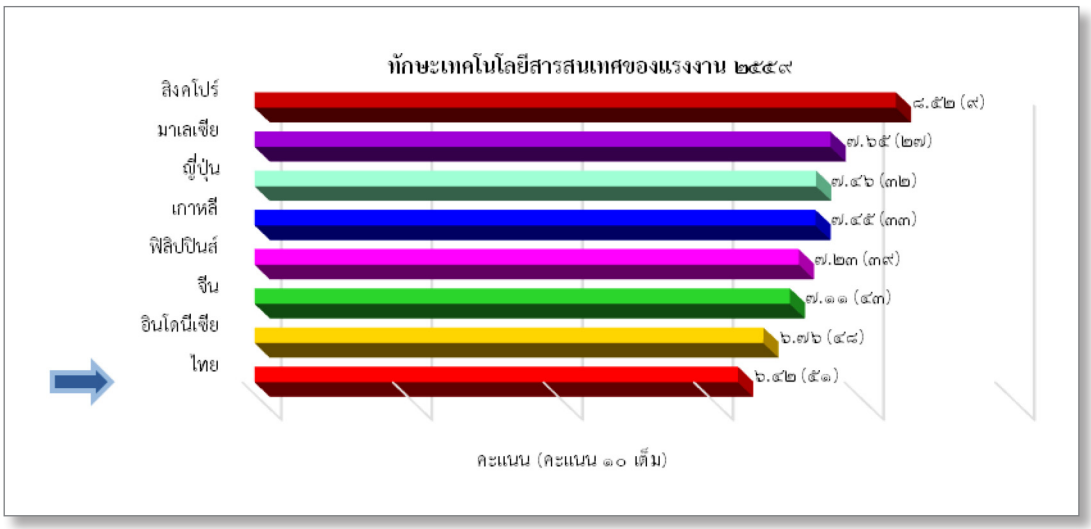
ที่มา : IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2009 , 2010 , 2011 , 2012 , 2013 , 2014 , 2015 และ 2016

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคืออันดับที่ได้รับการจัดลำดับของแต่ละประเทศ

แผนภาพ ๒๖ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ของแรงงานไทย ปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙

แผนภาพ ๒๗ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ของแรงงานของประเทศในเอเชีย ปี ๒๕๕๙

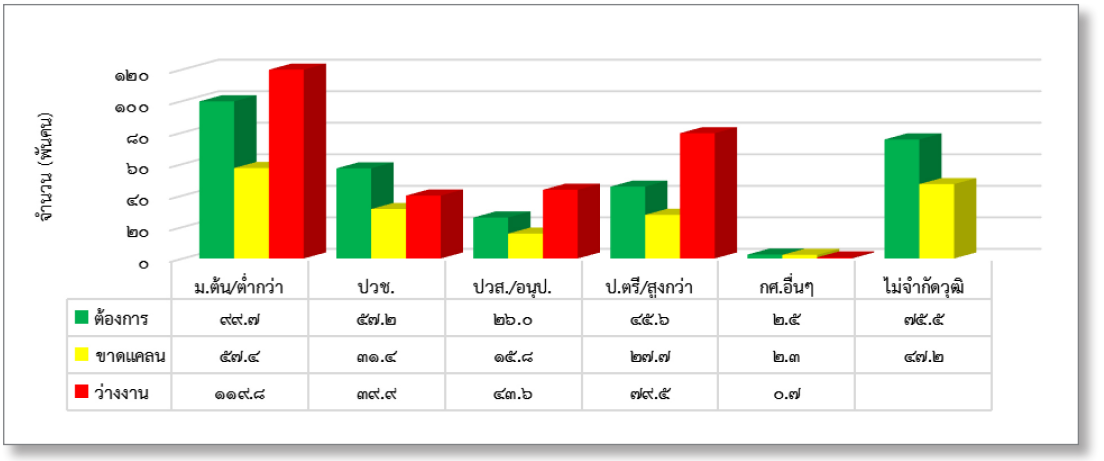

ที่มา : IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2009 , 2010 , 2011 , 2012 , 2013 , 2014 , 2015 และ 2016

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคืออันดับที่ได้รับการจัดลำดับของแต่ละประเทศ

๒.๓.๗ ผลผลิตของการศึกษากับความต้องการกำลังแรงงาน มีความไม่สอดคล้องกัน เห็นได้จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่พบว่า แม้ว่าจะมีการขาดแคลนกำลังแรงงานในแต่ละระดับการศึกษา แต่จำนวนผู้ว่างงานก็ยังมีอยู่มาก โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและต่ำกว่ามีความขาดแคลนมากที่สุดประมาณ ๕๗,๐๐๐ คน แต่จำนวนผู้ว่างงานก็สูงที่สุดเช่นกัน ส่วนระดับ ปวช. ขาดแคลนประมาณ ๓๑,๔๐๐ คน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสัดส่วนผู้เข้าเรียนระดับ ปวช. ลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ ๓๗.๗ ในปี ๒๕๕๒ เป็นร้อยละ ๓๒.๕ ในปี ๒๕๕๘ สำหรับระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง/อนุปริญญา มีจำนวนผู้ว่างงานมากกว่าความต้องการกำลังแรงงาน ถึง ๑.๗ เท่า แสดงให้เห็นว่า การผลิตบัณฑิตในระดับอุดมศึกษายังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน ดังนั้น การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาและสาขาวิชาต่าง ๆ ต้องมีการศึกษาวิเคราะห์และระบุสัดส่วนจำนวนการผลิตในแต่ละสาขาวิชาอย่างชัดเจน

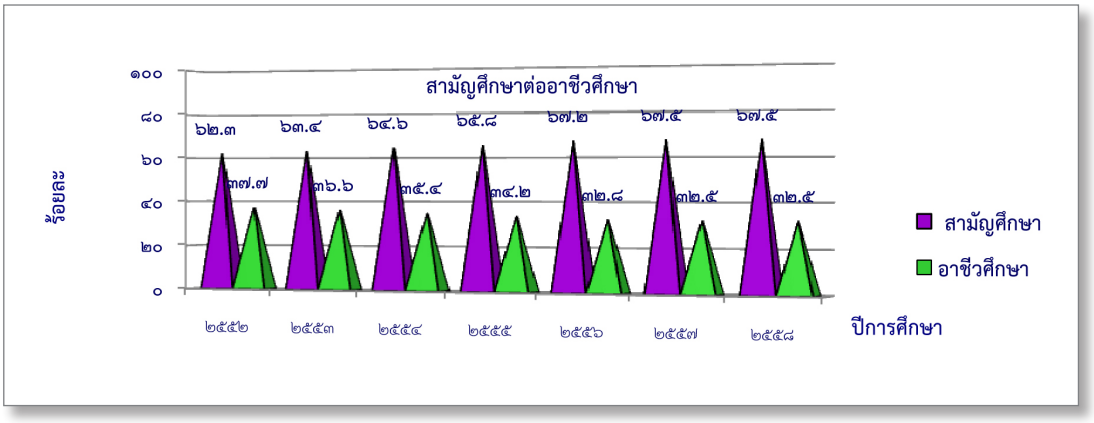
แผนภาพ ๒๘ จำนวนความต้องการกำลังแรงงาน จำนวนแรงงานที่ขาดแคลน และจำนวนผู้ว่างงาน จำแนกตาม ระดับการศึกษา ปี ๒๕๕๖

	ม.ต้น/ต่ำกว่า	ปวช.	ปวส./อนุป.	ป.ตรี/สูงกว่า	กศ.อื่นๆ	ไม่จำกัดวุฒิ
ต้องการ	๙๙.๗	๕๗.๒	๒๖.๐	๔๕.๖	๒.๕	๗๕.๕
ขาดแคลน	๕๗.๔	๓๑.๔	๑๕.๘	๒๗.๗	๒.๓	๔๗.๒
ว่างงาน	๑๑๙.๘	๓๙.๙	๔๓.๖	๗๙.๕	๐.๗	

ที่มา : สรุปข้อมูลเบื้องต้นการสำรวจความต้องการตลาดแรงงานของสถานประกอบการ พ.ศ. ๒๕๕๖ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๖)

แผนภาพ ๒๙ สัดส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา : สามัญศึกษา ปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘

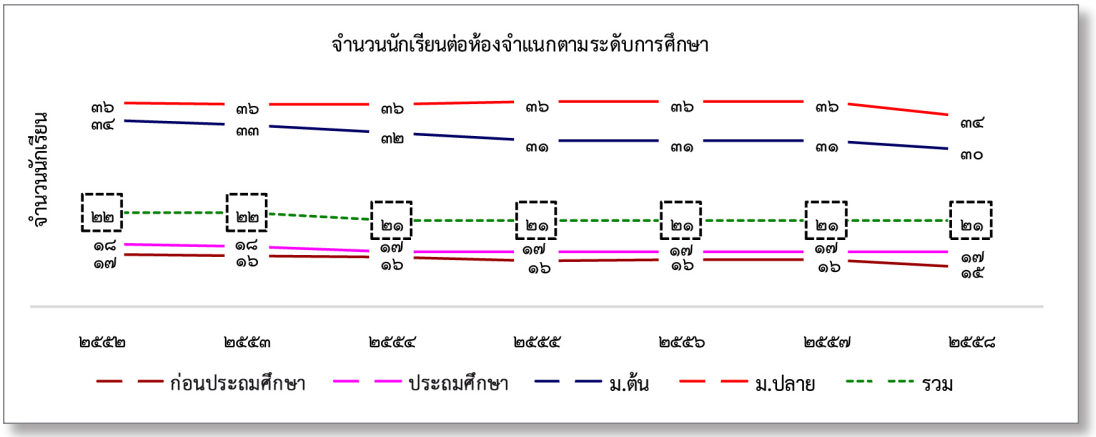
ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๕๘ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

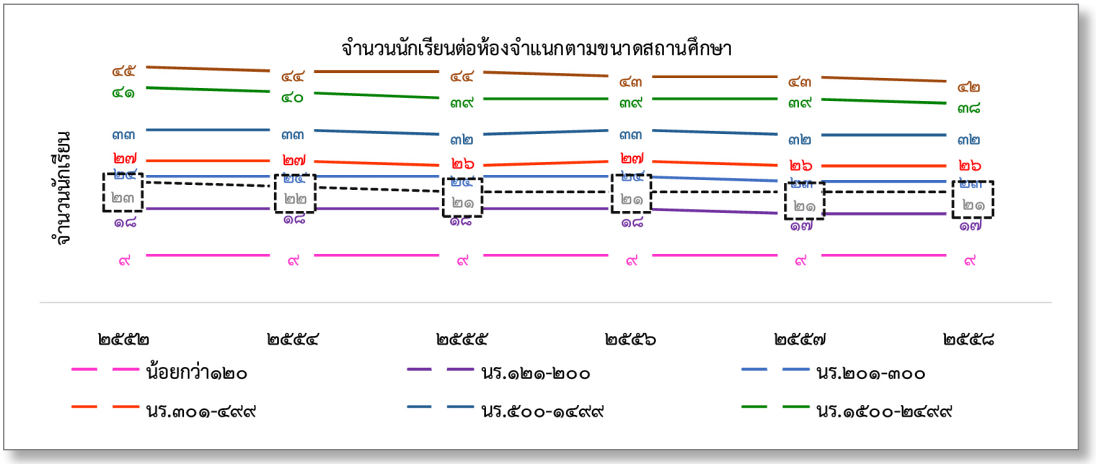
จากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติที่เสนอมาข้างต้น ชี้ให้เห็นค่อนข้างชัดเจนว่า คุณภาพการศึกษาทั้งด้านวิชาการและคุณลักษณะของผู้เรียนยังไม่น่าพอใจ นอกจากนี้ ทักษะของกำลังแรงงานไทย ทั้งในด้านสาขาที่เรียนและระดับการศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ ส่งผลให้มีผู้ว่างงานจำนวนมาก ภาคการจัดการศึกษาทั้งในส่วนผู้กำหนดนโยบายและแผนการผลิตและสถาบันผู้ผลิตจึงต้องมีการวิเคราะห์ ทบทวนเป้าหมาย สาขาการผลิต และคุณภาพของกระบวนการจัดการศึกษา ทั้งในด้านหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ส่วนภาคเศรษฐกิจและสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาและสร้างเสริมทักษะ สมรรถนะ ให้กับเด็กและเยาวชนของชาติ

๒.๔ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน

๒.๔.๑ สัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู จำนวนนักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า นอกจากสัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อห้องในภาพรวมจะต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ที่กำหนดให้ระดับก่อนประถมศึกษา เท่ากับ ๓๐ : ๑ และระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เท่ากับ ๔๐ : ๑ ยังพบว่า จำนวนนักเรียนต่อห้องของสถานศึกษาในแต่ละขนาดมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก จึงควรกำหนดจำนวนผู้เรียนต่อห้องเรียนที่เหมาะสมทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

แผนภาพ ๓๐ จำนวนนักเรียนต่อห้องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘

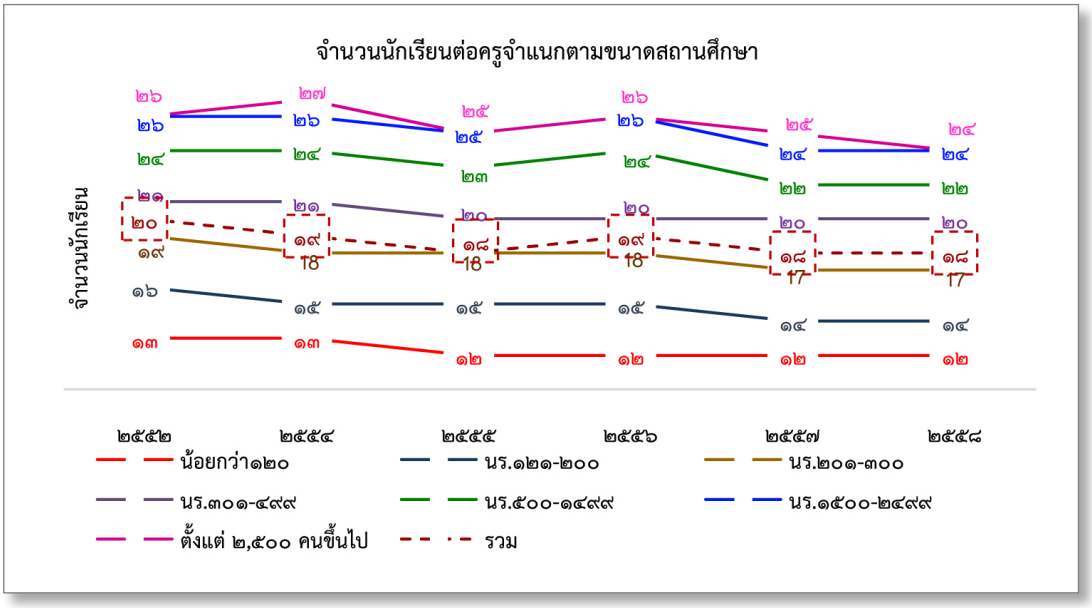

ที่มา : สถิติทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา ๒๕๕๒, ๒๕๕๓, ๒๕๕๔, ๒๕๕๕, ๒๕๕๖, ๒๕๕๗ และ ๒๕๕๘

๒.๔.๒ อัตราส่วนนักเรียนต่อครู เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าในภาพรวมจำนวนนักเรียนต่อครูต่ำกว่าเกณฑ์ โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเป็นผลจากจำนวนประชากรวัยเรียนที่ลดลง แต่จำนวนครูไม่สามารถลดลงเพื่อให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมา จะมีโครงการเกษียณอายุราชการก่อนเวลา รวมทั้งมีการตัดอัตราครูที่เกษียณ อย่างไรก็ดี แม้ในภาพรวมมีปัญหาครูเกิน แต่ก็พบปัญหาการขาดแคลนครูในบางสาขาวิชาและในบางพื้นที่ การบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหาโดยเฉพาะการบริหารงานบุคคลจึงต้องมีการวางแผนและดำเนินการให้เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการครูของแต่ละพื้นที่

แผนภาพ ๓๑ จำนวนนักเรียนต่อครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘

ที่มา : สถิติทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา ๒๕๕๒, ๒๕๕๓, ๒๕๕๔, ๒๕๕๕, ๒๕๕๖, ๒๕๕๗ และ ๒๕๕๘

๒.๔.๓ การผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษา เกินความต้องการ เนื่องจากสถาบันผลิตครูมุ่งผลิตตามศักยภาพและความสามารถของแต่ละสถาบัน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่ให้ความสำคัญกับปริญญามากกว่าความรู้และสมรรถนะที่สนองตอบความต้องการของตลาดงาน ส่งผลให้เกิดปัญหาครูเกินและขาดแคลนในบางสาขาวิชา โดยเฉพาะสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และภาษาไทย การที่สถาบันผลิตครูมุ่งผลิตในเชิงพาณิชย์ย่อมส่งผลต่อคุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาที่ขาดทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลผู้เรียน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการบริหารจัดการด้านการบริหารงานบุคคลของครู ที่ส่งผลให้เกิดปัญหาครูไม่ครบชั้นในสถานศึกษาขนาดเล็ก ครูสอนในวิชาที่ไม่ตรงกับวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา ครูต้องรับภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอน เช่น งานธุรการ งานการเงิน งานพัสดุ งานกิจกรรม เป็นต้น ปัญหาทั้งในเชิงการผลิตและการบริหารเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อศักยภาพและสมรรถนะของครูไทย ทำให้ครูขาดความลุ่มลึกในเนื้อหาวิชาที่สอน

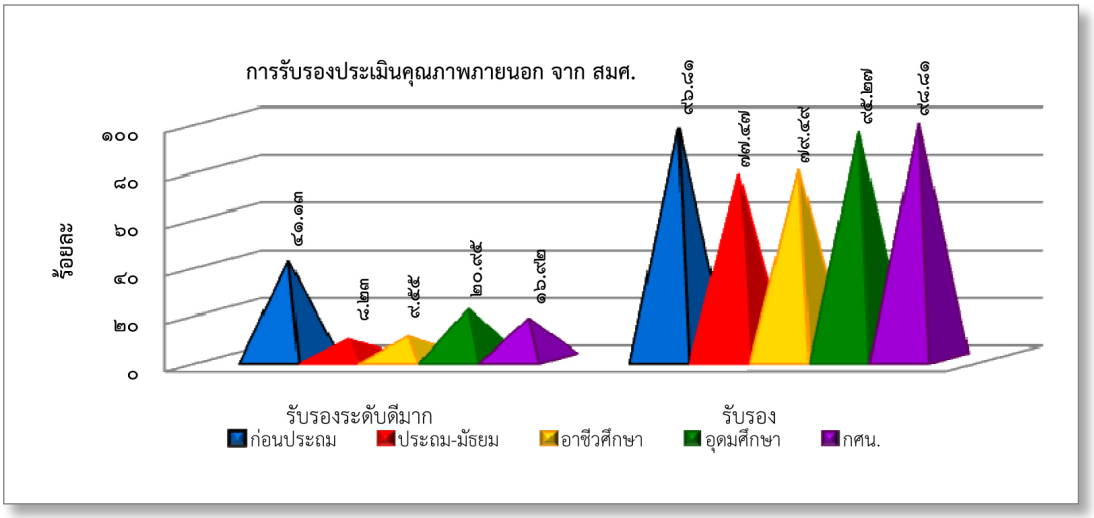
ขาดทักษะและสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ และขาดการประเมินสมรรถนะเพื่อประกันคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

จากข้อมูลดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า ระบบการผลิตและพัฒนาครู รวมทั้งการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องมีการศึกษา วิเคราะห์ และปฏิรูปกระบวนการผลิต การพัฒนา และการบริหารงานบุคคลของครูอย่างจริงจัง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ สนองความต้องการของสังคมและประเทศชาติ

๒.๕ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา

๒.๕.๑ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) พบว่า สถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ได้รับการรับรองมาตรฐานร้อยละ ๙๖.๘๑ ๗๗.๔๗ ๗๙.๔๙ ๙๕.๒๗ และ ๙๘.๘๑ ตามลำดับ หากพิจารณาสถานศึกษาที่ผ่านการรับรอง พบว่า ผลการประเมินที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เห็นได้จากผลการประเมินตามตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยระดับพอใช้ ในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ได้แก่ ตัวบ่งชี้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ส่วนประเภทอาชีวศึกษา ได้แก่ ตัวบ่งชี้ด้านผลงานที่เป็นโครงงานทางวิชาชีพหรือสิ่งประดิษฐ์ของผู้เรียนที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ด้านผลงานที่เป็นนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์หรืองานวิจัยของครูที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ และด้านผู้เรียนผ่านการทดสอบมาตรฐานทางวิชาชีพจากองค์กรที่เป็นที่ยอมรับ และระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ตัวบ่งชี้ด้านงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ ด้านผลงานวิชาการที่ได้รับการรับรองคุณภาพ และด้านผลงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการของสถานศึกษายังไม่สามารถส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี ผู้เรียนยังขาดทักษะการค้นคว้า ความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ ตลอดจนการสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

แผนภาพ ๓๒ ร้อยละของสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๕๘) จำแนกตามระดับการศึกษา

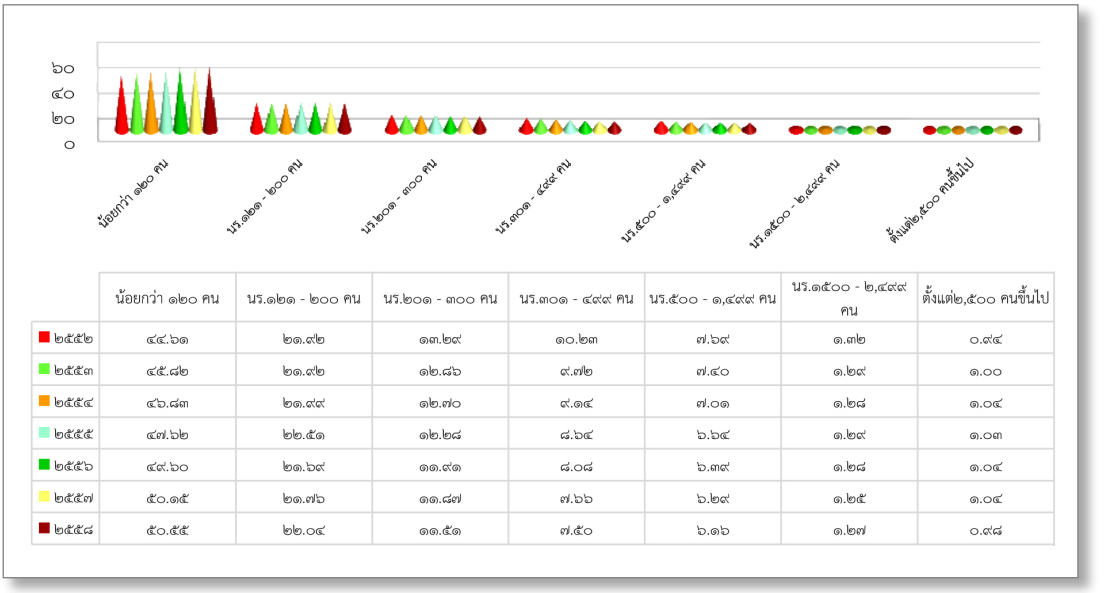

ที่มา : ข้อมูลสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.)

หมายเหตุ : ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษา ข้อมูลปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘ ระดับอุดมศึกษา ข้อมูลปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๗ และ กศน.ข้อมูล ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๘ ข้อมูล ณ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

๒.๕.๒ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดเล็ก (นักเรียนน้อยกว่า ๑๒๐ คน) มีจำนวนมากและเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี ๒๕๕๘ กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนจำนวนน้อยกว่า ๒๐ คน ๒๑ - ๔๐ คน และ ๔๑ - ๖๐ คน มีมากถึง ๑,๐๕๙ ๒,๔๘๘ และ ๓,๓๘๘ แห่ง ตามลำดับ ทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรของรัฐเป็นไปอย่างไม่คุ้มค่า

แผนภาพ ๓๓ ร้อยละของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาด ปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘

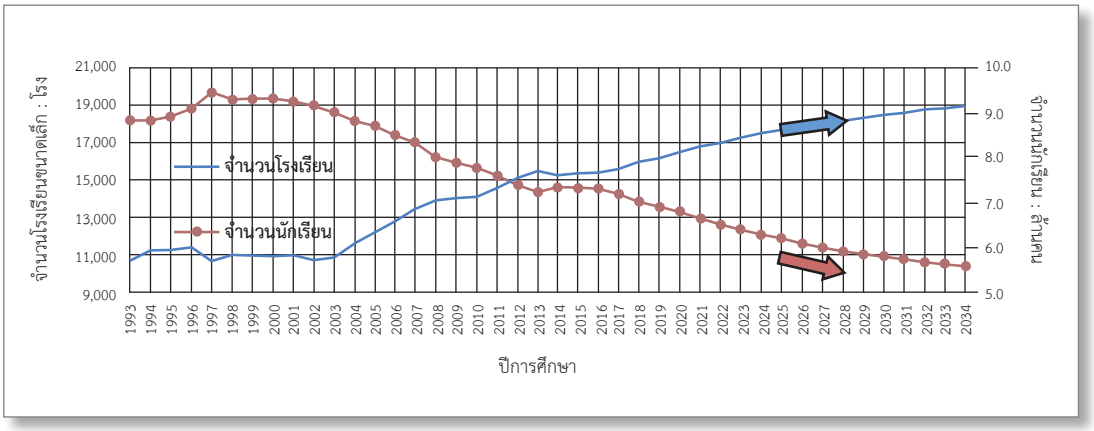

	น้อยกว่า ๑๒๐ คน	นร.๑๒๑ - ๒๐๐ คน	นร.๒๐๑ - ๓๐๐ คน	นร.๓๐๑ - ๔๙๙ คน	นร.๕๐๐ - ๑,๔๙๙ คน	นร.๑๕๐๐ - ๒,๔๙๙ คน	ตั้งแต่๒,๕๐๐ คนขึ้นไป
๒๕๕๒	๔๔.๖๑	๒๑.๙๒	๑๓.๒๙	๑๐.๒๓	๗.๖๙	๑.๓๒	๐.๙๔
๒๕๕๓	๔๕.๘๒	๒๑.๙๒	๑๒.๘๖	๙.๗๒	๗.๔๐	๑.๒๙	๑.๐๐
๒๕๕๔	๔๖.๘๓	๒๑.๙๙	๑๒.๗๐	๙.๑๔	๗.๐๑	๑.๒๘	๑.๐๔
๒๕๕๕	๔๗.๖๒	๒๒.๕๑	๑๒.๒๘	๘.๖๔	๖.๖๔	๑.๒๙	๑.๐๓
๒๕๕๖	๔๙.๖๐	๒๑.๖๙	๑๑.๙๑	๘.๐๘	๖.๓๙	๑.๒๘	๑.๐๔
๒๕๕๗	๕๐.๑๕	๒๑.๗๖	๑๑.๘๗	๗.๖๖	๖.๒๙	๑.๒๕	๑.๐๔
๒๕๕๘	๕๐.๕๕	๒๒.๐๔	๑๑.๕๑	๗.๕๐	๖.๑๖	๑.๒๗	๐.๙๘

ที่มา : สถิติทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา ๒๕๕๒, ๒๕๕๓, ๒๕๕๔, ๒๕๕๕, ๒๕๕๖, ๒๕๕๗ และ ๒๕๕๘

นอกจากนี้ ผลการศึกษาของธนาคารโลกได้สะท้อนให้เห็นว่า ผลกระทบจากโครงสร้างประชากรวัยเรียนที่ลดลงจะส่งผลให้จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า

แผนภาพ ๓๔ เปรียบเทียบจำนวนประชากรวัยเรียนและแนวโน้มจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก ปี ๒๕๓๖ – ๒๕๕๙ และประมาณการ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๗

ที่มา : ธนาคารโลก : เปรียบเทียบจำนวนประชากรวัยเรียนและแนวโน้มจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก ปี ๒๕๓๖ – ๒๕๕๙ และประมาณการ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๗๗

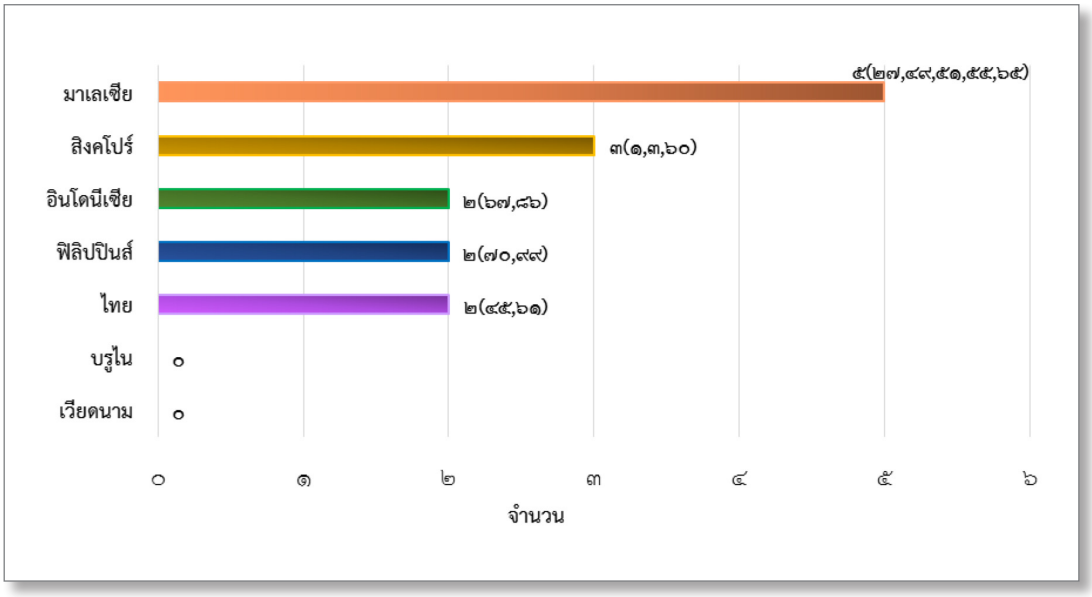
๒.๕.๓ ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในระดับภูมิภาคเอเชียและระดับโลก จากข้อมูลของ QS University Rankings : Asia พบว่า ในปี ๒๕๕๒ มหาวิทยาลัยที่อยู่ใน ๓๐๐ อันดับแรกของภูมิภาคเอเชีย มีมหาวิทยาลัยของไทย ๑๒ แห่ง และลดลงเหลือ ๑๐ แห่ง ในปี ๒๕๕๙ โดยมีมหาวิทยาลัยที่อยู่ใน ๑๐๐ อันดับแรกของภูมิภาคเอเชียเพียง ๒ แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อันดับที่ ๔๕) และมหาวิทยาลัยมหิดล (อันดับที่ ๖๑) ในขณะที่มาเลเซียติดอันดับ ๕ แห่ง สิงคโปร์ ๓ แห่ง ส่วนการจัดอันดับมหาวิทยาลัยระดับโลก จากข้อมูล QS World University Rankings ๒๐๑๕/๒๐๑๖ พบว่า มหาวิทยาลัยที่อยู่ใน ๕๐๐ อันดับแรกของโลก มีมหาวิทยาลัยของไทยเพียง ๒ แห่งเดิมเท่านั้น โดยมาเลเซียติดอันดับ ๕ แห่ง และสิงคโปร์ ๒ แห่ง (อีก ๑ แห่ง ที่ติดอันดับระดับภูมิภาคเอเชียไม่เข้าร่วมโครงการ)

ตาราง ๑๐ มหาวิทยาลัยของประเทศไทยที่ติดอันดับ ๓๐๐ อันดับแรกของภูมิภาคเอเชีย โดย QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA ปี ค.ศ. 2009 - 2016 (พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๙)

มหาวิทยาลัย	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
มหิดล	๓๐	๒๘	๓๔	๓๘	๔๒	๔๐	๔๔	๖๑
จุฬาลงกรณ์	๓๕	๔๔	๔๗	๔๓	๔๘	๔๘	๕๓	๔๕
เชียงใหม่	๘๑	๗๙	๖๗	๙๑	๙๘	๙๒	๙๙	๑๐๔
ธรรมศาสตร์	๘๕	๙๑	๘๘	๑๑๐	๑๐๗	๑๓๔	๑๔๓	๑๐๑
สงขลานครินทร์	๑๐๙	๑๐๑	๙๕	๑๔๕	๑๔๖	๑๔๒	๑๙๑-๒๐๐	๑๘๕
เกษตรศาสตร์	๑๐๘	๑๒๖	๑๒๐	๑๙๑-๒๐๐	๑๗๑-๑๘๐	๑๕๑-๑๖๐	๑๗๑-๑๘๐	๑๒๙
ขอนแก่น	๑๑๓	๑๒๒	๑๑๔	๑๗๑-๑๘๐	๑๖๑-๑๗๐	๑๗๑-๑๘๐	๑๗๑-๑๘๐	๑๖๕
มจธ.	๒๐๑	๒๐๑	๑๘๑-๑๙๐	๑๖๑-๑๗๐	๑๖๑-๑๗๐	๑๘๑-๑๙๐	๑๗๑-๑๘๐	๑๖๑
บูรพา	๑๕๑	๒๐๑	๑๘๑-๑๙๐	๑๙๑-๒๐๐	๑๙๑-๒๐๐	๒๐๑-๒๕๐	๒๕๑-๓๐๐	
วลัยลักษณ์	๒๐๑	๒๐๑	๒๐๑+	๒๐๑-๒๕๐				
ศรีนครินทรวิโรฒ	๒๐๑	๒๐๑	๒๐๑+	๒๕๑-๓๐๐	๒๕๑-๓๐๐	๒๕๑-๓๐๐	๒๕๑-๓๐๐	
มจล.	๒๐๑	๒๐๑	๒๐๑+	๒๕๑-๓๐๐	๒๕๑-๓๐๐			๒๕๑-๓๐๐
นเรศวร							๒๕๑-๓๐๐	
เทคโนโลยีสุรนารี								๒๕๑-๓๐๐

ที่มา : QS University Ranking: ASIA 2009 , 2010 , 2011 , 2012 , 2013 , 2014 , 2015 , 2016
(Quacquarelli Symonds, 2009 , 2010 , 2011 , 2012 , 2013 , 2014 , 2015 , 2016)

แผนภาพ ๓๕ จำนวนมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน
ที่ติด ๑๐๐ อันดับแรกของเอเชีย ในปี ๒๕๕๙

ที่มา : QS University Rankings: Asia 2016 (Quacquarelli Symonds, 2016)
หมายเหตุ : ในวงเล็บคือลำดับที่ได้รับการจัดอันดับจากจำนวนประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ

ตาราง ๑๑ มหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนที่ติดอันดับ ๕๐๐ อันดับแรกของโลก โดย QS World University Rankings ปี 2015/2016

อันดับ	ชื่อมหาวิทยาลัย	ประเทศ	คะแนนรวม
๑๒	National University of Singapore (NUS)	สิงคโปร์	๙๔.๒
๑๓	Nanyang Technological University, Singapore (NTU)	สิงคโปร์	๙๓.๙
๑๔๖	Universiti Malaya (UM)	มาเลเซีย	๖๒.๑
๒๕๓	**Chulalongkorn University**	**ไทย**	**๔๖.๘**
๒๘๙	Universiti Sains Malaysia (USM)	มาเลเซีย	๔๓.๔
๒๙๕	**Mahidol University**	**ไทย**	**๔๒.๖**
๓๐๓	Universiti Teknologi Malaysia	มาเลเซีย	๔๑.๙
๓๑๒	Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM)	มาเลเซีย	๔๑.๓
๓๓๑	Universiti Putra Malaysia (UPM)	มาเลเซีย	๓๙.๗
๓๕๘	Universitas Indonesia	อินโดนีเซีย	๓๗.๗
๔๐๑-๔๑๐	University of the Philippines	ฟิลิปปินส์	ไม่ระบุ
๔๓๑-๔๔๐	Bundung Institute of Technology (ITB)	อินโดนีเซีย	ไม่ระบุ

ที่มา : QS World University Rankings 2015/2016 (Quacquarelli Symonds, 2015/2016)

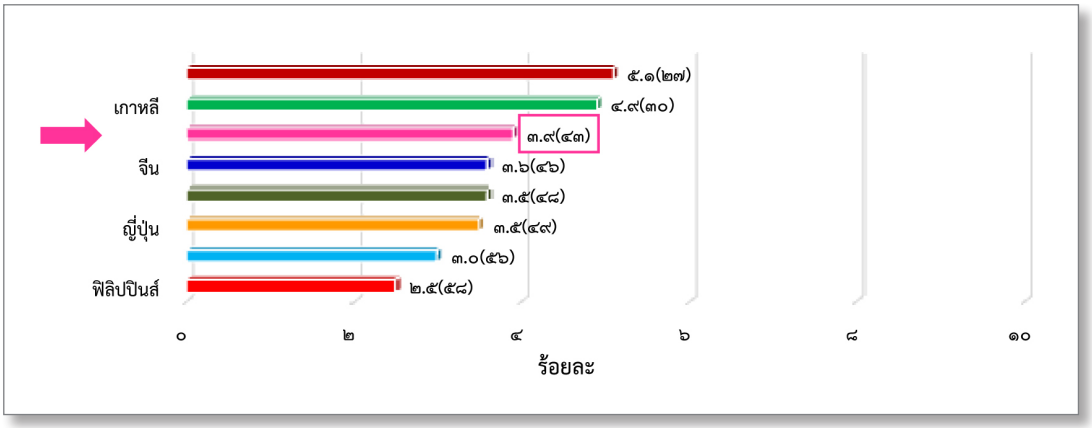
จากข้อมูลด้านคุณภาพผู้เรียนและการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าประสิทธิภาพในการบริหารจัดการยังไม่เป็นที่น่าพอใจ การบริหารจัดการทั้งเชิงวิชาการ และด้านอื่น ๆ ยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่กำหนดได้ รวมทั้งการมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดเล็กมากเกินไป ส่งผลต่อภาระด้านงบประมาณและการบริหารจัดการของรัฐ

๒.๖ ประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ

๒.๖.๑ การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาของประเทศไทย ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ จากข้อมูลของ IMD 2016 พบว่า ในปี ๒๕๕๖ ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ ๓.๙ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และจากข้อมูล IMD 2015 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๓๙ จาก ๖๑ ประเทศ ซึ่งต่ำกว่าประเทศมาเลเซีย (ร้อยละ ๕.๕ อันดับที่ ๑๘) แต่สูงกว่าประเทศสิงคโปร์ (ร้อยละ ๓.๑ อันดับที่ ๕๖) ประเทศฟิลิปปินส์ (ร้อยละ ๒.๗ อันดับที่ ๕๘) และประเทศอินโดนีเซีย (ร้อยละ ๓.๕ อันดับที่ ๕๒) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณา

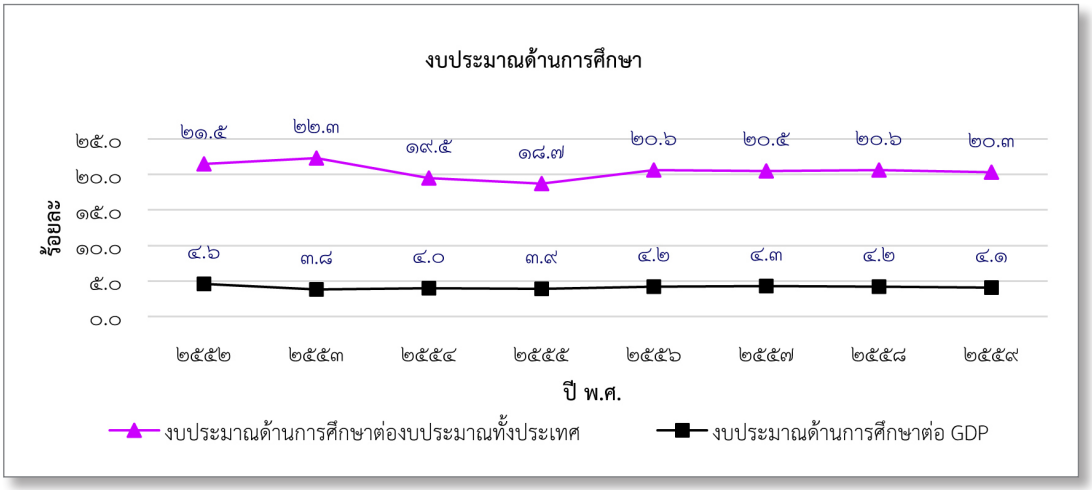
ร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษาต่องบประมาณทั้งประเทศ กลับมีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ ๒๑.๕ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๒ เป็นร้อยละ ๒๐.๖ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘

แผนภาพ ๓๖ ร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในปี ๒๕๕๖

ที่มา : IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2015 (The World Competitiveness Center, 2015)

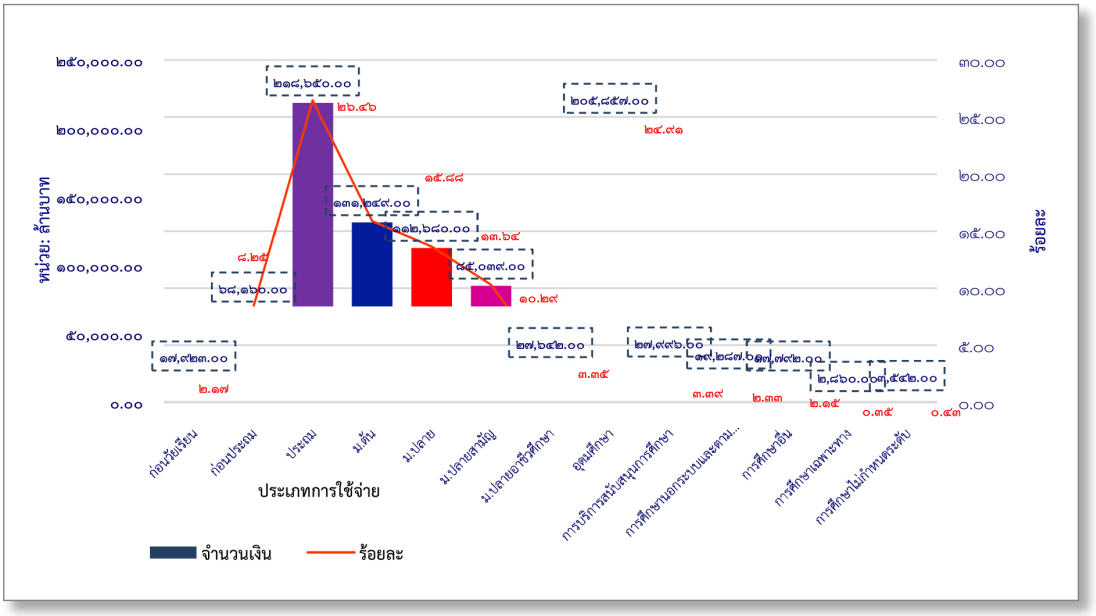
แผนภาพ ๓๗ ร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษา ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และต่องบประมาณทั้งประเทศ ปีงบประมาณ ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๕๘ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

๒.๖.๒ การใช้จ่ายงบประมาณด้านการศึกษาของภาครัฐ การใช้จ่ายในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ จำแนกตามระดับและประเภทการศึกษา มีจำนวน ๕๔๕,๕๘๑ ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายสำหรับการศึกษาภาคบังคับ ร้อยละ ๔๔.๘๔ สำหรับการศึกษานอกระบบมีเพียงร้อยละ ๒.๕๔

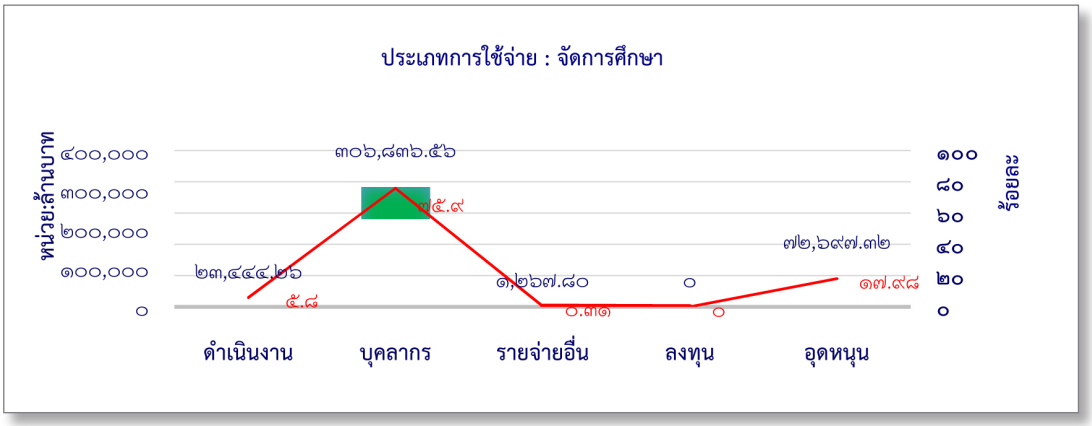
แผนภาพ ๓๘ ร้อยละของค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา จำแนกตามประเภท ระดับ และสถานศึกษา ปีงบประมาณ ๒๕๕๗

ที่มา : เอกสารรายจ่ายด้านการศึกษาของภาครัฐส่วนกลาง (กรมบัญชีกลาง GFMIS) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

ข้อมูลข้างต้น เมื่อจำแนกตามประเภทกิจกรรมการใช้จ่าย พบว่าเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๘๘ สำหรับกิจกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและกองทุนกู้ยืม มีเพียงร้อยละ ๕.๕๗ และ ๕.๐๐ ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งการวิจัยและพัฒนา และการบริการวิชาการ คิดเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับรายจ่ายทั้งหมด ประกอบกับงบประมาณที่จ่ายเพื่อการจัดการศึกษาส่วนใหญ่ใช้เป็นค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรถึงร้อยละ ๗๕.๙ ส่งผลให้งบประมาณที่เหลือมีอย่างจำกัด ไม่เพียงพอสำหรับการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะของผู้เรียน

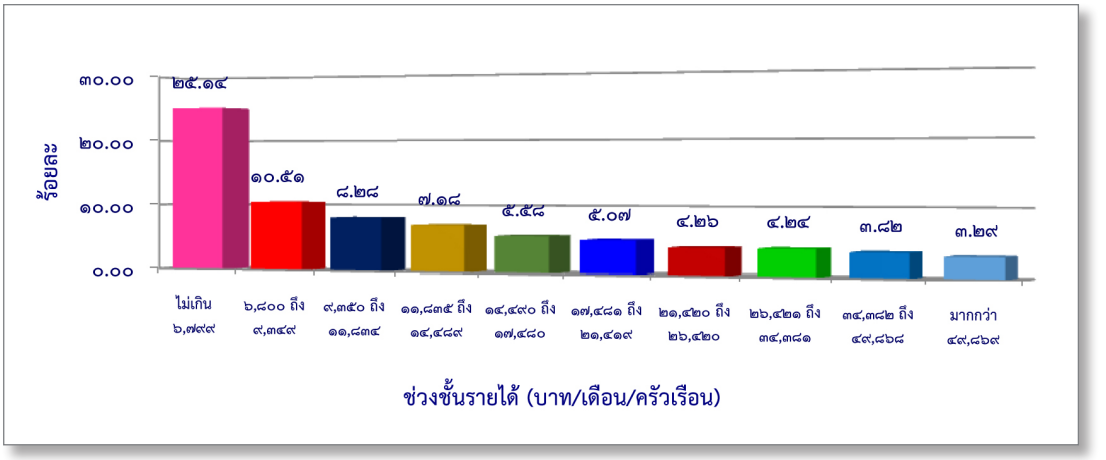
แผนภาพ ๓๙ ร้อยละของค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา จำแนกตามกิจกรรมการจัดการศึกษา ปีงบประมาณ ๒๕๕๗

ที่มา : เอกสารรายจ่ายด้านการศึกษาของภาครัฐส่วนกลาง (กรมบัญชีกลาง GFMIS) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

๒.๖.๓ รายจ่ายด้านการศึกษาของผู้ปกครอง จากข้อมูลการสำรวจสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี ๒๕๕๘ เมื่อพิจารณาจากรายจ่ายด้านการศึกษา (ทุกระดับการศึกษา) ของครัวเรือนต่อรายได้ของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มชั้นรายได้ พบว่า กลุ่มครัวเรือนที่อยู่ในกลุ่มชั้นรายได้ที่ ๑ (กลุ่มที่ยากจนที่สุด) มีรายจ่ายเพื่อการศึกษาเมื่อเทียบกับรายได้ คิดเป็นสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ ๒๕.๑๔) ในขณะที่กลุ่มครัวเรือนที่อยู่ในชั้นรายได้ที่ ๑๐ (กลุ่มที่รวยที่สุด) มีรายจ่ายเพื่อการศึกษาเมื่อเทียบกับรายได้คิดเป็นร้อยละ ๓.๒๙ ซึ่งแตกต่างกันถึง ๗.๖ เท่า แสดงให้เห็นว่ากลุ่มครัวเรือนที่ยากจนรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษามากกว่ากลุ่มครัวเรือนที่ร่ำรวย แต่กลับได้รับคุณภาพการศึกษาที่ด้อยกว่า (กลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจมีโอกาสเข้าถึงสถานศึกษาที่ดีและมีคุณภาพมาตรฐานมากกว่า)

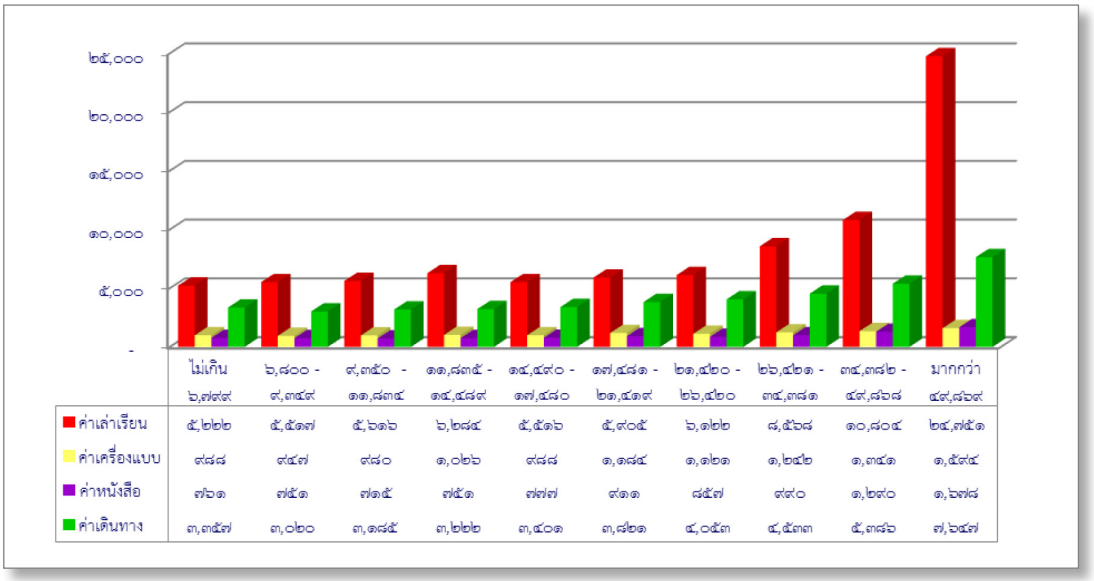
แผนภาพ ๔๐ ร้อยละของรายจ่ายด้านการศึกษาของภาคครัวเรือนต่อรายได้ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

ที่มา : ข้อมูลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี ๒๕๕๘ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ อ้างอิงจากเอกสารรายจ่ายด้านการศึกษาของภาคครัวเรือน ปีการศึกษา ๒๕๕๘ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

หมายเหตุ : - วิเคราะห์จากครัวเรือนที่มีการใช้จ่ายด้านการศึกษาเท่านั้น
- ค่าใช้จ่ายครอบคลุมทุกระดับการศึกษา

แผนภาพ ๔๑ รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน (บาท/เดือน/ครัวเรือน) จำแนกตามประเภทการใช้จ่าย ปีการศึกษา ๒๕๕๘

ที่มา : ข้อมูลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี ๒๕๕๘ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ อ้างอิงจากเอกสารรายจ่ายด้านการศึกษาของภาคครัวเรือน ปีการศึกษา ๒๕๕๘ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

หมายเหตุ : - วิเคราะห์จากครัวเรือนที่มีการใช้จ่ายด้านการศึกษาเท่านั้น
- ค่าใช้จ่ายครอบคลุมทุกระดับการศึกษา

๒.๖.๔ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่างรัฐและเอกชน ในช่วงปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘ โดยภาพรวมพบว่า รัฐยังคงบทบาทในการเป็นผู้จัดการศึกษาเป็นหลักในทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยมีสัดส่วนการจัดการศึกษาระหว่างรัฐและเอกชนที่ค่อนข้างคงที่ เท่ากับ ๘๐ : ๒๐ โดยประมาณ สัดส่วนการจัดการศึกษาของภาคเอกชนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในแต่ละระดับการศึกษา ยกเว้นระดับอุดมศึกษา และอาชีวศึกษา อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐจะดำเนินนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคเอกชนผ่านการให้เงินอุดหนุนรายหัวควบคู่กับการกำหนดเพดานค่าเล่าเรียน แต่ก็ยังมิได้สร้างแรงจูงใจให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากนัก เนื่องจากเงินอุดหนุนรายหัวที่รัฐจัดให้ยังเป็นอัตราที่ต่ำ และผู้เรียนที่เข้าศึกษาในสถานศึกษาเอกชนต้องจ่ายค่าเล่าเรียนเพิ่ม แม้ว่าจะเป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐจัดให้กับประชาชนโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายก็ตาม นโยบายของรัฐด้านการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน รวมทั้งกฎระเบียบบางประการที่ยังเป็นอุปสรรค ล้วนส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ามาร่วมจัดการศึกษาของภาคเอกชน

ตาราง ๑๒ สัดส่วนผู้เรียนระหว่างรัฐ : เอกชน ปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘

ระดับการศึกษา	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘
รวม	**๘๒.๒ : ๑๗.๘**	**๘๑.๗ : ๑๘.๓**	**๘๑.๔ : ๑๘.๖**	**๘๐.๘ :๑๙.๒**	**๘๐.๘ : ๑๙.๒**	**๘๑.๑ : ๑๘.๙**	**๘๑.๓ : ๑๘.๗**
การศึกษาขั้นพื้นฐาน	๘๒.๒ : ๑๗.๘	๘๑.๗ : ๑๘.๓	๘๑.๑ : ๑๘.๙	๘๐.๓ : ๑๙.๗	๘๐.๑ : ๑๙.๙	๘๐.๖ : ๑๙.๔	๗๙.๘ : ๒๐.๒
ก่อนประถมศึกษา	๗๙.๖ : ๒๐.๔	๗๙.๖ : ๒๐.๔	๗๗.๙ : ๒๒.๑	๗๗.๑ : ๒๒.๙	๗๖.๗ : ๒๓.๓	๗๘.๑ : ๒๑.๙	๗๖.๕ : ๒๓.๕
ประถมศึกษา	๘๑.๘ : ๑๘.๒	๘๑.๑ : ๑๘.๙	๘๐.๔ : ๑๙.๖	๗๙.๔ : ๒๐.๖	๗๘.๙ : ๒๑.๑	๗๘.๘ : ๒๑.๒	๗๗.๙ : ๒๒.๑
มัธยมศึกษา	๘๔.๑ : ๑๕.๙	๘๓.๖ : ๑๖.๔	๘๓.๖ : ๑๖.๔	๘๓.๒ : ๑๖.๘	๘๓.๔ : ๑๖.๖	๘๔.๐ : ๑๖.๐	๘๓.๙ : ๑๖.๑
- มัธยมต้น	๘๗.๒ : ๑๒.๘	๘๖.๘ : ๑๓.๒	๘๖.๕ : ๑๓.๕	๘๖.๒ : ๑๓.๘	๘๖.๐ : ๑๔.๐	๘๖.๔:๑๓.๖	๘๖.๑ : ๑๓.๙
- มัธยมปลาย	๗๙.๙ : ๒๐.๑	๗๙.๓ : ๒๐.๗	๘๐.๐ : ๒๐.๐	๗๙.๘ : ๒๐.๒	๘๐.๕ : ๑๙.๕	๘๑.๓ : ๑๘.๗	๘๑.๓ : ๑๘.๗
• *สามัญ*	*๘๘.๘ : ๑๑.๒*	*๘๗.๙ : ๑๒.๑*	*๘๗.๘ : ๑๒.๒*	*๘๗.๔ : ๑๒.๖*	*๘๗.๕ : ๑๒.๕*	*๘๗.๙ : ๑๒.๑*	*๘๗.๐ : ๑๓.๐*
• *อาชีวศึกษา*	*๖๕.๑ : ๓๔.๙*	*๖๔.๕ : ๓๕.๕*	*๖๕.๘ : ๓๔.๒*	*๖๕.๓ : ๓๔.๗*	*๖๖.๐ : ๓๔.๐*	*๖๗.๖ : ๓๒.๖*	*๖๘.๕ : ๓๑.๕*
อุดมศึกษา	๘๒.๒ : ๑๗.๘	๘๑.๕ : ๑๘.๕	๘๓.๔ : ๑๖.๖	๘๓.๕ : ๑๖.๕	๘๔.๕ : ๑๕.๕	๘๓.๙ : ๑๖.๑	๘๔.๐ : ๑๖.๐

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๕๘ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

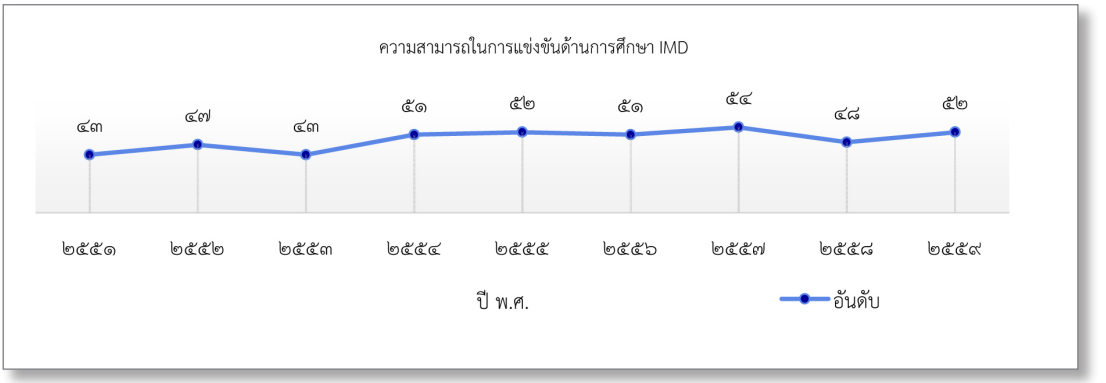
ข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาตามกิจกรรมต่าง ๆ เปรียบเทียบกับคุณภาพของการศึกษาที่ผู้เรียนได้รับ สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษาของรัฐ การใช้จ่ายในบางกิจกรรมที่ไม่ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งการรับภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาในสัดส่วนที่สูงของกลุ่มครัวเรือนที่ยากจนเมื่อเทียบกับกลุ่มครัวเรือนที่ร่ำรวย และการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการจัดการศึกษาที่น้อยกว่าที่ควรจะเป็น ล้วนเป็นประเด็นที่ต้องมีการทบทวนและปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒.๗ การพัฒนาการศึกษากับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๒.๗.๑ ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย รายงานผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ของ IMD ชี้ให้เห็นว่า ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านศึกษาของประเทศไทยเทียบกับนานาประเทศมีอันดับลดลงตลอดช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา โดยลดลงจากอันดับที่ ๔๓ ในปี ๒๕๕๑ มาเป็นอันดับที่ ๕๔ ในปี ๒๕๕๗ และปรับเพิ่มขึ้นเป็นอันดับที่ ๔๘ ในปี ๒๕๕๘ สำหรับปี ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นปีล่าสุด พบว่า อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยลดลงมาเป็นอันดับที่ ๕๒ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

เมื่อพิจารณาจากตัวชี้วัดย่อยด้านการศึกษาในปี ๒๕๕๙ พบว่ามี ๒ ตัวชี้วัดที่อันดับลดลงอย่างมากเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๘ ได้แก่ งบประมาณภาครัฐที่ใช้ในการศึกษาต่อนักเรียนมัธยมศึกษาลดลงจากอันดับที่ ๒ เป็นอันดับที่ ๓๓ และผู้หญิงที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทลดลงจากอันดับที่ ๒๓ เป็นอันดับที่ ๓๒ ส่วนตัวชี้วัดที่ได้จากความคิดเห็นของผู้ประกอบการซึ่งเป็นข้อกังวลของไทยมาโดยตลอด กลับมีอันดับดีขึ้นแม้จะยังไม่น่าพึงพอใจนักเมื่อเทียบกับค่ามัธยฐาน

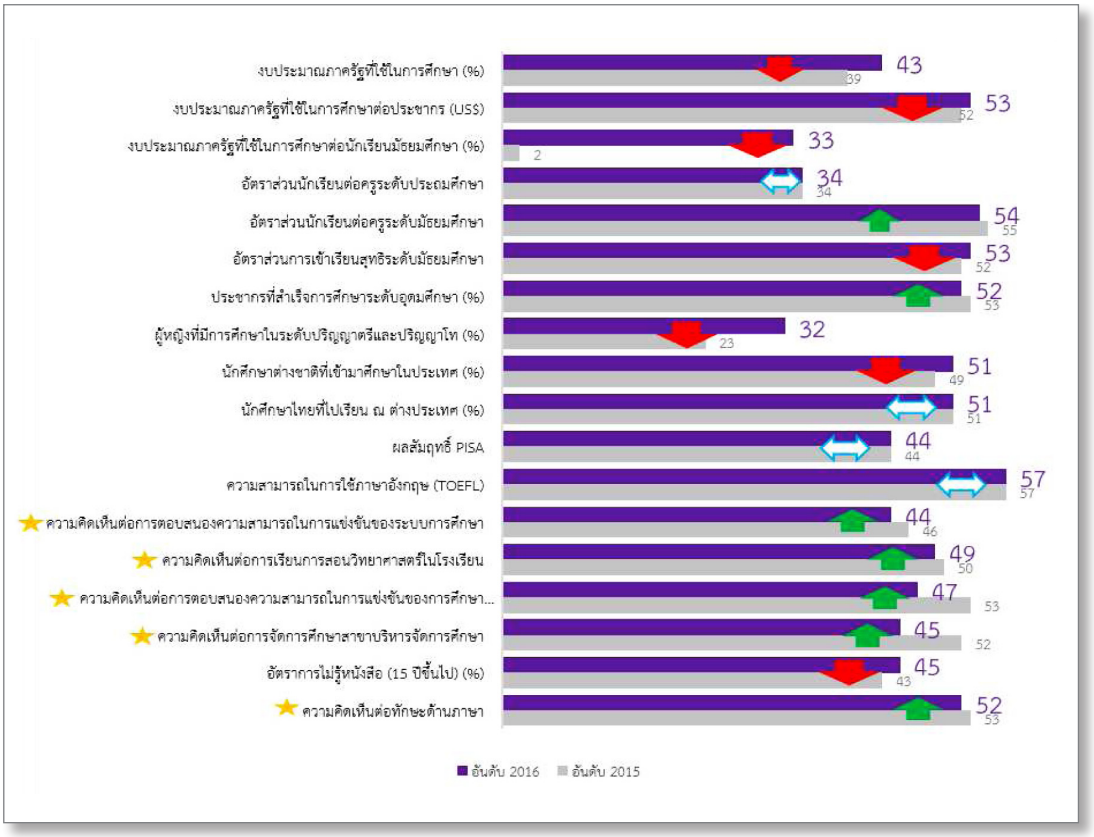
แผนภาพ ๔๒ เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของ IMD ของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๙

ที่มา : IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2008 , 2009 , 2010 , 2011 , 2012 , 2013 , 2014 , 2015 และ 2016 (The World Competitiveness Center, 2008 , 2009 , 2010 , 2011 , 2012 , 2013 , 2014 , 2015 และ 2016)

หมายเหตุ : อันดับ ๑ คือ อันดับดีที่สุด

แผนภาพ ๔๓ ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของ IMD ปี 2015 - 2016 (พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙)

ที่มา : ข้อมูล IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2016 อ้างอิงจากชีพจรการศึกษาโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

เมื่อเปรียบเทียบอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย พบว่า ในปี ๒๕๕๘ ทั้งสองประเทศมีอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาสูงกว่าประเทศไทย คือ อันดับ ๓ และ ๓๕ ตามลำดับ ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๔๘

ตาราง ๑๓ อันดับ IMD Competitiveness Factors, Infrastructure Factor, Sub-Factor Education ของกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ระหว่างปี 2014 – 2015 (พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๕๘)

ประเทศ	อันดับ		เปลี่ยนแปลง
	๒๐๑๔	๒๐๑๕	
สิงคโปร์	๒	๓	↓
มาเลเซีย	๓๒	๓๕	↓
ไทย	๕๔	๔๘	↑
อินโดนีเซีย	๕๒	๕๗	↑
ฟิลิปปินส์	๕๙	๖๐	↓

ที่มา : IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2014 และ 2015 (The World Competitiveness Center, 2014, 2015)

หมายเหตุ : อันดับ ๑ คือ อันดับดีที่สุด

๒.๗.๒ ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยในเวทีเศรษฐกิจโลก

ผลการจัดอันดับของ World Economic Forum (WEF) ชี้ให้เห็นว่า ในปี ๒๕๕๗ - ๒๕๕๘ ประเทศไทยจัดอยู่ในอันดับที่ ๓๗ จาก ๑๔๔ ประเทศที่เข้าร่วม หรืออยู่ในระยะของการพัฒนา (Development Stage) ที่ ๒ จาก ๓ ระดับ (Efficiency - Driven) ของระยะของการพัฒนาที่มาจากการมีประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตผลิตผลที่มีคุณภาพ อันเนื่องมาจากค่าจ้างที่เพิ่มขึ้น มิใช่ราคาของผลิตผลที่เพิ่มขึ้น หากพิจารณาลึกลงไปถึงขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาในเวทีเศรษฐกิจโลก จากตัวชี้วัด ๑๐ ตัว พบว่า ในปี ๒๕๕๘ ประเทศไทยมีตัวชี้วัดที่มีอันดับเพิ่มขึ้นและลดลงจากปี ๒๕๕๗ จำนวน ๕ ตัวเท่า ๆ กัน และเป็นที่น่าสังเกตว่า ตัวชี้วัด ๕ ตัวที่มีอันดับลดลงล้วนเป็นตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ ได้แก่ คุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา คุณภาพระบบการศึกษา คุณภาพการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ คุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา และความสามารถในการวิจัยและการให้บริการฝึกอบรม ในขณะที่อันดับตัวชี้วัดด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ต่างก็มีอันดับที่สูงกว่าไทยหลายตัว และเป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศเวียดนามซึ่งมีอันดับตัวชี้วัดด้านการศึกษา ๕ ตัวที่ดีขึ้นนั้น ล้วนเป็นตัวชี้วัดเดียวกันกับที่ประเทศไทยมีอันดับลดลง

ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดย IMD และ WEF สะท้อนให้เห็นว่าสมรรถนะด้านการศึกษาของประเทศไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจและด้อยกว่าหลายประเทศ ทั้งด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ด้านคุณภาพ และด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

๒.๘ สรุป

ผลการพัฒนาการศึกษาในช่วงปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘ ประเทศไทยประสบความสำเร็จหลายด้าน และอีกหลายด้านยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในระยะต่อไป เมื่อเปรียบเทียบอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยกับนานาประเทศ พบว่า มีแนวโน้มลดลง และต่ำกว่าประเทศอื่น โดยเฉพาะสิงคโปร์ มาเลเซีย แต่เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดย่อยด้านการศึกษา พบว่า ตัวชี้วัดบางตัวมีแนวโน้มดีขึ้นโดยเฉพาะความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อความสามารถในการแข่งขัน

ผลการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยในด้านโอกาสทางการศึกษา รัฐมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนค่อนข้างมาก ส่งผลให้ประชากรในวัยเรียน รวมทั้งเด็กด้อยโอกาสและผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงขึ้น แต่ยังเข้าเรียนได้ไม่ครบทุกคนและยังมีปัญหาการออกกลางคันอยู่บ้าง นอกจากนี้ ประชากรที่อยู่ในวัยกำลังแรงงานแม้จะได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่จำนวนแรงงานที่มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นยังมีอยู่จำนวนมาก จึงต้องเร่งดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และมีมาตรการต่าง ๆ ให้เด็กและประชาชนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเพิ่มขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทยให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ผลการพัฒนาด้านคุณภาพการศึกษายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก และต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย แม้ว่าเยาวชนจะมีการใฝ่หาความรู้เพิ่มขึ้น แต่ยังขาดความสามารถในการจัดการและการสังเคราะห์ข้อมูลที่สืบค้นได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ ส่วนประเด็นคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนยังต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ คุณภาพของกำลังแรงงาน (อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป) แม้ว่าจะได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน สถานประกอบการต้องการแรงงานที่ไม่ต้องใช้ทักษะสูงมาก ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แต่สัดส่วนของผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษายังคงน้อยกว่าประเภทสามัญศึกษา เนื่องจากมุ่งหวังเรียนต่อในระดับปริญญาตรี ซึ่งเห็นได้จากจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษามีแนวโน้มน้อยลงทุกปี ทำให้มีการขาดแคลนแรงงานระดับกลาง ส่วนแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ไม่ตรงกับความต้องการของ

ตลาดแรงงาน จึงยังมีผู้ว่างงานอยู่จำนวนมาก อย่างไรก็ตาม กำลังแรงงานในระดับนี้ก็ยังขาดแคลนอยู่จำนวนหนึ่ง สะท้อนให้เห็นว่า ถึงแม้จะมีระดับคุณวุฒิทางการศึกษาตามที่นายจ้างต้องการแล้ว แต่อาจยังมีสมรรถนะหรือคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ไม่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ดังนั้น การจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนและกำลังแรงงานที่มีทักษะและคุณลักษณะที่พร้อมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ มากกว่าจัดการศึกษาตามความพร้อมของสถานศึกษา และต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการกำลังคนเพื่อวางเป้าหมายการจัดการศึกษาทั้งเพื่อการผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดงานและการพัฒนากำลังคนเพื่อยกระดับคุณภาพกำลังแรงงานให้สูงขึ้น

นอกจากนี้ ปัญหาด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบการจัดการที่ต้องได้รับการปรับปรุงเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่มีจำนวนนักเรียนต่อห้องและจำนวนนักเรียนต่อครูที่เหมาะสม การผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพ การบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งมีอยู่จำนวนมาก เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและลดภาระงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาซึ่งได้รับค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ แต่ใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครูค่อนข้างน้อย โดยงบประมาณส่วนใหญ่ที่ใช้จัดการศึกษามาจากภาครัฐ ภาคเอกชนยังมีส่วนร่วมน้อย และผู้ที่มีรายได้น้อยต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาค่อนข้างมาก จึงต้องเร่งดำเนินการปฏิรูประบบการผลิต การพัฒนาครู และการบริหารงานบุคคลของครูให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกันเพื่อใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก กระจายอำนาจการบริหารจัดการไปสู่สถานศึกษา เพื่อความคล่องตัว ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดและสนับสนุนการศึกษาเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของภาครัฐ และปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ ๓
ปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษา

ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ ๒๑ ทั้งในส่วนที่เป็น **แรงกดดันภายนอก** จากกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ **แรงกดดันจากภายใน** จากสภาวการณ์และการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ระบบการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว นอกจากนี้ ระบบการศึกษาเองก็มีปัญหาหลายประการที่เกิดจากระบบ คุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา กฎ ระเบียบ และการบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการดำเนินการจัดการศึกษาที่ไม่สนองตอบเป้าหมายการพัฒนาของประเทศ

แม้ว่าตลอดระยะเวลาของการพัฒนาการศึกษา จะมีภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาปรากฏให้เห็น แต่ส่วนใหญ่เป็นผลสำเร็จในเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ อาทิ การเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของผู้เรียนในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาที่ใกล้เคียงหรือสูงกว่าระดับสากล จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น การกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาผ่านนโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปีของรัฐ การผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางที่เชื่อมโยงกับตลาดงานผ่านระบบการศึกษาแบบทวิภาคี โดยภาพรวมระบบการศึกษายังมีปัญหาด้านคุณภาพ และมาตรฐานในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศ

๓.๑ ปัญหาและความท้าทายที่เกิดจากระบบการศึกษา

๑) คุณภาพของคนไทยทุกกลุ่มวัยยังมีปัญหา คุณภาพของคนไทยแต่ละกลุ่มวัยเป็นปัญหาสำคัญที่จะส่งผลต่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต ทั้งเรื่องพัฒนาการและสติปัญญาตั้งแต่วัยเด็ก การขาดทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลต่อผลิตภาพแรงงานของประเทศ และปัญหาด้านสุขภาพในวัยผู้สูงวัยที่ส่งผลต่อภาระค่าใช้จ่ายภาครัฐ

กลุ่มเด็กเล็ก (๐ – ๓ ปี) ยังมีปัญหาพัฒนาการไม่สมวัย และพัฒนาการล่าช้า โดยพัฒนาการที่ล่าช้าสุดคือพัฒนาการด้านภาษา สาเหตุส่วนใหญ่มาจากครอบครัวไม่มีความรู้และเวลาในการเลี้ยงดู ทั้งที่ช่วงวัย ๐ - ๓ ปี สมองจะมีพัฒนาการสูงสุด ปัญหานี้จะส่งผลต่อระดับสติปัญญา บุคลิกภาพ และความฉลาดทางอารมณ์ในระยะยาว

กลุ่มเด็กปฐมวัยช่วงอายุ ๓ - ๕ ปี ที่ต้องเริ่มพัฒนาทักษะการอยู่ในสังคม พบว่าเด็กส่วนใหญ่จะอยู่ในสถานศึกษาเด็กปฐมวัยที่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐาน โดยปัจจุบันมีมาตรฐานที่หลากหลาย ทั้งกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และครูที่มีความแตกต่างด้านมาตรฐาน และส่งผลต่อพัฒนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงของเด็กปฐมวัย

กลุ่มเด็กวัยเรียน ยังมีปัญหาด้านความสามารถทางเชาว์ปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เด็กวัยเรียนของไทยส่วนใหญ่มี IQ ที่ต่ำกว่าค่ากลางมาตรฐานสากล ขณะที่ EQ มีคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่าระดับปกติ เนื่องจากปัญหาภาวะโภชนาการของแม่และเด็ก ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม การดูแลของครอบครัว ซึ่งล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมและทักษะการใช้ชีวิตของเด็ก นอกจากนี้ วัยรุ่นมีปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และปัญหายาเสพติด

กลุ่มวัยแรงงาน มีปัญหาผลิตภาพแรงงานต่ำ โดยในช่วงที่ผ่านมา ผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีสาเหตุสำคัญจากทักษะและสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (Mismatching) กล่าวคือโครงสร้างของภาคการผลิตและบริการที่ยังพึ่งพาแรงงานทักษะต่ำในเกือบทุกอุตสาหกรรม แต่ไม่สอดคล้องกับแรงงานที่มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น อีกทั้งปัจจุบันมีแรงงานระดับอุดมศึกษาที่มีสัดส่วนการว่างงานสูง ขณะที่ตลาดแรงงานมีความต้องการแรงงานที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวนมาก นอกจากนี้ แรงงานมีทักษะและความรู้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ โดยผลการสำรวจความต้องการแรงงานของผู้ประกอบการ พบว่า แรงงานไทยทั้งที่เป็นแรงงานฝีมือและแรงงานกึ่งฝีมือยังมีทักษะต่ำกว่าความคาดหวังของผู้ประกอบการ ทั้งทักษะด้านภาษาต่างประเทศ การใช้คอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์และการคำนวณ ทักษะการสื่อสาร การบริหารจัดการ และความสามารถเฉพาะในวิชาชีพ

กลุ่มผู้สูงวัย มีปัญหาทางสุขภาพและมีแนวโน้มอยู่คนเดียวมากขึ้น ผู้สูงวัยที่มีอายุ ๗๐ ปีขึ้นไปมีจำนวนเพิ่มขึ้น และคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นสูงมากในอนาคต ซึ่งผู้สูงวัยกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นวัยพึ่งพิงทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ

ปัญหาเกิดขึ้นเป็นผลจากระบบการศึกษาของประเทศที่ยังไม่สามารถเตรียมและพัฒนาคนในแต่ละช่วงวัยให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจและสังคม และเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงกับระบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัด

และประเมินผลการศึกษาในทุกระดับการศึกษา มาตรฐานสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูตามมาตรฐานวิชาชีพ และระบบการจัดการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะการเรียนรู้ ทักษะการดำรงชีวิต รวมถึงการสร้างลักษณะนิสัยและคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับพลเมืองในศตวรรษที่ ๒๑

๒) การจัดการศึกษายังขาดคุณภาพและมาตรฐานในทุกระดับ คุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คนไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น โดยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อพิจารณาคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำในทุกกลุ่มสาระ และผลคะแนนจากการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) อยู่ในระดับต่ำกว่าอีกหลายประเทศที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน ปัญหาเหล่านี้เกิดจากข้อจำกัดเรื่องหลักสูตรและระบบการเรียนการสอน ที่เน้นการสอนเนื้อหาสาระและความจำมากกว่าการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและครูที่มีคุณภาพยังกระจายไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ขณะที่ในระดับอาชีวศึกษายังมีเด็กที่สนใจเรียนต่อสายอาชีพในสัดส่วนที่น้อย ส่วนระดับอุดมศึกษา พบว่ามีการเปิดหลักสูตรโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของตลาดงาน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาบางส่วนยังมีปัญหาคุณภาพ อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยของไทยในระดับนานาชาติยังอยู่ในลำดับที่ต่ำ ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้การศึกษาไทยในทุกระดับยังมีปัญหาเชิงคุณภาพที่ต้องเร่งแก้ไข

นอกจากนี้ คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ แม้ว่าอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยจะเพิ่มสูงขึ้น แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้อ่านเพื่อหาความรู้ และอัตราการอ่านเฉลี่ยของคนไทยยังอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ แหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่ที่มีอยู่ยังไม่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นเพียงแหล่งให้ความรู้ อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสารอย่างรวดเร็วจะนำสังคมไทยไปสู่สังคมดิจิทัลมากขึ้น ถือเป็นความท้าทายต่อระบบการศึกษา การจัดการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ต้องปรับให้อยู่บนฐานของนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งเอื้อต่อคนทุกกลุ่มให้สามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

๓) ระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังเป็นจุดอ่อน บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศยังมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมในระดับก้าวหน้า สัดส่วนของบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาต่อประชากรยังอยู่ระดับต่ำมากเมื่อเทียบกับประเทศพัฒนาแล้ว ส่งผลให้ประเทศไทยเสียโอกาสที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในหลายด้าน

๔) การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษายังไม่เหมาะสม และขาดความคล่องตัว เนื่องจากระบบการบริหารจัดการศึกษาของไทยยังมุ่งเน้นการบริหารตามกฎ ระเบียบ (Rule Driven) มากกว่าการบริหารเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย (Management Driven) และยังไม่เชื่อมโยงกับการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบตามหลักธรรมาภิบาล การแยกบทบาทระหว่างผู้กำกับการศึกษา (Regulator) กับผู้จัดการศึกษา (Provider) เพื่อมิให้เกิดการขัดกันซึ่งผลประโยชน์ (Conflict of Interest) ยังไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภายใต้การแข่งขันที่เป็นธรรมค่อนข้างน้อย ส่งผลให้เกิดความสูญเปล่าและความไม่มีประสิทธิภาพของระบบการศึกษา ดังจะเห็นได้จากจำนวนสถานศึกษาขนาดเล็กที่เพิ่มมากขึ้นตามโครงสร้างประชากรวัยเรียนที่ลดลง อัตราส่วนนักเรียนต่อครู จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน การให้บริการการศึกษาที่มีปริมาณเกินกว่าความต้องการของผู้รับบริการ ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อเนื่องในอนาคต

๕) โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาที่ยังมีความเหลื่อมล้ำ ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการจัดบริการภาครัฐที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะในด้านการศึกษา จากการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ ยังมีโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินจำนวนมาก และยังมีความแตกต่างของเกณฑ์การประเมินระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในเมืองและนอกเมือง โรงเรียนที่อยู่ต่างภูมิภาค โรงเรียนที่อยู่ต่างสังกัด และโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

จากการที่รัฐต้องรับผิดชอบการจัดการศึกษาด้วยทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาส่วนใหญ่เป็นงบบุคลากรซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายประจำ ทำให้งบประมาณสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีน้อย จำนวนสถานศึกษาที่มีมาก โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ส่งผลให้คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระหว่างสถานศึกษาในเขตเมืองและชนบท ทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชนมีความแตกต่างกันมากขึ้น นอกจากนี้ นโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปี และการกำหนดให้การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นบริการให้เปล่าโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายตามสิทธิที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ส่งผลให้รัฐต้องใช้งบประมาณเพื่อการศึกษาค่อนข้างสูง ในขณะที่การเรียนในระดับอุดมศึกษา ผู้เรียนเป็นผู้ได้รับประโยชน์มากกว่าที่สังคมส่วนรวมได้ แต่มีส่วนร่วมในการรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาน้อยกว่าที่ควรจะเป็น อีกทั้งครัวเรือนที่ด้อยโอกาสและยากจนแม้จะมีโอกาสและสามารถเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสถาบันการศึกษาที่ดี แต่ก็เป็นสัดส่วนที่น้อยมาก การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐจึงเป็นการเพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจมากกว่ากลุ่มครัวเรือนที่ยากจน ซึ่งสร้างภาระแก่งบประมาณของรัฐมากกว่าที่ควรจะเป็น ทรัพยากรที่ใช้เพื่อการศึกษาจึงมาจากภาครัฐเป็นหลัก โดยที่ภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมน้อย นอกจากนี้ การใช้ความได้เปรียบทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในการเข้าถึงสถานศึกษาที่ดีและมีคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ในเขตเมือง และเป็น

สถานศึกษาของรัฐ ยิ่งทำให้โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาของประชาชนมีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้น แม้ว่าผลการดำเนินงานจะชี้ให้เห็นว่าประชาชนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษามากขึ้น แต่ก็เป็นโอกาสที่ได้บนฐานของคุณภาพที่แตกต่างกัน และนำไปสู่การสร้างความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น

๖) คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ กระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยในสังคมที่เป็นยุคดิจิทัล ส่งผลให้ค่านิยมในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนไทยบางส่วนไม่สามารถเลือกรับปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่งผลให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าของคนไทยถูกกลืนโดยวิถีชีวิตแบบใหม่ มีค่านิยมยึดตนเองเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึงสังคมส่วนรวม รักสนุกและความสบาย เชื่อข่าวลือ ขาดความอดทน ขาดวินัย วัตถุนิยม ยอมรับคนที่ฐานะมากกว่าคนดี มีคุณธรรม มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลายประการที่ลอกเลียนแบบวัฒนธรรมจากต่างประเทศ ชี้ให้เห็นว่าคนไทยยังขาดทักษะในการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีจากต่างประเทศมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ละทิ้งค่านิยมที่ดีงามอันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยและลดคุณค่าของความเป็นไทย จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการปรับเปลี่ยนให้คนมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมไทย

๓.๒ ปัญหาและความท้าทายจากสภาวการณ์ของโลกที่ประเทศต้องเผชิญ

นอกจากปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้นจากระบบการศึกษาแล้ว สภาวการณ์และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของกระแสโลกาภิวัตน์ยังเป็นความท้าทายที่ส่งผลให้ประเทศไทยและประเทศทั่วโลกต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง และดำรงอยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลวัตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การศึกษาซึ่งเป็นกลไกหลักของประเทศในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทุนมนุษย์ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว จึงต้องปรับเปลี่ยนให้ทันการณ์และนำพาประเทศสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ภายใต้ปัญหาและความท้าทายที่ประเทศต้องเผชิญ ดังนี้

๑) แรงกดดันจากปัจจัยภายนอก ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกอันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ (The Fourth Industrial Revolution) การบรรลุข้อตกลงเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ๒๕๕๘ (Millennium Development Goals : MDGs 2015) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ๒๕๗๓ (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบรรณ รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียนที่ส่งผลให้เกิด

การเปิดเสรีทางการค้า บริการ แรงงาน การลงทุน และการเงิน โดยมีกลไกสำคัญ อาทิ เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) เขตการลงทุนเสรี (ASEAN Investment Area : AIA) และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑

๒) แรงกดดันจากปัจจัยภายใน ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ การเตรียมความพร้อมของพลเมืองและประเทศ เพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ “ประเทศไทย ๔.๐” ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๓) การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง เนื่องจากคุณภาพของกำลังแรงงานที่ขาดทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่ตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ส่งผลกระทบต่อผลิตภาพการผลิตของกำลังแรงงาน (Productivity of Labor Force) เมื่อเปรียบเทียบกับค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา ปัญหาการขาดแคลนกำลังคนระดับกลาง และปัญหาการทำงานต่ำกว่าระดับ (underemployment)

๔) ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเลื่อนไหลของกระแสวัฒนธรรมโลกที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ทัศนคติ ความเชื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเรียนรู้และการบริโภคในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การใช้สื่อออนไลน์ในการจับจ่ายใช้สอยและการทำธุรกรรมต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยไม่จำเป็นต้องรู้จักตัวตนซึ่งกันและกัน การบริโภคสื่อหลายช่องทางในช่วงเวลาเดียวกัน ส่งผลให้คนไทยเข้าถึงข้อมูลได้อย่างไร้ขีดจำกัด เกิดการสร้างวัฒนธรรมร่วมสมัย แม้จะเพิ่มโอกาสสำหรับการซื้อขายสินค้าและบริการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ แต่ก็อาจก่อให้เกิดปัญหา เนื่องจากการขาดการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีงาม จนทำให้คนไทยละเลยอัตลักษณ์ มีพฤติกรรมที่เน้นบริโภคนิยมและค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อ ใช้ชีวิตแบบเร่งรีบ ไม่เคารพในสิทธิคนอื่น ขาดความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล ซึ่งนำไปสู่การสูญเสียคุณค่าทางวัฒนธรรมดั้งเดิมและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในสังคมไทย

๕) การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ต้องแลกกับทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ส่งผลเสียต่อมลภาวะทางอากาศ น้ำ เสียง ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาขยะมูลฝอย รวมทั้งกากของเสียจากภาคอุตสาหกรรมที่สร้างมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม อันนำไปสู่ภัยพิบัติธรรมชาติ ภาวะโลกร้อน และการปล่อยก๊าซเรือนกระจก นำมาซึ่งความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมที่ประมาณค่ามิได้ และต้องใช้ทรัพยากรในการแก้ปัญหาและลดผลกระทบที่ต่อเนื่อง ซึ่งสร้างภาระกับสังคมและงบประมาณของรัฐอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

จากปัญหาวิกฤตของระบบการศึกษาที่สะสมและเรื้อรัง ผนวกกับปัญหาและความท้าทายที่ประเทศต้องเผชิญจากปัจจัยภายนอกและภายใน จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศตามโมเดล “ประเทศไทย ๔.๐” ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ที่สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในโลกที่หนึ่งในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า และรองรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะในศตวรรษที่ ๒๑ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจโลกที่มีการแข่งขันภายใต้กลไกตลาดเสรีและไร้พรมแดน โดยมีประเด็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการในระยะ ๕ ปีแรก เพื่อการเปลี่ยนระบบคิด (Mind Set) และปรับกระบวนทัศน์ (Paradigm) ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

บทที่ ๔
วิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

สภาวการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศ ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยาก ในขณะที่ผลการจัดการศึกษาของประเทศในทุกระดับยังคงมีปัญหา ทั้งในด้านคุณภาพของคนไทยที่ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่าง ๆ ที่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา คุณลักษณะ และทักษะอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจ และกำลังแรงงานของประเทศที่มีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แม้ในภาพรวมคนไทยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและมีความเสมอภาคทางการศึกษามากขึ้นจากนโยบายสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน ๑๕ ปีของรัฐ แต่ระบบบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะรองรับสภาวการณ์การลดลงของประชากรและการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็วของประเทศ รวมถึงสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดนในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดและไร้ขีดจำกัดของเทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถเชื่อมทั้งโลกให้เป็นหนึ่งเดียว การเร่งปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค ๔.๐ จึงเป็นทางออกสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสในการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล อันจะนำไปสู่การสร้างความผาสุกร่วมกันในสังคมของชนในชาติ และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาประเทศให้สามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า

๔.๑ แนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design)

แนวคิดของการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักการ เป้าหมาย และแนวคิด ต่อไปนี้

๔.๑.๑ หลักการจัดการศึกษา

๑) หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All)

เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกช่วงวัย ตั้งแต่เด็กปฐมวัย วัยเรียน วัยทำงาน และผู้สูงวัยมีโอกาสในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาตามความพร้อมและความสามารถให้บรรลุขีดสูงสุด มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม รวมทั้งมีสมรรถนะในการทำงานเพื่อการประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อันจะนำไปพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติจึงต้องกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ครอบคลุม โดยไม่ปล่อยปละละเลยหรือทิ้งใครไว้ข้างหลัง (No one left behind)

๒) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education)

เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนกลุ่มปกติ กลุ่มด้อยโอกาสที่มีความยากลำบากและขาดโอกาสเนื่องด้วยสภาวะทางเศรษฐกิจและภูมิสังคม ซึ่งรัฐต้องดูแลจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาสนับสนุนผู้เรียนกลุ่มนี้ให้ได้รับการศึกษาตามศักยภาพและความพร้อมอย่างเท่าเทียม กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งหมายรวม กลุ่มผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม อารมณ์ การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ รวมทั้งบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแล รัฐต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาร่วมกับเด็กปกติในกรณีที่สามารถเรียนได้ เพื่อให้เขาได้มีโอกาสเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นในสังคม หรือจัดให้เป็นพิเศษตามระดับความบกพร่อง นอกจากนี้ บุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ รัฐต้องจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ด้วยเหตุผลสำคัญคือบุคคลที่มีความสามารถพิเศษเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ หากจัดการศึกษารูปแบบปกติ อาจทำให้ไม่สามารถพัฒนาบุคคลดังกล่าวให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพของเขาได้ รัฐจึงมีหน้าที่ลงทุนพิเศษสำหรับบุคคลเหล่านี้ และถือเป็นสิทธิของบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษที่จะได้รับบริการทางการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาศักยภาพของตน แผนการศึกษาแห่งชาติจึงต้องกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ที่ครอบคลุมการดูแลและพัฒนาบุคคลทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

๓) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป็นแนวทางการดำรงชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างพอเพียง เท่าทันและเป็นสุข การศึกษาจึงต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้ มีทักษะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอก โดยยึดหลักความ**พอประมาณ** ที่เป็นความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีการตัดสินใจที่**มีเหตุผล** โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ และ**มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว** ซึ่งเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล โดยใช้ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน พากเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

๔) หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education)

การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพให้กับประชาชนทุกคนเป็นพันธกิจที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสังคมทุกภาคส่วน เนื่องจากรัฐต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการจัดการศึกษาที่ต้องครอบคลุมทุกช่วงวัย ทุกระดับการศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย สนองความต้องการและความจำเป็นของแต่ละบุคคลและสนองยุทธศาสตร์ชาติและความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รัฐจึงต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา โดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ จะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมจัดการศึกษา เสนอแนะ กำกับติดตาม และสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ตามความพร้อมเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

๔.๑.๒ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030)

เป็นเป้าหมายที่ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติจำนวน ๑๙๓ ประเทศ ได้ลงมติรับรองในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยจะใช้เป็นวาระแห่งการพัฒนาของโลกในอีก ๑๕ ปีข้างหน้า (ค.ศ. ๒๐๑๖ – ๒๐๓๐) มีทั้งหมด ๑๗ เป้าหมาย โดยเป้าหมายด้านการศึกษา คือ **เป้าหมายที่ ๔ สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต** แผนการศึกษาแห่งชาติจึงต้องพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้าง

หลักประกันว่า เด็กปฐมวัยทุกคนจะได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนประถมศึกษา ทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพและมีผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผล ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาด้วยค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมและมีคุณภาพ กำลังแรงงานมีทักษะที่จำเป็น รวมถึงทักษะทางเทคนิคและอาชีพสำหรับการจ้างงาน การมีงานที่ดีและการเป็นผู้ประกอบการ กลุ่มผู้พิการและด้อยโอกาสเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม มีการเพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพ เพื่อการศึกษาสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน

๔.๑.๓ ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) อาทิ คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม

๔.๑.๔ ยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว กรอบยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าว ครอบคลุมนโยบายการพัฒนาประเทศไทยสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Growth & Competitiveness) การสร้างโอกาสบนความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม (Inclusive Growth) และการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๔.๒ วิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ (Vision)

คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑

๔.๓ พันธกิจ

๑) พัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่คนไทยทุกคนเข้าถึงโอกาสในการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างความเสมอภาคด้านการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาทุกระดับ และจัดการศึกษาที่สอดคล้องและรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑

๒) พัฒนาคุณภาพของคนไทยให้เป็นผู้มีความรู้ คุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ สามารถพัฒนาศักยภาพและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๓) สร้างความมั่นคงแก่ประเทศชาติ โดยสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และสังคมคุณธรรม จริยธรรมที่คนไทยทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัย สงบสุข และพอเพียง

๔) พัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย เพื่อการก้าวข้ามกับดักประเทศรายได้ปานกลาง สู่การเป็นประเทศในโลกที่หนึ่ง และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ด้วยการเพิ่มผลิตภาพของกำลังแรงงาน (productivity) ให้มีทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ ๒๑ ภายใต้ยุคเศรษฐกิจและสังคม ๔.๐

๔.๔ วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ (Objectives)

๑) เพื่อพัฒนา**ระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ**

๒) เพื่อพัฒนา**คนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะ**ที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ

๓) เพื่อพัฒนา**สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**

๔) เพื่อนำ**ประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง**

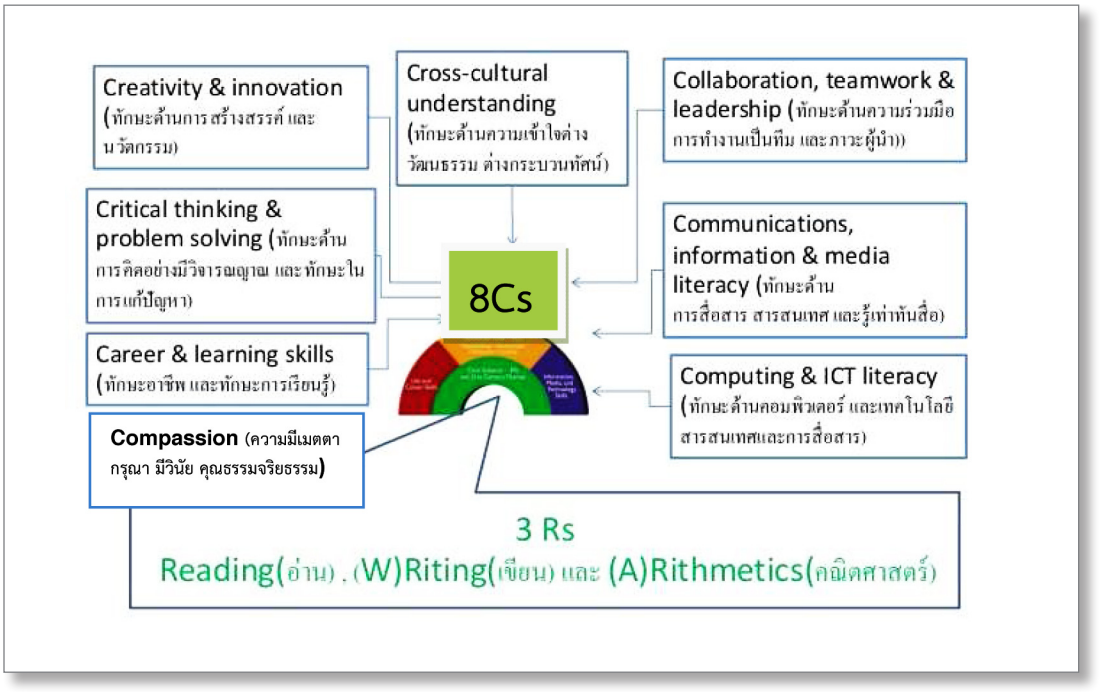
๔.๕ เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations)

แผนการศึกษาแห่งชาติมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (3Rs 8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้

- **3Rs** ได้แก่ การอ่านออก (**R**eading) การเขียนได้ (**W**riting) และการคิดเลขเป็น (**A**rithmetics)
- **8Cs** ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (**C**ritical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (**C**reativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (**C**ross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (**C**ollaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ

(Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

แผนภาพ ๔๔ คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้เรียน

๔.๖ เป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations)

แผนการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาในระยะ ๒๐ ปี ไว้ ๕ ด้าน ประกอบด้วย

๑) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access)

■ เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย

■ ประชากรทุกคนมีโอกาสได้รับบริการทางการศึกษาตั้งแต่ปฐมวัยถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

■ ประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงานได้รับการพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่ตอบสนองความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ

■ ประชากรสูงวัยได้เรียนรู้ ฝึกฝนเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะเพื่อการทำงานหรือการมีชีวิตหลังวัยทำงานอย่างมีคุณค่าและเป็นสุข

๒) ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม (Equity)

ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งกลุ่มปกติ ผู้มีความสามารถพิเศษ ผู้มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีภูมิหลังทางสังคมหรือฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันได้รับโอกาสและการบริการทางการศึกษาอย่าง**เสมอภาคและเท่าเทียม**

๓) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถและเต็มตามศักยภาพ (Quality)

ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับ**การศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน** เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะของแต่ละบุคคลให้ไปได้ไกลที่สุดเท่าที่ศักยภาพและความสามารถของแต่ละบุคคลพึงมี ภายใต้ระบบเศรษฐกิจสังคมฐานความรู้ สังคมแห่งปัญญา และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ที่ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๔) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency)

หน่วยงาน สถานศึกษาและสถาบันการศึกษาทุกแห่งสามารถ**บริหารและจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ** ด้วยคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล จัดให้มีระบบการจัดสรรและใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่ก่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนให้บรรลุศักยภาพและขีดความสามารถของตน และส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมที่มีศักยภาพและความพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทุนและร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะสถานประกอบการ สถาบันและองค์กรต่าง ๆ ในสังคม และผู้เรียน ผ่านมาตรการทางการเงินและการคลังที่เหมาะสม

๕) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)

ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการทำงานของกำลังคนในประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน สังคม และประเทศ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐ ที่จะนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มี

รายได้ปานกลางสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการศึกษาที่สร้างความมั่นคงในชีวิตของประชาชน สังคมและประเทศชาติ และการสร้างเสริมการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔.๗ ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาการศึกษา ดังนี้

ตาราง ๑๔ ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

ตัวชี้วัด	ปัจจุบัน	ปีที่ ๑ - ๕	ปีที่ ๖ - ๑๐	ปีที่ ๑๑ - ๑๕	ปีที่ ๑๖ – ๒๐
การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access)					
๑) สัดส่วนนักเรียนปฐมวัย (๓ – ๕ ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ ๓ – ๕ ปี เพิ่มขึ้น	๗๖.๒	๙๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
๒) ประชากรอายุ ๖ – ๑๑ ปี ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาทุกคน	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
๓) ประชากรอายุ ๑๒ – ๑๔ ปี ได้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าทุกคน	๘๘.๙	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
๔) สัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (๑๕ – ๑๗ ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ ๑๕ – ๑๗ ปี เพิ่มขึ้น	๗๒.๗	๘๐	๘๕	๙๐	๙๕
๕) ประชากรวัยแรงงาน (๑๕ – ๕๙ ปี) มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น	๑๐.๐	๑๐.๗	๑๑.๕	๑๒.๐	๑๒.๕
๖) ร้อยละของแรงงานที่ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อยกระดับคุณวุฒิการศึกษาเพิ่มขึ้น	๐	๒๐	๒๕	๓๐	๔๐
๗) ร้อยละของผู้เรียนพิการได้รับการพัฒนาสมรรถภาพหรือบริการทางการศึกษาที่เหมาะสม	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
๘) ร้อยละของแหล่งเรียนรู้ (พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ ห้องสมุด ศูนย์ ฯลฯ) ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดบริการทางการศึกษาและมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น	N/A	๕๐	๗๕	๑๐๐	๑๐๐
๙) สถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ	N/A	๙๘	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐

ตาราง ๑๔ ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ปัจจุบัน	ปีที่ ๑ - ๕	ปีที่ ๖ - ๑๐	ปีที่ ๑๑ - ๑๕	ปีที่ ๑๖ – ๒๐
ความเท่าเทียมทางการศึกษา (Equity)					
๑) ดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ลดลง	N/A	๑.๐	๑.๐	๑.๐	๑.๐
๒) ร้อยละของเด็กในวัยเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้รับการศึกษาเต็มตามศักยภาพเพิ่มขึ้น (จำแนกตามกลุ่ม ประเภทของความจำเป็นพิเศษ)	N/A	๒๐	๓๐	๕๐	๖๕
๓) ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา ๑๕ ปี	N/A	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
คุณภาพการศึกษา (Quality)					
๑) ร้อยละของเด็กแรกเกิด – ๕ ปี มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น	๗๒.๗	๘๕	๙๐	๙๐	๙๐
๒) ร้อยละของนักเรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปเพิ่มขึ้น	น้อยกว่า ๕๐	๕๐	๕๕	๖๐	๖๕
๓) ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระหว่างพื้นที่/ภาคการศึกษาในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษลดลง	น้อยกว่า ๑๐	น้อยกว่า ๕	น้อยกว่า ๒	๐	๐
๔) คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ของนักเรียนอายุ ๑๕ ปี ในวิชาวิทยาศาสตร์ การอ่านและคณิตศาสตร์สูงขึ้น	๔๒๑/ ๔๐๙/ ๔๑๕	๕๐๐	๕๑๐	๕๒๐	๕๓๐

ตาราง ๑๔ ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ปัจจุบัน	ปีที่ ๑ - ๕	ปีที่ ๖ - ๑๐	ปีที่ ๑๑ - ๑๕	ปีที่ ๑๖ – ๒๐
๕) ระดับความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษเฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับเมื่อทดสอบตามมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษ (CEFR) สูงขึ้น (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ระดับปริญญาตรี)	A1/A2/B2	A1/A2/B2	A2/B1/B2^{+}	B1/B1^{+}/C1	B2/B2/C1^{+}
๖) ร้อยละการอ่านของคนไทย (อายุตั้งแต่ ๖ ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้น	๗๗.๗	๘๕	๙๐	๙๕	๑๐๐
๗) ร้อยละของผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตระหนักในความสำคัญของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ความมีคุณธรรม จริยธรรม และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตเพิ่มขึ้น					
๗.๑ ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น	N/A	๓๐	๖๐	๙๐	๑๐๐
๗.๒ ร้อยละของจำนวนโรงเรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น	N/A	๔๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
๗.๓ ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้น	N/A	๓๐	๖๐	๙๐	๑๐๐
๘) ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา มีสมรรถนะเป็นที่พอใจของสถานประกอบการเพิ่มขึ้น	๖๐	๗๕	๘๕	๙๕	๑๐๐
๙) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้น	๗๐	๘๐	๙๐	๑๐๐	๑๐๐

ตาราง ๑๔ ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ปัจจุบัน	ปีที่ ๑ - ๕	ปีที่ ๖ - ๑๐	ปีที่ ๑๑ - ๑๕	ปีที่ ๑๖ – ๒๐
๑๐) จำนวนโครงการ/งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น	N/A	๕๐๐	๗๐๐	๙๐๐	๑,๒๐๐
๑๑) ร้อยละของผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น	N/A	๑๐	๒๐	๓๐	๔๐
๑๒) ร้อยละของนักเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปเพิ่มขึ้น	น้อยกว่า ๕๐	๕๐	๕๕	๖๐	๖๕
๑๓) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) เพิ่มขึ้น	N/A	๓๐	๖๐	๑๐๐	๑๐๐
ประสิทธิภาพ (Efficiency)					
๑) มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ	N/A	มี	มี	มี	มี
๒) มีระบบการบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน	N/A	มี	มี	มี	มี
๓) มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา	N/A	มี	มี	มี	มี
๔) จำนวนฐานข้อมูลรายบุคคลด้านการศึกษาของประเทศที่เป็นปัจจุบัน สามารถเชื่อมโยงและใช้ข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	N/A	๘	๑๑	๑๑	๑๑
๕) มีฐานข้อมูลด้านการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตามและประเมินผล	N/A	มี	มี	มี	มี

ตาราง ๑๔ ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ปัจจุบัน	ปีที่ ๑ - ๕	ปีที่ ๖ - ๑๐	ปีที่ ๑๑ - ๑๕	ปีที่ ๑๖ – ๒๐
๖) มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ	N/A	มี	มี	มี	มี
๗) มีกลไกส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา	N/A	มี	มี	มี	มี
๘) มีการปรับระบบการจัดสรรเงินไปสู่ด้านอุปสงค์หรือตัวผู้เรียน	ไม่มี	มี	มี	มี	มี
๙) มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับความเป็นอิสระและความรับผิดชอบของสถานศึกษา (Autonomous & Accountability)	N/A	มี	มี	มี	มี
๑๐) ร้อยละของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง	๓๐	๒๐	๑๐	๐	๐
๑๑) สัดส่วนงบประมาณตามประเด็น (Agenda) สูงขึ้น เมื่อเทียบกับงบประมาณตามภารกิจ (Function)	๓๐ : ๗๐	๔๐ : ๖๐	๕๐ : ๕๐	๖๐ : ๔๐	๗๐ : ๓๐
๑๒) สัดส่วนผู้เรียนเอกชนสูงขึ้นเมื่อเทียบกับรัฐ	๒๐ : ๘๐	๒๕ : ๗๕	๓๐ : ๗๐	๔๐ : ๖๐	๕๐ : ๕๐
๑๓) อัตราการออกกลางคันของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานลดลง	๐.๑๒	๐.๑๐	๐.๐๘	๐	๐
๑๔) ร้อยละของสถานศึกษาที่ปลอดยาเสพติดเพิ่มขึ้น	๘๐	๙๐	๙๕	๙๘	๑๐๐
๑๕) ร้อยละของครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	N/A	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
๑๖) จำนวนหน่วยงาน องค์กรภาครัฐ/เอกชนที่มีส่วนร่วมจัดการศึกษาแบบประชารัฐเพิ่มขึ้น	๖๐	๓๐๐	๔๐๐	๕๐๐	๖๐๐

ตาราง ๑๔ ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ปัจจุบัน	ปีที่ ๑ - ๕	ปีที่ ๖ - ๑๐	ปีที่ ๑๑ - ๑๕	ปีที่ ๑๖ – ๒๐
การตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)					
๑) อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษาดีขึ้น (IMD)	๕๒	๔๘	๔๔	๔๐	๓๖
๒) จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับ ๒๐๐ อันดับแรกของโลกเพิ่มขึ้น	๐	๒	๔	๕	๗
๓) อันดับความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อผู้จบอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น (IMD)	๔๗	๔๕	๔๓	๔๑	๓๙
๔) ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาโดยบูรณาการองค์ความรู้แบบสะเต็มศึกษาเพิ่มขึ้น	๕	๓๐	๖๐	๙๐	๙๕
๕) จำนวนหลักสูตรของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทวิวุฒิ (Dual Degree) ร่วมกับต่างประเทศเพิ่มขึ้น	๒	๕	๑๐	๑๕	๒๐
๖) ร้อยละของผู้เรียนที่เรียนในระบบทวิภาคี/สหกิจศึกษาในสถานประกอบการที่มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น	N/A	๓๐	๕๐	๖๕	๘๐
๗) สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา	๔๐ : ๖๐	๔๕ : ๕๕	๕๐ : ๕๐	๖๐ : ๔๐	๗๐ : ๓๐
๘) สัดส่วนผู้เรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียนสังคมศาสตร์	๒๕ : ๗๕	๓๐ : ๗๐	๓๕ : ๖๕	๔๐ : ๖๐	๕๐ : ๕๐
๙) ร้อยละของประชากรวัยแรงงาน (๑๕ – ๕๙ ปี) ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไปเพิ่มขึ้น	๕๖.๒๕	๖๐	๖๕	๗๐	๑๐๐
๑๐) อัตราการได้งานทำ/ประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษา (ไม่นับศึกษาต่อ) ภายในระยะเวลา ๑ ปี เพิ่มขึ้น	N/A	๘๐	๙๐	๙๕	๑๐๐
๑๑) อัตราการได้งานทำ/ประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายในระยะเวลา ๑ ปี เพิ่มขึ้น	N/A	๗๕	๘๐	๘๕	๙๐
๑๒) มีฐานข้อมูลความต้องการกำลังคน (Demand) จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน	N/A	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐

๔.๘ ระยะเวลาของการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติได้รับการตอบสนองจากทุกภาคส่วนของสังคม และนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติไว้ ๖ ด้าน โดยแบ่งระยะเวลาการดำเนินงานของแผนการศึกษาแห่งชาติเป็น ๕ ระยะ ดังนี้

ตาราง ๑๕ ระยะเวลาของการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์	ช่วงระยะเวลาของแผน				
	ระยะเร่งด่วน	การดำเนินการปกติตามแผน กำหนดเป็น ๔ ระยะ			
	๒๕๖๐ – ๒๕๖๑	๒๕๖๐ – ๒๕๖๔	๒๕๖๕ – ๒๕๖๙	๒๕๗๐ – ๒๕๗๔	๒๕๗๕ – ๒๕๗๙
๑) ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ๒) ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	เป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์หรือแนวทางการพัฒนาที่มีความเร่งด่วนเพื่อปรับเปลี่ยนแก้ไข หรือวางระบบกฎเกณฑ์สำคัญที่ส่งผลต่อระบบหรือโครงสร้างหรือการบริหารจัดการในประเด็นสำคัญหรือประเด็นวิกฤต หรือดำเนินการในเรื่องที่ต้องการนำร่องหรือเห็นผลสำเร็จโดยเร็ว เพื่อยืนยันยุทธศาสตร์หรือแนวทางการพัฒนา ก่อนการขยายผลหรือดำเนินการต่อไป	เป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ในเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ได้กำหนดผลลัพธ์ไว้ในช่วง ๕ ปีแรก ซึ่งหน่วยงานที่จัดการศึกษาจะต้องนำยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา รวมทั้งเป้าหมายและตัวชี้วัดระยะ ๕ ปีนี้ไปดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระยะ ๕ ปี และจัดทำรายละเอียดการดำเนินการแต่ละปีในลักษณะแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ อาทิ	เป็นการดำเนินการตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ได้กำหนดผลลัพธ์ไว้ในช่วง ๕ ปีที่สอง ซึ่งหน่วยงานที่จัดการศึกษาจะต้องประเมินผลการดำเนินการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติในระยะเร่งด่วนและระยะ ๕ ปีแรก และนำมาใช้ในการพิจารณาปรับปรุงยุทธศาสตร์ เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาในระยะ ๕ ปีที่สอง ซึ่งการดำเนินการตามยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา รวมทั้ง	เป็นการดำเนินการตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ได้กำหนดผลลัพธ์ไว้ในช่วง ๕ ปีที่สาม โดยหน่วยงานที่จัดการศึกษาต้องทบทวนยุทธศาสตร์ เป้าหมายและตัวชี้วัดจากผลของการจัดการศึกษาในช่วง ๑๐ ปีแรก และประเมินสภาวการณ์ของประเทศและของโลกในด้านต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และความต้องการกำลังคนในด้านต่าง ๆ เพื่อการปรับปรุงยุทธศาสตร์ เป้าหมาย	เป็นการดำเนินการตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ได้กำหนดผลลัพธ์ไว้ในช่วง ๕ ปีที่สี่ โดยหน่วยงานที่จัดการศึกษาต้องทบทวนยุทธศาสตร์เป้าหมายและตัวชี้วัดจากผลของการจัดการศึกษาในช่วง ๑๕ ปีแรก และประเมินสภาวการณ์ของประเทศและของโลกในด้านต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และความต้องการกำลังคนในด้านต่าง ๆ เพื่อการปรับปรุงยุทธศาสตร์ เป้าหมาย

ตาราง ๑๕ ระยะเวลาของการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	ช่วงระยะเวลาของแผน				
	ระยะเร่งด่วน	การดำเนินการปกติตามแผน กำหนดเป็น ๔ ระยะ			
	๒๕๖๐ – ๒๕๖๑	๒๕๖๐ – ๒๕๖๔	๒๕๖๕ – ๒๕๖๙	๒๕๗๐ – ๒๕๗๔	๒๕๗๕ – ๒๕๗๙
๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ๔) ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา ๕) ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๖) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา	การดำเนินการของกระทรวงศึกษาธิการในระยะเร่งด่วนประกอบด้วย ๑) การจัดทำฐานข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลที่สามารถเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนฐานข้อมูล รวมทั้งใช้ประโยชน์ร่วมกัน ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน และการศึกษา ๒) การขยายการบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และการใช้ประโยชน์จาก DLIT DLTV ในการเข้าถึงการศึกษาสำหรับโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนทั่วไป	กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) และแผนปฏิบัติราชการระยะ ๔ ปีที่สอดคล้องและสนองยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดและแนวทางการพัฒนาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ในส่วนของหน่วยงานองค์กรอื่นในกระทรวงศึกษาธิการ เช่น สพฐ. สอศ. สกอ. สช. กศน. กคศ. คุรุสภา สสวท. จะดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระยะ ๕ ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องสนองกับยุทธศาสตร์ เป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อให้การพัฒนาการศึกษาบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด	เป้าหมายและตัวชี้วัดอาจเป็นการดำเนินการตามที่แผนกำหนดไว้ หรือมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม หรืออาจมีบางเป้าหมายหรือแนวดำเนินการที่มาเริ่มดำเนินการในช่วง ๕ ปีที่สองนี้ หน่วยงานองค์กรดังเช่นในระยะ ๕ ปีแรก จะดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระยะ ๕ ปี และแผนปฏิบัติการประจำปี และเริ่มดำเนินการในเรื่องที่ยังไม่ได้ดำเนินการ อาทิ การจัดสรรงบประมาณโดยคูปองการศึกษา และการปรับปรุงระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา เป็นต้น	ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ตลาดงาน และการพัฒนาประเทศ	ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ตลาดงาน และการพัฒนาประเทศ

ตาราง ๑๕ ระยะเวลาของการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	ช่วงระยะเวลาของแผน				
	ระยะเร่งด่วน	การดำเนินการปกติตามแผน กำหนดเป็น ๔ ระยะ			
	๒๕๖๐ – ๒๕๖๑	๒๕๖๐ – ๒๕๖๔	๒๕๖๕ – ๒๕๖๙	๒๕๗๐ – ๒๕๗๔	๒๕๗๕ – ๒๕๗๙
	๓) การจัดอัตรากำลังครูให้ครบตามเกณฑ์ และสัดส่วนจำนวนครูต่อห้องเรียนที่เหมาะสม และมีครูประจำชั้นครบทุกห้อง ๔) การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ๕) การปรับระบบการสอบ O-NET ให้เป็นที่ยอมรับ และสะท้อนถึงคุณภาพการจัดการศึกษา	ในส่วนภูมิภาค หน่วยงานระดับพื้นที่จะดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด/เขตพื้นที่การศึกษา/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ในส่วนของสถานศึกษาจะดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ			
	- ติดตามและประเมินผลในเชิงระบบและกลไกการบริหารจัดการ เพื่อปรับปรุงแก้ไข และวางแนวทางการดำเนินงาน การบริหารจัดการในลักษณะเชิงพื้นที่กลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างกัน โดยการติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่องเป็นรายปี ส่วนการประเมินผลต้องดำเนินการเป็นระยะ เพื่อนำผลมาใช้ประกอบการปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติระยะครึ่งแผน และการเตรียมการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ต่อไป				

หมายเหตุ : การดำเนินงานในแต่ละช่วงของแผนการศึกษาแห่งชาติ สามารถปรับแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์และสภาพที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้น

๔.๙ บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เมื่อแนวคิดการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติยึดหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) และทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) บทบาทของแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้องย่อมเปลี่ยนแปลงไป การระดมสรรพกำลังเพื่อสรรค์สร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทุกคนตามเป้าหมายและความมุ่งหวังของทุกภาคส่วนย่อมต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ต้องเข้ามามีบทบาทในการร่วมจัดการศึกษา สนับสนุนช่วยเหลืออย่างเต็มที่ตามความพร้อมและบทบาทหน้าที่ของตน โดยบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังตาราง

ตาราง ๑๖ บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กระทรวงศึกษาธิการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผู้บริหารสถานศึกษา/ครู	ผู้เรียน	ผู้ปกครอง	ภาคเอกชน/สื่อมวลชน	ชุมชน/พื้นที่/ประชาชน
• กำหนดทิศทาง นโยบาย แผน และยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีทักษะความรู้และคุณลักษณะตามเป้าหมายการพัฒนาประเทศ • กำหนดมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานสถานศึกษา กระบวนการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การนิเทศ	• ผู้บริหารเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถทั้งด้านบริหารและวิชาการ ตามมาตรฐานสมรรถนะ และมาตรฐานตำแหน่ง และบริหารงานอย่างมีธรรมาภิบาล	• ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะจากการเรียนรู้ในห้องเรียน นอกห้องเรียน โดยเน้นการฝึกปฏิบัติมากขึ้น • ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด ทักษะการใช้เหตุผล และทักษะกระบวนการกลุ่มมากขึ้น	• มีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร พัฒนาหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน • สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ • มีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา • ร่วมกับครูและเครือข่ายในการพัฒนาทักษะความสามารถของบุตรหลานให้เต็มตามศักยภาพ	• สนับสนุนทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา • มีส่วนร่วมจัดการศึกษาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ตามศักยภาพและความพร้อม • ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ • นำเสนอตัวอย่างการจัดการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ	• สนับสนุนทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา • มีส่วนร่วมจัดการศึกษาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ตามศักยภาพและความพร้อม • ติดตามและดูแล ป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ปัญหาเรื่องต่าง ๆ เช่น เด็กออกกลางคัน ยาเสพติด ตั้งครรภ์ไม่พร้อม การเข้าเรียนตามเกณฑ์ เป็นต้น

ตาราง ๑๖ บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กระทรวงศึกษาธิการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผู้บริหารสถานศึกษา/ครู	ผู้เรียน	ผู้ปกครอง	ภาคเอกชน/สื่อมวลชน	ชุมชน/พื้นที่/ประชาชน
• กำกับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา • พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา เพื่อการบริหารจัดการ • กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลและแนวทางการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา • ส่งเสริมสนับสนุน กำหนดมาตรการจูงใจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษา	• ครูเป็นผู้มีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นผู้เรียนรู้สิ่งใหม่ และเท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถประยุกต์ใช้วิธีการและนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ • ผู้บริหารและครูได้รับการประเมินความสามารถจากผลการปฏิบัติงาน และได้รับการส่งเสริมให้ก้าวหน้าในสายงานอย่างต่อเนื่อง	• ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบุคคลที่มีความรู้ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (3Rs 8Cs) ตามมาตรฐานหลักสูตร ทักษะการดำรงชีวิต และคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง • บัณฑิตมีทักษะ ความรู้และสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ และความต้องการจำเป็นของประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐			

บทที่ ๕
ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา

เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุผลตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายการจัดการศึกษา จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา ภายใต้ ๖ ยุทธศาสตร์หลัก ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

โดยมีรายละเอียดของแต่ละยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

ปัจจุบันภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติมีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น อาทิ ความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น ความมั่นคงของชาติจึงมิได้ครอบคลุมเฉพาะมิติด้านการทหารหรืออำนาจอธิปไตยเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมมิติต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิตและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ ซึ่งในแต่ละมิติล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การป้องกันภัยคุกคามเหล่านั้นจะต้องพิจารณาในมิติที่มีความเชื่อมโยงกัน และการดำเนินการเพื่อวางรากฐานและกลไกการสร้างความมั่นคงเพื่อป้องกันและป้องปรามภัยเหล่านั้นจะต้องเริ่มที่กระบวนการจัดการศึกษาของประเทศ

การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสังคมและประเทศชาตินั้น จำเป็นต้องวางรากฐานการสร้าง**ความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ** คือสถาบันหลักของชาติ อันประกอบด้วย ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันสำคัญที่อยู่คู่กับประเทศไทยมาช้านาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นเสาหลักในการสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่น เป็นศูนย์รวมจิตใจ ความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ นอกจากนี้ ยังครอบคลุมถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การสร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และความสมานฉันท์ในชาติ รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ**ความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป** คือการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรม ความรุนแรงในสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อแก่นหลักของประเทศ โดยให้ความสำคัญในการรักษาและธำรงไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ และการเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนมุ่งส่งเสริมความมั่นคงทั้งการป้องกันผลกระทบหรือลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๔

ดังนั้น การจัดการศึกษาที่ครอบคลุมประเด็นหลักสำคัญที่มีผลด้านความมั่นคงแก่คนในชาติจะส่งผลให้ทุกคนมีจิตสำนึก ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความคิด ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมที่เหมาะสม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสันติและสงบสุข อันจะส่งผลให้สังคมและประเทศเกิดความมั่นคง ธำรงรักษาอธิปไตยและผ่านพ้นจากภัยคุกคามต่าง ๆ ได้

๑) วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๒ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสังคมไทย ให้เป็นสังคมแห่งคุณธรรม จริยธรรม ปลอดภัย และสมานฉันท์

๑.๓ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง (Civic Education) ในสังคมไทย รวมทั้งการยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

๑.๔ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ (พื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดน และพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล) และส่งเสริมกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว ให้ได้รับการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มาตรฐาน เหมาะสม และสอดคล้องกับอัตลักษณ์และความต้องการของชุมชนและพื้นที่

๑.๕ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของคนทุกช่วงวัย จากภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ และภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น

๒) เป้าหมายและตัวชี้วัด

๒.๑ คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่สะท้อนความรักและการธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ และการยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเพิ่มขึ้น

๒) ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการอบรมลูกเสือ เนตรนารีเพิ่มขึ้น

๓) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) เพิ่มขึ้น

๔) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมที่สร้างภูมิคุ้มกันหรือป้องปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นเพิ่มขึ้น

๕) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

๒.๒ คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละของนักเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปเพิ่มขึ้น

๒) ร้อยละของผู้เรียน เยาวชนและประชาชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพหรือทักษะด้านอาชีพ สามารถมีงานทำหรือนำไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

๓) ร้อยละของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษที่จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรมและภาษาถิ่นเพิ่มขึ้น

๔) ร้อยละของผู้เรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษที่เข้าร่วมโครงการด้านการพัฒนาศักยภาพหรือความสามารถพิเศษเฉพาะด้านเพิ่มขึ้น

๕) จำนวนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น

๖) จำนวนสถานศึกษาในพื้นที่พิเศษที่จัดอยู่ในมาตรการจูงใจ มีระบบเงินเดือนค่าตอบแทนที่สูงกว่าระบบปกติเพิ่มขึ้น

๒.๓ คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่

ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธีเพิ่มขึ้น

๒) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น

๓) มีระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามในรูปแบบใหม่

๔) ร้อยละของสถานศึกษาที่ปลอดยาเสพติดเพิ่มขึ้น

๕) สัดส่วนผู้เรียนในสถานศึกษาที่มีคดีทะเลาะวิวาทลดลง

๓) แนวทางการพัฒนา

๓.๑ พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑) สร้างจิตสำนึกของคนไทยทุกช่วงวัยและประชาชนต่างเชื้อชาติที่อยู่ในประเทศไทยให้มีความจงรักภักดี และธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๒) ปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธี ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ผ่านหลักสูตรทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมทั้งช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เช่น ผ่านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

๔) ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

๕) จัดให้มีการเรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

๖) พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นพลเมืองในทุกระดับการศึกษา

๓.๒ ยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

๑) สร้างและขยายโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบการศึกษาให้กับผู้เรียนในพื้นที่

๒) สร้างโอกาสทางการศึกษา และบูรณาการทุนการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ จัดระบบการเทียบโอน รับรองคุณวุฒิการศึกษา และใบประกอบวิชาชีพผู้ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้มีบทบาทในการพัฒนาพื้นที่

๓) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการให้ความรู้สำหรับคนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามระดับและประเภทการศึกษา

๔) พัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) สถาบันศึกษาปอเนาะ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีคุณภาพ และถูกต้องสอดคล้องตามหลักการศาสนา

๕) ส่งเสริมให้สถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม และภาษาถิ่น

๖) เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๓ ยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในพื้นที่พิเศษ (พื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดน และพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว)

๑) ส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้ของคนทุกช่วงวัยในพื้นที่พิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับภูมิสังคม อัตลักษณ์ และความต้องการของชุมชนและพื้นที่

๒) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อการสร้างอาชีพและรายได้บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓) ส่งเสริมให้คนทุกช่วงวัยในพื้นที่พิเศษสามารถอ่านและเขียนภาษาไทยและภาษาท้องถิ่น รวมทั้งภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน

๔) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการให้ความรู้สำหรับคนทุกช่วงวัยในพื้นที่พิเศษ จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษา

๕) สร้างและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เยาวชน ประชาชนในพื้นที่พิเศษ

๖) พัฒนาความรู้และทักษะของครูในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เสี่ยงภัย

๗) พัฒนาระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน สำหรับครูที่มีสมรรถนะสูง และครูที่ปฏิบัติงานหรือช่วยปฏิบัติงานในพื้นที่พิเศษ รวมทั้งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่พิเศษ

๘) จัดสรรทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนด้อยโอกาสทางการศึกษาให้สามารถเข้าถึงบริการการศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

๓.๔ พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการจัดระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น

๑) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธี เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ที่จะลดระดับความรุนแรงเมื่อเผชิญกับสถานการณ์และปัญหาความมั่นคงรูปแบบต่าง ๆ

๒) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่

๓) พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามในรูปแบบใหม่

๔) แผนงานและโครงการสำคัญ

✣ **แผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑)**

๑) โครงการสร้างจิตสำนึกความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

๒) โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา

๓) โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ

✣ **แผนงาน/โครงการตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด**

๑) โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ

๒) โครงการศึกษากระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธี

๓) โครงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพและเพิ่มคุณภาพชีวิตในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ

๔) โครงการสร้างเสริมความรู้และทักษะความเป็นพลเมือง (Civic Education)

๕) โครงการส่งเสริมกิจกรรมการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการนำประเทศเข้าสู่สังคมโลกในศตวรรษที่ ๒๑ และเป็นประเด็นหลักที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐ การเตรียมความพร้อมกำลังคนทั้งด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะที่จำเป็นให้สามารถปรับตัวและรู้เท่าทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีพลวัต และการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดน จึงเป็นความสำคัญจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศต้องเร่งดำเนินการเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ในสภาวการณ์ปัจจุบันของประเทศไทย การผลิตและพัฒนากำลังคนในภาคการศึกษายังคงเป็นไปตามศักยภาพและความพร้อมของแต่ละสถาบันการศึกษา ประกอบกับค่านิยมของผู้เรียนที่ยังคงมุ่งเรียนสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ และให้ความสำคัญกับปริญญาบัตรมากกว่าความรู้และสมรรถนะในการทำงานหลังสำเร็จการศึกษา ส่งผลให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เน้นการผลิตบัณฑิตด้านสังคมศาสตร์ซึ่งดำเนินการได้ง่ายกว่าด้านอื่น และมุ่งเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดทักษะที่สำคัญจำเป็น เช่น ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและทักษะดิจิทัล และขาดสมรรถนะในการทำงานตามอาชีพ ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพตนเอง และพัฒนาผลิตภาพของงานเพื่อการพัฒนาประเทศได้ สภาวการณ์นี้ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงาน การทำงานในระดับต่ำกว่าวุฒิการศึกษา และการขาดแคลนกำลังคนระดับกลางที่เป็นความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมถึงการไม่สามารถสร้างนวัตกรรมหรือมูลค่าเพิ่มในผลผลิตของงานได้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณางานวิจัยที่ส่งผลต่อการสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ พบว่า ยังมีปัญหาทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ อันเนื่องมาจากการขาดแคลนบุคลากรด้านการวิจัย และเงินลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาที่มาจากภาครัฐเป็นหลัก ส่งผลให้ขาดแคลนองค์ความรู้และนวัตกรรมที่ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของประเทศ ทำให้ประเทศไม่สามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญของการพัฒนาประเทศ

ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่รัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จะต้องร่วมกันกำหนดกรอบทิศทางและเป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคนที่ชัดเจนในสาขาต่าง ๆ เพื่อการผลิตกำลังคนที่ตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ พัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่สามารถสร้างเสริมทักษะสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะด้านภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และทักษะดิจิทัล และสอดคล้องเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติและมาตรฐานอาชีพ/วิชาชีพ

ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรมฝีมือแรงงาน และการฝึกงานที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริงอย่างครบวงจรในสถานการณ์จริง เช่น ระบบทวิภาคีและสหกิจศึกษา ผลิตและพัฒนาครูผู้สอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อสร้างกำลังคนให้มีสมรรถนะตอบสนองต่อความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รองรับพลวัตของโลกและการแข่งขันในศตวรรษที่ ๒๑ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐

๑) วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะที่สำคัญจำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ และตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ

๑.๒ เพื่อยกระดับคุณวุฒิการศึกษาและวิชาชีพของประชากรในวัยเรียนและวัยทำงานและเพิ่มผลิตภาพของกำลังแรงงาน

๑.๓ เพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานระดับสูงและผู้มีความสามารถพิเศษหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในภาคการศึกษา การวิจัย การผลิตและการพัฒนาในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ

๑.๔ เพื่อปรับทิศทางการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาและบัณฑิตที่มุ่งเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ

๑.๕ เพื่อขับเคลื่อนประเทศด้วยการวิจัยและนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ตามทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และการพัฒนาประเทศสู่ประเทศไทย ๔.๐

๑.๖ เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากการวิจัยในการพัฒนาคน เพื่อเพิ่มผลผลิต มูลค่าทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศ

๒) เป้าหมายและตัวชี้วัด

๒.๑ กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ตัวชี้วัด

๑) มีฐานข้อมูลความต้องการกำลังคน (Demand) จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน

๒) สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา

๓) สัดส่วนผู้เรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสังคมศาสตร์

๔) ร้อยละของผู้เรียนที่เรียนในระบบทวิภาคี/สหกิจศึกษาในสถานประกอบการที่มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น

๕) ร้อยละของผู้ได้รับเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศเพิ่มขึ้น

๖) ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะที่ตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

๗) ระดับความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษเฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับ เมื่อทดสอบตามมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษ (CEFR) สูงขึ้น (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ระดับปริญญาตรี)

๘) จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาตามกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ตรงตามข้อมูลความต้องการกำลังคน (Demand) ในกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

๙) ประชากรวัยแรงงาน (๑๕ – ๕๙ ปี) มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น

๑๐) ร้อยละของประชากรวัยแรงงาน (๑๕ - ๕๙ ปี) ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไปเพิ่มขึ้น

๑๑) ร้อยละของกำลังแรงงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่ได้รับการยกระดับคุณวุฒิวิชาชีพเพิ่มขึ้น

๑๒) อัตราการได้งานทำ/ประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษา (ไม่นับศึกษาต่อ) ภายในระยะเวลา ๑ ปี เพิ่มขึ้น

๑๓) อัตราการได้งานทำ/ประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายในระยะเวลา ๑ ปี เพิ่มขึ้น

๑๔) ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผ่านการประเมินสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพเพิ่มขึ้น

๑๕) ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา มีสมรรถนะเป็นที่พอใจของสถานประกอบการเพิ่มขึ้น

๑๖) อันดับความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อผู้จบอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น (IMD)

๒.๒ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน

ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละของสถาบันอุดมศึกษาที่มีการผลิตบัณฑิตและวิจัยตามความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศเฉพาะด้านเพิ่มขึ้น

๒) สัดส่วนการผลิตกำลังคนระดับกลางและระดับสูงจำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษาในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

๓) ร้อยละของสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี/สหกิจศึกษา/หลักสูตรโรงเรียนในโรงงานตามมาตรฐานที่กำหนดเพิ่มขึ้น

๔) จำนวนหลักสูตรของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทวิวุฒิ (Dual Degree) ร่วมกับต่างประเทศเพิ่มขึ้น

๕) จำนวนหลักสูตรฐานสมรรถนะในสาขาที่ตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

๖) ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเน้นด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยเพิ่มขึ้น

๗) ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ หรือสะเต็มศึกษาเพิ่มขึ้น

๘) จำนวนหลักสูตรหรือสาขาวิชาที่ผู้เรียนสามารถโอนย้ายหรือศึกษาต่อเนื่องเพิ่มขึ้น

๙) จำนวนสถาบันอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่จัดหลักสูตรสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษเพิ่มขึ้น

๑๐) จำนวนสถานศึกษา/สถาบันการศึกษาที่มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพิ่มขึ้น

๑๑) ร้อยละของครูอาชีวศึกษาที่ผ่านการประเมินสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพเพิ่มขึ้น

๑๒) ร้อยละของสถานประกอบการที่จัดการศึกษา เพื่อพัฒนากำลังคนตามความต้องการของตลาดงานเพิ่มขึ้น

๑๓) ร้อยละของภาคีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพและหน่วยงานที่จัดการศึกษาเพิ่มขึ้น

๒.๓ การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัด

๑) สัดส่วนเงินลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนเมื่อเทียบกับภาครัฐเพิ่มขึ้น

๒) สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เพิ่มขึ้น

๓) จำนวนโครงการ/งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

๔) จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน เพิ่มขึ้น

๕) จำนวนนวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์ ที่ได้จดสิทธิบัตรและทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น

๖) ร้อยละของผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น

๓) แนวทางการพัฒนา

๓.๑ ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๑) จัดทำฐานข้อมูลการผลิตและความต้องการกำลังคน (Demand-Supply)

๒) ส่งเสริมภาพลักษณ์การอาชีวศึกษา เร่งปรับค่านิยม และวางรากฐานทักษะอาชีพให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓) จัดทำแผนและเร่งรัดการผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาและกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายให้มีความรู้และสมรรถนะที่ได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ และแผนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐

๔) เพิ่มปริมาณผู้เรียนในสัดส่วนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การใช้กลไกทางการเงินเพื่อควบคุมการผลิตกำลังคน การใช้ระบบการแนะแนว เป็นต้น

๕) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการองค์ความรู้แบบสหวิทยาการ (อาทิ สะเต็มศึกษา ทวิศึกษา ทวิภาคี ทวิวุฒิ สหกิจศึกษา) เพื่อพัฒนากระบวนการคิด และการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

๖) ส่งเสริมพัฒนาระบบการแนะแนวในสถานศึกษา เพื่อสร้างทางเลือกในการตัดสินใจศึกษาด้านอาชีพ และประกอบอาชีพในสาขาที่ตนถนัดและสนใจ

๗) เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อยกระดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน

๘) เสริมสร้างทักษะและสมรรถนะผู้เรียนและกำลังแรงงาน โดยเน้นการลงมือปฏิบัติจริงอย่างครบวงจร การทำงานร่วมกัน และการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง

๙) พัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานในแต่ละระดับการศึกษาตามระดับคุณวุฒิการศึกษา ผ่านระบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

๑๐) พัฒนาระบบการทดสอบ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ (learning outcomes) ตามมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพ ระบบการเทียบโอน จากการสะสมหน่วยการเรียนและประสบการณ์การทำงานเพื่อยกระดับคุณวุฒิการศึกษาตามหลักการของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

๓.๒ ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน

๑) ส่งเสริมและพัฒนาสถาบันอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาให้ผลิตและพัฒนากำลังคนตามความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศเฉพาะด้าน ที่มีคุณภาพมาตรฐานเทียบระดับสากล

๒) จัดตั้งและพัฒนามาตรฐานสถานศึกษาที่เน้นการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๓) ส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนระบบคุณวุฒิ มาตรฐานอาชีพสู่การปฏิบัติเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๔) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่องทุกระดับให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ

๕) เสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการผลิตและพัฒนากำลังคน โดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประชาชน ภาครัฐ ผู้ประกอบการ (ประชารัฐ) ทั้งระหว่างองค์กรภายในและต่างประเทศ

๖) ปรับระบบการศึกษาให้มีความเชื่อมโยงและยืดหยุ่น เพื่อให้ผู้เรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพสามารถเรียนข้ามสายได้

๗) พัฒนามาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (NQF) มาตรฐานอาชีพ/วิชาชีพที่สอดคล้องกับตลาดงานและยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐

๘) ขับเคลื่อนการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและดำเนินการเทียบเคียงกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนและประเทศต่าง ๆ เพื่อการยกระดับฝีมือแรงงานของประเทศสู่ระดับสากล

๙) พัฒนามาตรฐานครูฝึกในสถานประกอบการ

๑๐) พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะในสาขาที่ตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ

๑๑) พัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ แบบครบวงจร ซึ่งเป็นกระบวนการต้นทางถึงปลายทาง ตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูป การจัดจำหน่าย การตลาด และการดำเนินการในเชิงธุรกิจ

๑๒) พัฒนาระบบการสะสมและการเทียบโอนเพื่อยกระดับคุณวุฒิและสมรรถนะของผู้เรียนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

๓.๓ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

๑) ส่งเสริมงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

๒) จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการวิจัยจากภาครัฐและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๓) ส่งเสริมการผลิตและวางระบบการปฏิบัติงานและแรงจูงใจแก่บุคลากรด้านการวิจัย

๔) แผนงานและโครงการสำคัญ

✣ **แผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑)**

๑) โครงการประชารัฐเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนตามความต้องการของตลาดงานและประเทศ

๒) โครงการจัดทำแผนผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

๓) โครงการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคีและสหกิจศึกษา

๔) โครงการยกระดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนและประชาชน

๕) แผนงานพัฒนากำลังคนให้มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ ๒๑

๖) โครงการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

๗) โครงการเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน

๘) โครงการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาด้านอาชีพของสถานศึกษาและสถานประกอบการ

✣ **แผนงาน/โครงการตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด**

๑) โครงการพัฒนาระบบความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพ เพื่อการกำหนดและจัดทำมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานสถานศึกษา มาตรฐานสถานประกอบการ และมาตรฐานครูฝึก

๒) โครงการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นสถาบันวิจัยที่ตอบสนองการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาองค์ความรู้ การสร้างนวัตกรรมที่ก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความเป็นเลิศในศาสตร์/สาขาวิชาที่แต่ละสถาบันมีความเชี่ยวชาญ รวมทั้งการพัฒนาสถาบันอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าระดับสากล

๓) โครงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ที่จำเป็นและตรงตามความต้องการของประเทศ เข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

๔) โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการผลิตและพัฒนากำลังคนอย่างยั่งยืน

๕) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ความเข้าใจสำหรับบัณฑิตจบใหม่ด้านนวัตกรรมและเศรษฐกิจดิจิทัล

๖) โครงการออกแบบระบบงานและเส้นทางความก้าวหน้าของบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัย รวมทั้งผู้ที่มีความสามารถพิเศษ

๗) โครงการจัดทำฐานข้อมูลการผลิตและพัฒนากำลังคนทางการวิจัยและนวัตกรรม

๘) แผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยโดยการแลกเปลี่ยนกำลังคนในวิชาชีพต่าง ๆ ระหว่างประเทศ

๙) โครงการพัฒนาขีดความสามารถและศักยภาพของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ

๑๐) โครงการจัดทำและพัฒนามาตรฐานหลักสูตร การเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลด้านอาชีพ และมาตรฐานวิชาชีพ

๑๑) โครงการจัดทำและพัฒนามาตรฐานครูฝึกในสถานประกอบการ

๑๒) โครงการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคีและสหกิจศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

รัฐมีหน้าที่ดำเนินการให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถของแต่ละบุคคลตามความถนัด ความต้องการและความสนใจ เพื่อให้มีอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยการให้การศึกษาและการเรียนรู้ที่ครอบคลุมคนทุกช่วงวัย ตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดาจนถึงสิ้นชีวิต การเตรียมความพร้อมพ่อแม่เมื่อตั้งครรภ์ การเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกคลอดจนเข้าสู่ระบบการศึกษา การจัดการศึกษาสำหรับเด็กช่วงปฐมวัย ช่วงวัยเรียน วัยทำงาน และวัยสูงอายุ ด้วยรูปแบบการจัดการศึกษาทั้งในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย ในลักษณะการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาตนเองตลอดชีวิต

การเปลี่ยนแปลงในบริบทโลกและภูมิภาคทั้งในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่พัฒนาแบบก้าวกระโดด สภาพภูมิอากาศ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการค้าระดับภูมิภาคและระดับโลก รูปแบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มีการบูรณาการและเชื่อมโยงเศรษฐกิจของโลกเข้าด้วยกัน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีอัตราการเกิดลดลง และเกิดสังคมผู้สูงวัย การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ปัจจัยเหล่านี้ล้วนนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงค่านิยม วิถีชีวิต รูปแบบเศรษฐกิจและปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมไทย การศึกษาจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้กับคนทุกช่วงวัยให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ให้มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะ คุณลักษณะ สมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัยจึงเป็นพันธกิจสำคัญร่วมกันของรัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลของผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา ทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกช่วงวัย เพื่อสร้างและพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถศึกษา เรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนจนถึงขีดสูงสุดตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ เพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขร่วมกับผู้อื่นในสังคม และการปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับและประเภทการศึกษาเพื่อให้ได้ครูดี มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และมีจิตวิญญาณของความเป็นครูเข้าสู่ระบบการศึกษาของประเทศในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดสูงสุดของศักยภาพของแต่ละบุคคลต่อไป

๑) วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะตรงตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐

๑.๒ เพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย และกลุ่มผู้เรียนปกติและผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

๑.๓ เพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย

๑) เด็กทุกคนมีพัฒนาการรอบด้านตามวัยอย่างมีคุณภาพ และได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ

๒) เด็กทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสอดรับกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะชีวิต มีพฤติกรรมการบริโภคที่ถูกต้องเหมาะสม มีภูมิคุ้มกัน และมีคุณธรรม จริยธรรม

๓) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งความรู้ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการทำงาน ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสาธารณะ และสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

๔) แรงงานมีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงาน ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต

๕) ผู้สูงวัยได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถเพื่อการทำงานอย่างต่อเนื่อง อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งมีบทบาทในการถ่ายทอดองค์ความรู้และสืบสานภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศ

๑.๔ เพื่อผลิตและพัฒนาครูผู้สอนในทุกระดับและประเภทการศึกษาให้เป็นครูที่มีคุณธรรม มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐

๒) เป้าหมายและตัวชี้วัด

๒.๑ ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละของผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ เพิ่มขึ้น

๒) ร้อยละของผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัยและมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น

๒.๑ ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะและช่วยเหลือสังคมเพิ่มขึ้น

๒.๒ ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีวินัยเพิ่มขึ้น

๓) ร้อยละของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าขึ้นไป ที่จัดกิจกรรมสะท้อนการสร้างวินัย จิตสาธารณะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น

๒.๒ คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ

ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละของเด็กแรกเกิด – ๕ ปี มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น

๒) ครู/ผู้ดูแลเด็กมีความรู้และทักษะในการดูแลเด็กที่ถูกต้อง จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้านตามวัยเพิ่มขึ้น

๓) ร้อยละการอ่านของคนไทย (อายุตั้งแต่ ๖ ปี ขึ้นไป) เพิ่มขึ้น

๔) ร้อยละของนักเรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปเพิ่มขึ้น

๕) จำนวนผู้เรียนในสาขาเฉพาะที่ต้องใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญระดับสูงในศาสตร์/สาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

๖) ประชากรวัยแรงงาน (๑๕ – ๕๙ ปี) มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น

๗) ร้อยละของแรงงานที่ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อยกระดับคุณวุฒิการศึกษาเพิ่มขึ้น

๘) จำนวนผู้สูงวัยที่ได้รับบริการการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น

๙) จำนวนสาขาและวิชาชีพที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงวัยได้รับการส่งเสริมให้ทำงานและถ่ายทอดความรู้/ประสบการณ์เพิ่มขึ้น

๒.๓ สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละของศูนย์เด็กเล็ก/สถานศึกษาระดับปฐมวัยที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้คุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น

๒) จำนวนสถานศึกษา/สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย และสมรรถนะของเด็กที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานคุณภาพเด็กปฐมวัยของอาเซียนเพิ่มขึ้น

๓) จำนวนสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ เพิ่มขึ้น

๔) จำนวนสถาบันการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐ เพิ่มขึ้น

๕) จำนวนสถานศึกษา/สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน (+๓) เพิ่มขึ้น

๖) ร้อยละของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

๒.๔ แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้ มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

ตัวชี้วัด

๑) จำนวนแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการศึกษา/จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น

๒) จำนวนแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน สถานประกอบการ สถาบันศาสนา มูลนิธิ สถาบัน/องค์กรต่าง ๆ ในสังคมเพิ่มขึ้น

๓) จำนวนสื่อสารมวลชนที่เผยแพร่องค์ความรู้หรือจัดรายการเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้น

๔) ร้อยละของชุมชนที่มีการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น

๕) มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ

๖) จำนวนสื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากหน่วยงานที่รับผิดชอบเพิ่มขึ้น

๗) จำนวนสื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ ที่ได้รับการพัฒนา โดยการมีส่วนร่วมจากภาครัฐและเอกชนเพิ่มขึ้น

๘) จำนวนรายการ/ประเภทสื่อที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ เผยแพร่ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษาเพิ่มขึ้น

๙) มีระบบคลังข้อมูลเกี่ยวกับสื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพมาตรฐานสามารถให้บริการคนทุกช่วงวัยและใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานได้

๒.๕ ระบบและกลไกการวัด การติดตามและประเมินผลมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

๑) มีระบบและกลไกการทดสอบ การวัดและประเมินความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ

๒) มีระบบติดตามประชากรวัยเรียนที่ขาดโอกาสหรือไม่ได้รับการศึกษา และผู้เรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน

๓) จำนวนการเข้าใช้บริการคลังข้อสอบเพื่อการวัดผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานวิชาชีพ จำแนกตามหลักสูตรและระดับชั้นเรียนเพิ่มขึ้น

๔) จำนวนผู้เรียนที่ศึกษา/เรียนรู้/อบรมทั้งด้านวิชาการและด้านอาชีพตามหลักสูตรและเข้ารับการทดสอบและประเมินผลผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้น

๒.๖ ระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้มาตรฐานระดับสากล

ตัวชี้วัด

๑) มีฐานข้อมูลความต้องการใช้ครู แผนการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในระยะ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙) จำแนกตามสาขาวิชา ขนาดสถานศึกษา และจังหวัด

๒) สัดส่วนของการบรรจุครูที่มาจากการผลิตครูในระบบปิดเพิ่มขึ้น

๓) มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เอื้อให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาอื่นและพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อเข้าสู่วิชาชีพครู

๒.๗ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน

ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๒) ร้อยละของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเพิ่มขึ้น

๓) ระดับความพึงพอใจของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะและการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเพิ่มขึ้น

๔) มีระบบการคัดเลือกบุคคลเพื่อเป็นอาจารย์ในสถาบันผลิตครู และการพัฒนาให้มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาและเทคนิคการสอน

๓) แนวทางการพัฒนา

๓.๑ ส่งเสริม สนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสม เต็มตามศักยภาพในแต่ละช่วงวัย

๑) ส่งเสริมให้เด็กเล็ก (๐ – ๒ ปี) ได้รับการดูแลและพัฒนาที่สมวัย รอบด้านอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง

๒) ปรับระบบการบริหารจัดการการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก (๐ – ๒ ปี) และการศึกษาปฐมวัย (๓ – ๕ ปี) ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

๓) พัฒนามาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ ทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา การให้บริการการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษา

๔) พัฒนาหลักสูตรและคู่มือการเตรียมความพร้อมพ่อแม่ และการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กเล็กให้มีพัฒนาการตามวัย

๕) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย สมรรถนะเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาเซียนและระดับสากล เพื่อการพัฒนาคุณภาพและพัฒนาการรอบด้าน สมวัยของเด็กปฐมวัย

๖) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อพัฒนาทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทยและทักษะ คุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

๗) จัดระบบแนะแนวการศึกษา ทั้งด้านอาชีพและทักษะชีวิต เพื่อการศึกษาต่อการทำงาน หรือการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ

๘) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ด้วยการมีส่วนร่วมในลักษณะประชารัฐ ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ มีอาชีพตามความถนัดและความสนใจ และสอดคล้องกับการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศ

๙) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการอบรมแก่กลุ่มผู้สูงวัยในทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัย ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพชีวิต

๑๐) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการ การนำหลักการไปประยุกต์ใช้ และขยายสู่การสร้างความรู้เชิงวิจัยและการพัฒนานวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเองและสร้างประโยชน์ต่อสังคม

๑๑) ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ในมิติคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม สังคมพหุวัฒนธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ ๒๑

๑๒) เร่งสร้างความเข้มแข็งกลไกความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา สมาคมวิชาชีพ สถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาและจัดทำระบบการทดสอบวัดและประเมินผล การสะสมและเทียบโอนผลการเรียนรู้จากการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย รวมทั้งประสบการณ์จากการทำงาน

๑๓) ส่งเสริมให้แรงงานได้รับโอกาสยกระดับคุณวุฒิการศึกษาและทักษะความรู้ที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพที่เป็นมาตรฐานสากล

๓.๒ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีคุณภาพมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

๑) พัฒนาแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอน และสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐาน จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษา ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม

๒) ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการผลิตสื่อตำรา สื่อวีดิทัศน์ สื่อดิจิทัลที่มีคุณภาพมาตรฐาน และจัดการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

๓) ส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน ผ่านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐานและหลากหลาย อาทิ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ของชุมชน ฯลฯ สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เข้ารับบริการแต่ละกลุ่มเป้าหมาย และสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง

๔) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา และการให้ความรู้สำหรับผู้สูงวัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพตามวัย

๕) ส่งเสริมการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงวัย และพัฒนาระบบสารสนเทศ/สื่อที่เหมาะสมที่เอื้อกับการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาสำหรับผู้สูงวัย

๖) ส่งเสริม สนับสนุนการผลิตและพัฒนาสื่อตำราเรียน สื่อความรู้ สื่อฝึกทักษะทั้งในลักษณะสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถเชื่อมโยงผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย หลากหลาย และเข้าถึงได้

๗) พัฒนาระบบและกลไกการส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตและพัฒนาสื่อทุกประเภทที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ภายใต้กลไกการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม

๘) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายสังคมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนทุกช่วงวัย

๓.๓ สร้างเสริมและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์

๑) ส่งเสริมการปลูกฝัง บ่มเพาะ และกล่อมเกลาลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ (พึ่งพาตนเอง ซื่อสัตย์ มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม) ของครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตรหลาน โดยใช้กิจกรรมที่เป็นวิถีชีวิตประจำวัน

๒) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของครอบครัว กลุ่มสนใจ และชุมชน ที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย จิตสาธารณะ รวมทั้งบูรณาการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี กีฬา เข้ากับกระบวนการเรียนรู้และวิถีชีวิต

๓) จัดกิจกรรมหล่อหลอมพฤติกรรมและวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ให้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของคนในสังคมไทย อาทิ การตรงต่อเวลา การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง การทำงานเป็นกลุ่มคณะ

๔) สร้างมาตรฐานผู้เรียนอาชีวศึกษาที่เรียนดี มีวินัย มีคุณธรรม และรักสันติ

๕) มุ่งสร้างพื้นฐานชีวิตหรืออุปนิสัยที่มั่นคง เข้มแข็งให้แก่ผู้เรียน อาทิ การสร้างบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงาม (Character Education)

๖) ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของนักเรียน/นักศึกษาในการเผยแพร่ สืบสาน สร้างสรรค์ค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงาม และเฝ้าระวังค่านิยมและวัฒนธรรมที่ไม่พึงประสงค์

๗) ส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

๓.๔ พัฒนาระบบและกลไกการติดตาม การวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

๑) พัฒนาระบบและกลไกการทดสอบ การวัดและประเมินความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา ทุกกลุ่มเป้าหมาย

๒) พัฒนารูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน วัดและประเมินได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เป็นมาตรฐานเดียวกัน และนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ได้จริง

๓) พัฒนาระบบและการให้บริการคลังข้อสอบเพื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ครอบคลุมการวัดความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียน

๔) พัฒนาระบบการติดตามประชากรวัยเรียนที่ขาดโอกาสหรือไม่ได้รับการศึกษา และผู้เรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคันเพื่อให้ได้รับการศึกษาอย่างน้อยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อกำหนดมาตรการป้องกัน และการช่วยเหลือผู้เรียนให้เข้ารับการศึกษา

๓.๕ พัฒนาคลังข้อมูล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

๑) พัฒนาคลังข้อมูล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒) จัดระบบการให้บริการข้อมูล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่ผู้เรียนและผู้ใช้บริการทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์

๓.๖ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

๑) จัดให้มีกลไกกำหนดนโยบายและแผนการผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อประสาน กำกับ ติดตาม ประเมินผลการผลิตและพัฒนาครู ให้ข้อเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณ และระดมทรัพยากร สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการผลิต พัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐

๒) ออกแบบระบบและรูปแบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการผลิตและพัฒนาครู ตามความต้องการใช้ครู ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในแต่ละระยะ โดยพัฒนาระบบการสรรหาคนดี คนเก่ง มีความศรัทธาในวิชาชีพเข้ามาเป็นครู โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถาบันการผลิตครูและครูผู้สอน

๓) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสถาบันการศึกษาที่เป็นหน่วยผลิตครู พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติการสอนให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงในสาขาวิชาที่สถาบันการศึกษาเชี่ยวชาญ

๓.๗ พัฒนาคุณภาพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

๑) ออกแบบระบบและรูปแบบการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐ โดยครูทุกระดับและประเภทการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อประกันคุณภาพและมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพครู และระบบประกันคุณภาพทางการศึกษา

๒) เร่งรัดพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งครูฝึกในสถานประกอบการโดยเริ่มต้นจากครูประจำการที่สอนไม่ตรงวุฒิ ครูที่สอนคละชั้น และครูในสาขาวิชาที่ขาดแคลน

๓) พัฒนาระบบการพัฒนาวิชาชีพของครูในสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ Professional Learning Community (PLC) เพื่อให้ครูเกิดสังคมการเรียนรู้ในการพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษา รวมทั้ง

แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างสังคมครูที่เข้มแข็งในการพัฒนาตนเองและนักเรียนให้เต็มศักยภาพ

๔) พัฒนามาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพครูอาชีวศึกษา มาตรฐานครูฝึกในสถานประกอบการ และมาตรฐานสถานประกอบการที่ทำหน้าที่ฝึกปฏิบัติ

๕) เสริมสร้าง ปลูกจิตสำนึกครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๖) พัฒนาระบบการประเมินตามระดับคุณภาพของมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

๗) พัฒนาครูสู่การเป็นครูแกนนำ (Master Teacher) และครูมืออาชีพ (Professional Teacher) ที่สะท้อนทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะของวิชาชีพครู

๔) แผนงานและโครงการสำคัญ

✣ **แผนงานและโครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑)**

๑) โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

๒) โครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

๓) แผนงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย

๔) โครงการพัฒนาระบบและแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนสำหรับโลกศตวรรษที่ ๒๑

๕) แผนงานยกระดับคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ

✣ **แผนงาน/โครงการตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด**

๑) โครงการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก

๒) โครงการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการให้ความรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย

๓) โครงการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตสื่อ ตำรา สิ่งพิมพ์ สื่อวีดิทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพมาตรฐาน ผ่านการรับรองมาตรฐาน

๔) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามมาตรฐานแหล่งเรียนรู้แต่ละประเภท

๕) โครงการอบรมพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตสำหรับผู้สูงวัย

๖) โครงการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี การสร้างมูลค่าเพิ่มด้านผลผลิตและการบริการ และทักษะการเป็นผู้ประกอบการแก่ประชาชนวัยทำงานและผู้สูงวัย

๗) โครงการส่งเสริมการสร้างค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมสำหรับพลเมืองในศตวรรษที่ ๒๑

๘) โครงการจัดทำคลังข้อสอบเพื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะ ตามมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานอาชีพ/วิชาชีพ

๙) โครงการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ และการวัดผล ประเมินผลผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

๑๐) โครงการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

๑๑) โครงการศึกษารูปแบบ/แนวทางการบริหารจัดการของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวมทั้งระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และการเทียบโอน

๑๒) โครงการยกระดับคุณภาพ พัฒนาระบบและรูปแบบการพัฒนาครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ

๑๓) โครงการจัดทำฐานข้อมูลครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกสังกัดทุกระดับ/ประเภทการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศภายใต้ระบบการแข่งขันที่เสรีและไร้พรมแดนได้สร้างความเหลื่อมล้ำให้เกิดขึ้นในสังคม จากรายงานการวิจัยของสถาบันอนาคตไทยศึกษา (๒๕๕๗) พบว่า ความเหลื่อมล้ำของรายได้ประชากรในกลุ่มคนรวยและกลุ่มคนยากจนของไทยมีช่องว่างมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในโอกาสทางการศึกษา อีกทั้งระบบข้อมูลและสารสนเทศด้านการศึกษาของประชากรรายบุคคลยังไม่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ทำให้รัฐไม่สามารถจัดสรรโอกาสและให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง และไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการจำเป็นได้อย่างครอบคลุมและครบถ้วน ประกอบกับความแตกต่างทางด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ยิ่งก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน และนำไปสู่การสร้างความเหลื่อมล้ำในโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษามากยิ่งขึ้น สะท้อนให้เห็นได้จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละช่วงชั้นที่มีความแตกต่างกันระหว่างสถานศึกษา ขนาด และที่ตั้งของสถานศึกษา และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เรียน และปัญหาอื่น ๆ เช่น เด็กมีพัฒนาการที่ไม่สมวัย อัตราการออกกลางคันของผู้เรียน ปัญหายาเสพติด และการใช้ความรุนแรง เป็นต้น

การศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสำหรับประชากรเป็นกลไกหลักสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ จึงเป็นหน้าที่ของรัฐในการเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยการพัฒนาสถานศึกษาทุกแห่งให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เท่าเทียม และจัดให้มีระบบสนับสนุน และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมที่มีศักยภาพและความพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันในการบริหารจัดการและการตัดสินใจเชิงนโยบายที่ส่งผลต่อกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม ทั้งผู้เรียนและสถานศึกษาที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาที่เปิดช่องทางการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไร้ขีดจำกัด เพื่อสร้างความเสมอภาคในการศึกษาเรียนรู้โดยไม่จำกัดรูปแบบ เวลา และสถานที่

การลดความแตกต่างด้านคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน การส่งเสริมการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา รวมทั้งการมีระบบข้อมูลและสารสนเทศที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ และเป็นปัจจุบัน สามารถบูรณาการเชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลของกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ครอบคลุม

ด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ และการศึกษา จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและครอบคลุม ทั่วถึง คนทุกช่วงวัย ทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถดูแลและพัฒนาศักยภาพคนทุกคนอย่างรอบด้าน กระจายโอกาสและความเสมอภาคในการรับบริการการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพตลอดชีวิต โดยไม่จำกัดรูปแบบ เวลา และสถานที่ อันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และการพัฒนาคนให้มีทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะตามกรอบทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศ

๑) วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกรูปแบบและช่องทางการเรียนรู้

๑.๒ เพื่อให้ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ และทุกระดับการศึกษาได้รับการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ในสถานศึกษาที่มีมาตรฐานและคุณภาพทัดเทียมกัน

๑.๓ เพื่อให้มีระบบฐานข้อมูลกลางรายบุคคลทุกช่วงวัยที่เชื่อมโยงกันได้ และสามารถแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๔ เพื่อให้มีระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศ สามารถใช้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๕ เพื่อให้มีระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันเพื่อการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตามและประเมินผล

๒) เป้าหมายและตัวชี้วัด

๒.๑ ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

๑) สัดส่วนนักเรียนปฐมวัย (๓ – ๕ ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ ๓ – ๕ ปี เพิ่มขึ้น

๒) ประชากรอายุ ๖ – ๑๑ ปี ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาทุกคน

๓) ประชากรอายุ ๑๒ – ๑๔ ปี ได้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าทุกคน

๔) สัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (๑๕ – ๑๗ ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ ๑๕ – ๑๗ ปี เพิ่มขึ้น

๕) ประชากรวัยแรงงาน (๑๕ – ๕๙ ปี) มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น

๖) ร้อยละของเด็กในวัยเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้รับการศึกษาเต็มตามศักยภาพเพิ่มขึ้น (จำแนกตามกลุ่ม ประเภทของความจำเป็นพิเศษ)

๗) อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาสูงขึ้น

๘) ร้อยละของผู้เรียนพิการได้รับการพัฒนาสมรรถภาพหรือบริการทางการศึกษาที่เหมาะสม

๙) อัตราการออกกลางคันของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานลดลง

๑๐) ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา ๑๕ ปี

๑๑) จำนวนสถานศึกษา/สถาบันการศึกษา/องค์กรที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วมตามรูปแบบ/หลักสูตร สำหรับผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีความสามารถพิเศษ) เพิ่มขึ้น

๑๒) จำนวนสถานศึกษา/สถาบันการศึกษา/องค์กรที่จัดการศึกษาตามรูปแบบ/หลักสูตรสำหรับผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเพิ่มขึ้น

๑๓) มีหลักสูตรการศึกษาในการจัดการศึกษากลุ่มการศึกษาเฉพาะด้านเฉพาะทาง กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในทุกระดับการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

๑๔) ดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ลดลง

๑๕) ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระหว่างพื้นที่/ภาคการศึกษา ในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษลดลง

๑๖) จำนวนสถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU) ลดลง

๒.๒ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย

ตัวชี้วัด

๑) มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

๒) มีสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

๓) มีการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์และการผลิตรายการเพื่อการศึกษา

๔) ร้อยละของสถานศึกษาได้รับบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงครอบคลุมทุกพื้นที่ ขั้นต่ำ ๓๐ Mbps ใน ๕ ปีแรก และ ๑๐๐ Mbps ภายใน ๒๐ ปี เพิ่มขึ้น

๕) ร้อยละของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการจัดการเรียนการสอนทางไกลด้วยระบบ DLIT, DLTV, ETV และผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เพิ่มขึ้น

๖) ร้อยละของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มขึ้น

๗) มีสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน และการส่งเสริมการมีอาชีพเพิ่มขึ้น

๘) สถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ

๒.๓ ระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้องเป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมิน และรายงานผล

ตัวชี้วัด

๑) มีระบบฐานข้อมูลรายบุคคลที่อ้างอิงจากเลขที่บัตรประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักที่สามารถเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนฐานข้อมูล รวมทั้งใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่น ด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน และการศึกษา

๒) มีระบบสารสนเทศด้านการศึกษาและด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศ ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน สามารถอ้างอิงได้ เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมิน และรายงานผล

๓) มีระบบคลังข้อมูลเกี่ยวกับสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐานสามารถให้บริการและใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานได้

๔) ระดับความพึงพอใจของบุคคลและหน่วยงานในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาสูงขึ้น

๕) มีกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาที่ได้รับการปรับปรุงและมีผลบังคับใช้

๓) แนวทางการพัฒนา

๓.๑ เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

๑) ประกันโอกาสการเข้ารับบริการทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนในทุกพื้นที่ ครอบคลุมผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อาทิ การจัดหาทุนและแหล่งทุนทางการศึกษา การออกกฎหมายเฉพาะรองรับสิทธิและโอกาสทางการศึกษา เป็นต้น

๒) ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบ และการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ และวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย

๓) เร่งพัฒนาสถานศึกษาให้มีมาตรฐานการจัดการศึกษาที่ทัดเทียมหรือใกล้เคียงกัน

๔) เร่งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีความหลากหลาย และสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง

๕) ส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ให้มากขึ้น

๖) จัดสรรบุคลากรเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้เพียงพอ

๗) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

๘) สนับสนุนให้ท้องถิ่นและเอกชนมาร่วมมือพัฒนาและจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

๙) เสริมสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด มีทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ และให้โอกาส/ยอมรับในการกลับไปดำรงชีวิตในสังคม

๓.๒ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย

๑) พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย สามารถเข้าถึงได้ โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

๒) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนทางไกลในระบบต่าง ๆ อาทิ DLIT, DLTV, ETV

๓) ดำเนินการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

๔) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์และการผลิตรายการเพื่อการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

๕) ขยายเครือข่ายบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพียงพอกับผู้เรียน (ความเร็วขั้นต่ำ ๓๐ Mbps ใน ๕ ปีแรก และ ๑๐๐ Mbps ภายใน ๒๐ ปี)

๓.๓ พัฒนาฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยง และเข้าถึงได้

๑) พัฒนาฐานข้อมูลด้านการศึกษาและด้านอื่นที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐาน ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน มีความเป็นเอกภาพ เทียบเคียงกับมาตรฐานนานาชาติได้ และสามารถใช้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

๒) จัดให้มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัย ข้อมูลด้านการศึกษาและด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่แรกเกิด การเข้ารับการศึกษา การเข้าสู่การทำงาน และ

การเข้าสู่วัยผู้สูงวัย ระหว่างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๓) พัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมิน และรายงานผล สามารถอ้างอิงและใช้ประโยชน์ร่วมกัน ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร

๔) ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงานการศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๔) แผนงานและโครงการสำคัญ

✣ **แผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑)**

๑) โครงการยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU)

๒) โครงการเติมเต็มความรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (DLTV, DLIT) สื่อทีวีสาธารณะ และช่องทางต่าง ๆ

๓) โครงการคัดกรองและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

๔) โครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๕) โครงการขยายเครือข่ายการบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

๖) โครงการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัย ทั้งด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน และการศึกษา

✣ **แผนงาน/โครงการตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด**

๑) โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารทางการศึกษา ที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานทางการศึกษา

๒) โครงการพัฒนาคลังข้อมูล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้

๓) โครงการจัดหาเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก/สื่ออุปกรณ์และการบริการที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล

๔) โครงการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา

๕) โครงการจัดบริการสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

๖) โครงการศึกษาระบบและกลไกการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและพัฒนาสื่อ ตำรา สิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ภายใต้กลไกการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม

๗) โครงการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

๘) โครงการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

๙) โครงการจัดให้มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

๑๐) โครงการจัดทำคู่มือการบันทึกและใช้ข้อมูลสารสนเทศ ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

๑๑) โครงการจัดทำมาตรฐานข้อมูลกลางระดับสถานศึกษา หน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมิน และรายงานผล

๑๒) โครงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการบริหารจัดการข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

สภาวการณ์ของภูมิภาคและโลกที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ทุกประเทศต้องเร่งศึกษา เรียนรู้ และปรับตัวให้พร้อมเผชิญกับสภาพวิกฤตด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ทั้งจากการผันแปรของธรรมชาติและจากการกระทำของมนุษย์ พร้อมทั้งเร่งปลูกฝังเจตคติและความตระหนักในการพัฒนาหรือเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประชาชน ปลูกจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการกระทำ มีคุณธรรม จริยธรรม และน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรับมือกับภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งในระดับประเทศและพื้นที่ และการนำประเทศไทยไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำและการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

ในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคการศึกษาต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ ทักษะ สร้างทัศนคติและความตระหนักแก่ผู้เรียนและคนทุกช่วงวัยในเรื่องความสำคัญของการพัฒนาและเติบโตในสังคมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติอย่างรวดเร็วและรุนแรง มีคุณธรรม จริยธรรม และรับผิดชอบในการกระทำของตน และน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่สามารถปรับตัวได้ในสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงและการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑) วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรมของคนทุกช่วงวัยในการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑.๒ เพื่อสร้างและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยทุกช่วงวัยให้มีคุณธรรม จริยธรรม เห็นคุณค่าของการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๓ เพื่อวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑.๔ เพื่อสร้างความตระหนัก และสร้างเสริมศักยภาพให้ประชาชนในการนำองค์ความรู้ไปใช้เพื่อจัดการในเรื่องภัยธรรมชาติ ความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

๒) เป้าหมายและตัวชี้วัด

๒.๑ คนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละของศูนย์เด็กเล็กและสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่จัดกิจกรรมที่สร้างความตระหนักในความสำคัญของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

๒) ร้อยละของผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตระหนักในความสำคัญของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ความมีคุณธรรม จริยธรรม และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตเพิ่มขึ้น

๒.๑ ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

๒.๒ ร้อยละของจำนวนโรงเรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น

๒.๓ ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้น

๓) ร้อยละของครู/บุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการอบรม/พัฒนาในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

๔) จำนวนสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนสีเขียวและห้องเรียนสีเขียวเพิ่มขึ้น

๕) จำนวนสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนคุณธรรมเพิ่มขึ้น

๖) จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวโลกเพิ่มขึ้น

๒.๒ หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

ตัวชี้วัด

๑) จำนวนสถานศึกษา/สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

๒) จำนวนสถานศึกษา/สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้น

๓) จำนวนแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการศึกษา/จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

๔) จำนวนสื่อการเรียนรู้ในสื่อสารมวลชนที่เผยแพร่หรือให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

๒.๓ การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด

๑) จำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

๒) จำนวนสถานศึกษาที่มีความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

๓) จำนวนฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

๓) แนวทางการพัฒนา

๓.๑ ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

๑) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้างสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาทุกระดับ

๒) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมปลูกฝังความมีคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

๓) พัฒนา/อบรมครูผู้สอนทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

๔) ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาผลิตบุคลากรในสาขาเฉพาะที่ต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญระดับสูงในศาสตร์/สาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๕) ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและการจัดการในสถานศึกษา/สถาบันการศึกษาที่สร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่ผู้เรียนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑) จัดทำ/พัฒนาหลักสูตรในระดับการศึกษาต่าง ๆ ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ ที่สร้างจิตสำนึก ความตระหนัก และพฤติกรรมที่ส่งเสริมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงบริบทที่แตกต่างกันของแต่ละท้องถิ่นให้กับคนทุกช่วงวัย

๒) จัดทำ/พัฒนาหลักสูตรและส่งเสริมการจัดกิจกรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

๓) ส่งเสริมการผลิตสื่อ สื่อการเรียนการสอน ตำรา สิ่งพิมพ์ สื่อวีดิทัศน์ สื่อดิจิทัลสำหรับคนทุกช่วงวัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

๔) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

๓.๓ พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรม ด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑) ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๒) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศในเรื่องการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓) พัฒนาฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน

๔) แผนงานและโครงการสำคัญ

- **แผนงานและโครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑)**

๑) โครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพคนทุกช่วงวัย

๒) โครงการโรงเรียนคุณธรรม

๓) โครงการโรงเรียนสีเขียว

๔) โครงการห้องเรียนอนุรักษ์พลังงาน

๕) โครงการรักษ์โลก รักษ์พลังงาน

✣ **แผนงาน/โครงการตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด**

๑) แผนงาน/โครงการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการให้ความรู้ ทักษะ และทัศนคติให้กับคนทุกช่วงวัยในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๒) แผนงาน/โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

๓) โครงการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๔) โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๕) โครงการห้องเรียนอนุรักษ์พลังงาน

๖) โครงการรักษ์โลก รักษ์พลังงาน

๗) โครงการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในเรื่องภัยพิบัติ และพลังงานทางเลือก

๘) โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

โลกศตวรรษที่ ๒๑ เป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสารที่สามารถรับและส่งต่ออย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประชาชน ชุมชน และสังคมรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ประชาชนมีความรู้ความสามารถมากขึ้น และพร้อมที่จะเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น ในขณะที่โครงสร้างและระบบการศึกษายังบริหารและจัดการภายใต้กฎ ระเบียบ กติกา และแบบแผนการปฏิบัติรูปแบบเดิม ส่งผลให้เกิดปัญหาและความไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา อีกทั้งการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายังเป็นปัญหา ทั้งเรื่องการขาดแคลนครูในบางสาขา ครูไม่ครบชั้น อัตราส่วนครูต่อนักเรียนและนักเรียนต่อห้องไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างยิ่ง

การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาควบคู่กับการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและการพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น จะส่งผลให้หน่วยงานและสถานศึกษาสามารถบริหารและจัดการศึกษาที่แสดงความรับผิดชอบต่อคุณภาพมาตรฐานให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากขึ้น รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคม อาทิ บุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม ภาคเอกชน สถานประกอบการ มูลนิธิ วัด สถาบันและองค์กรต่าง ๆ ในสังคมที่มีศักยภาพและความพร้อมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีกฎหมาย กฎ ระเบียบ กติกาที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีนโยบายและมาตรการจูงใจทั้งที่เป็นตัวเงินและสิทธิประโยชน์อื่น เช่น การลดหย่อนภาษี เพื่อส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

นอกจากนี้ ผลกระทบจากโครงสร้างประชากรวัยเรียนที่ลดลงตลอดระยะเวลา ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมาและต่อเนื่องไปอีก ๒๐ ปีข้างหน้า จะส่งผลให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอีกไม่เกิน ๕ ปีต่อจากนี้ และจะทำให้มีห้องเรียนและสถานศึกษาที่ต้องปิดตัวลง และจำนวนสถานศึกษาขนาดเล็กมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สถาบันอาชีวศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาก็ต้องเผชิญกับสถานการณ์เดียวกัน รัฐจึงจำเป็นต้องบริหารและจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยการกำหนดที่ตั้งและจัดกลุ่มสถานศึกษาตามระดับคุณภาพมาตรฐาน การปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาที่ปิดตัวลงให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน หรือใช้ประโยชน์ร่วมกันในพื้นที่ การเลือกผลิตกำลังคนในสาขาวิชาที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศ

เน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ การพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสังคม เพื่อให้รัฐสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน และใช้งบประมาณในส่วนที่สามารถประหยัดได้ เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อตอบโจทย์การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และบริบทที่เปลี่ยนแปลงของสังคมและประเทศ

๑) วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบและรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่เป็นอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการด้วยความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล

๑.๒ เพื่อให้รัฐสามารถบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อคุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียนทุกระดับและประเภทการศึกษา

๑.๓ เพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาและความรับผิดชอบร่วมกัน

๑.๔ เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาและสถาบันการศึกษา

๑.๕ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มาตรฐาน ที่แสดงความรับผิดรับชอบต่อผู้เรียน (Accountability) และตอบสนองความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ โดยผ่านเครื่องมือทางการเงินที่หลากหลายในการส่งเสริมและกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา และการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ

๑.๖ เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมจัดและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามหลักประโยชน์ที่ได้รับ (Benefit principle) ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๑.๗ เพื่อให้ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

๒) เป้าหมายและตัวชี้วัด

๒.๑ โครงสร้าง บทบาท และระบบการบริหารจัดการศึกษา มีความคล่องตัว ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้

ตัวชี้วัด

๑) มีการปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาให้มีเอกภาพ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

๒) มีการปรับปรุง แก้ไขและบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปรับบทบาทและภารกิจของรัฐ ความเป็นอิสระและความรับผิดรับชอบของสถานศึกษา และการระดมทุนและร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษา

๓) มีกลไกในการรายงานและตรวจสอบผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่รองรับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษา

๒.๒ ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละของสถานศึกษาขนาดเล็ก/สถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง

๒) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้น

๓) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีความพึงพอใจต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้น

๔) คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของผู้เรียนที่เรียนในกลุ่มสถานศึกษาที่เข้าสู่ระบบการบริหารจัดการแนวใหม่สูงขึ้น

๕) ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนในการให้บริการการศึกษาของกลุ่มสถานศึกษาที่เข้าสู่ระบบการบริหารจัดการสูงขึ้น

๖) จำนวนสถานศึกษาที่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเพิ่มขึ้น

๗) อัตราค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรต่อนักเรียนลดลง

๒.๓ ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่

๑) จำนวนเครือข่ายการศึกษาที่มีศักยภาพและความพร้อมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น

๒) จำนวนองค์กร สมาคม มูลนิธิ หรือหน่วยงานอื่นที่เข้ามาจัดการศึกษาหรือร่วมมือกับสถานศึกษา ทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

๓) จำนวนสถานประกอบการที่เข้าร่วมการจัดการศึกษากับสถานศึกษา สถาบันการศึกษา จำแนกตามระดับ ประเภทการศึกษา และสาขาวิชาเพิ่มขึ้น

๔) สัดส่วนผู้เรียนเอกชนสูงขึ้น เมื่อเทียบกับรัฐ

๕) สัดส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาของภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายเมื่อเทียบกับรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษาสูงขึ้น

๖) จำนวนมาตรการ/แนวทางการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมเพิ่มขึ้น

๒.๔ กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ

ตัวชี้วัด

๑) มีรูปแบบกองทุนเพื่อการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงาน และสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ

๒) มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ และระบบการจัดสรรเงินเพื่อการศึกษา ที่เอื้อและสนองตอบคุณลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงาน และสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ

๓) มีรูปแบบ/แนวทาง กลไกการจัดสรรงบประมาณผ่านด้านอุปสงค์และอุปทานในสัดส่วนที่เหมาะสม ตามลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงานและสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ

๔) ร้อยละของสถานศึกษาที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมตามลักษณะที่แตกต่างกันของสถานศึกษาเพิ่มขึ้น

๕) ร้อยละของสถานศึกษาที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการผลิตกำลังแรงงานตามความต้องการกำลังคนของประเทศ จำแนกตามระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น

๖) ร้อยละของผู้เรียนที่เข้ารับการศึกษาผ่านการจัดสรรงบประมาณในรูปแบบที่เหมาะสมตามคุณลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน อาทิ รายได้ครัวเรือน (ผู้เรียนทั่วไป/ผู้เรียนยากจน) สภาพร่างกาย (ผู้เรียนทั่วไป/ผู้เรียนพิการเรียนร่วม) ความสามารถ (ผู้เรียนทั่วไป/ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ) เพิ่มขึ้น

๗) ร้อยละของผู้เรียนที่เข้ารับการศึกษา ผ่านการจัดสรรงบประมาณตามความต้องการกำลังคนของประเทศเพิ่มขึ้น

๘) สัดส่วนงบประมาณตามประเด็น (Agenda) สูงขึ้น เมื่อเทียบกับงบประมาณตามภารกิจ (Function)

๙) มีรูปแบบวิธีการจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาเอกชนที่สะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

๑๐) จำนวนสถานศึกษาที่มีระบบบัญชีที่สามารถรายงานการเงินที่เป็นปัจจุบันและตรวจสอบได้เพิ่มขึ้น

๑๑) จำนวนสถานศึกษาที่มีระบบบัญชีที่เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐเพิ่มขึ้น

๒.๕ ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

ตัวชี้วัด

๑) มีระบบการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน การบริหารการศึกษา และความสำเร็จในวิชาชีพ

๒) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีครูเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

๓) ร้อยละของครู/ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชน/ผู้ประกอบการที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

๔) จำนวนสถานศึกษาในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร เสี่ยงภัย พื้นที่พิเศษ ที่จัดอยู่ในมาตรการจูงใจมีระบบเงินเดือน ค่าตอบแทนที่สูงกว่าระบบปกติเพิ่มขึ้น

๕) ร้อยละของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานตรงกับความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น

๖) ร้อยละของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณวุฒิการศึกษา/การฝึกอบรมเพิ่มขึ้น

๗) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีบุคลากรทางการศึกษาทำหน้าที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

๘) จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ผ่านการประเมินทักษะ ความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ มาตรฐานตำแหน่ง และวิทยฐานะเพิ่มขึ้น

๙) จำนวนครูที่มีคุณสมบัติ และสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่ง เพื่อการพัฒนาและเตรียมเข้าสู่การเป็นครูแกนนำ และครูมืออาชีพเพิ่มขึ้น

๓) แนวทางการพัฒนา

๓.๑ ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา

๑) ปรับบทบาทและภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นผู้กำกับนโยบาย แผน มาตรฐาน การนิเทศ ติดตามประเมินผล ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมาตรฐาน และพัฒนารูปแบบการกระจายอำนาจสู่พื้นที่และสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความพร้อมและเงื่อนไขที่เหมาะสมของพื้นที่

๒) ส่งเสริม สนับสนุนให้พื้นที่และสถานศึกษามีความเข้มแข็ง ให้สามารถบริหารจัดการการศึกษาด้วยตนเอง (นิติบุคคล/ในกำกับ) สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของพื้นที่ ภูมิภาค และประเทศ

๓.๒ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา

๑) จัดกลุ่มสถานศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาด้วยระบบภูมิสารสนเทศ (GIS) เพื่อวางแผนการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา บริบทของพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน ชุมชน และสังคม

๒) กำหนดแนวทางและมาตรการทางการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน

๓) ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นระบบที่ไม่ยุ่งยากต่อการปฏิบัติ และไม่เป็นภาระของผู้สอน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละระดับ และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

๔) ส่งเสริมการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติ การตรวจสอบติดตาม เพื่อการปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

๕) พัฒนากลไกในการกำกับสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษาให้ดำเนินบทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาอุดมศึกษา แผนพัฒนาอาชีวศึกษา รวมทั้งการแสดงความรับผิดรับชอบต่อการจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

๖) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปรับบทบาทและภารกิจของรัฐ ความเป็นอิสระและความรับผิดชอบของสถานศึกษา

๓.๓ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

๑) สร้างการรับรู้ ความเข้าใจและการยอมรับจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการจัดการศึกษา จากการเป็นผู้จัดการศึกษาโดยรัฐมาเป็นการจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคม

๒) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจและเอื้อให้เกิดการระดมทุน และร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ

๓) พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการเครือข่าย รวมทั้งรูปแบบความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในประเทศ/ต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและสร้างเครือข่าย/ความเป็นภาคีหุ้นส่วนกับองค์กรทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดตั้ง การพัฒนาและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทางการศึกษา

๕) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามาจัดการศึกษาในบางพื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ โดยคำนึงถึงคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาตามเกณฑ์การประเมินศักยภาพและความพร้อมของสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาร่วมจัดและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

๖) ส่งเสริมและพัฒนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ให้มีความรู้ความเข้าใจและเข้ามาร่วมรับผิดรับชอบในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗) พัฒนาระบบและกลไกการส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตและพัฒนาสื่อทุกประเภทที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ภายใต้กลไกการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม

๓.๔ ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเงินเพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

๑) ปรับปรุงกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินเพื่อการศึกษา ระบบการจัดสรรงบประมาณและกองทุนเพื่อการศึกษาที่เอื้อและสนองตอบคุณลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ และสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ

๒) มีระบบและกลไกกำหนดนโยบายการบริหารจัดการระบบการเงินเพื่อการศึกษา ทำหน้าที่กำกับทิศทาง ยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓) จัดระบบสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา สำหรับผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและสนับสนุนผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในสาขาที่เป็นความต้องการจำเป็นของประเทศ

๔) พัฒนาระบบบัญชีสถานศึกษาและการรายงานการเงินผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และส่งเสริมการนำข้อมูลมาใช้ประกอบการกำกับ ติดตามประเมินผลการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน คุณภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา

๕) พัฒนารูปแบบและกลไกการจัดสรรงบประมาณผ่านด้านอุปสงค์ (ผู้เรียน) และด้านอุปทาน (สถานศึกษา) ที่เหมาะสม

๖) พัฒนาระบบกองทุนเพื่อการศึกษารูปแบบต่าง ๆ เพื่อการสนับสนุนผู้เรียนที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ

๓.๕ พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

๑) พัฒนาระบบการใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานตรงกับความรู้ความสามารถ วุฒิการศึกษา/การฝึกอบรม และลดภาระงานของครูที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน (งานธุรการ งานบริหารทั่วไป)

๒) พัฒนาระบบการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาระดับต่าง ๆ โดยยึดหลักเกณฑ์ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน การบริหารการศึกษา และการประสบความสำเร็จในวิชาชีพ

๓) พัฒนาระบบประเมินสมรรถนะครูตามมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาระบบการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะสำหรับตำแหน่งที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความรู้ความสามารถ ความชำนาญการ หรือความเชี่ยวชาญในตำแหน่งและวิทยฐานะที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง

๔) กำหนดแผนงาน ขั้นตอน และมาตรการทางการบริหารเพื่อกระจายอัตรากำลังครูให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

๕) พัฒนาระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน สำหรับครูที่มีสมรรถนะสูง และครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร เสี่ยงภัย และพื้นที่พิเศษ

๖) พัฒนากระบวนการบริหารจัดการอัตรากำลังครูและระบบการจ้างครู เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีจำนวนที่เหมาะสม สอดคล้องกับภารกิจการจัดการเรียนการสอนและแนวโน้มของประชากรวัยเรียนที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

๗) ปรับปรุงฐานข้อมูลความต้องการใช้ครูให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสัดส่วนของประชากรวัยเรียน

๔) แผนงานและโครงการสำคัญ

✣ **แผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑)**

๑) โครงการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU)

๒) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

๓) แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔) แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

๕) โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา

๖) โครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน

✣ **แผนงาน/โครงการตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด**

๑) โครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา

๒) โครงการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา

๓) โครงการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและความพร้อมรองรับการปรับบทบาทการบริหารและจัดการศึกษา

๔) โครงการพัฒนารูปแบบ/แนวทางการส่งเสริมการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนของสังคม

๕) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายการศึกษาในการจัดการศึกษาในพื้นที่ อาทิ สมัชชาการศึกษา สภาการศึกษาจังหวัด หรือสถาบัน และองค์กรต่าง ๆ ในสังคม

๖) โครงการปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย กฎ และระเบียบ ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา สถาบันการศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ สามารถให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

๗) โครงการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินประสิทธิภาพการจัดสรรและใช้งบประมาณเพื่อการศึกษา

๘) โครงการพัฒนาระบบบัญชีสถานศึกษา และระบบการเงินผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล

๙) โครงการพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาเอกชน

๑๐) โครงการยกระดับคุณภาพระบบการบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

บทที่ ๖
การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานของประชาชนทุกช่วงวัย ทุกกลุ่มเป้าหมาย เพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ พัฒนากำลังคนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ และสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนในสังคมผ่านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การรับรู้ การยอมรับและพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีกรอบทิศทางและเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติที่สนองหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับการสร้างบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงาม (Character Education) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) และรองรับกับโครงสร้างประชากร บริบทการจัดการศึกษาของประเทศ และสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของกระแสโลกาภิวัตน์ในโลกศตวรรษที่ ๒๑

ความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ สู่การปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ประกอบด้วย สาระของแผนฯ ที่มีความชัดเจน ครบถ้วนและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและทุกระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแผนการศึกษาแห่งชาติของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสาธารณชน การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนเพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และการนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติทุกระดับ เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ นอกจากจะดำเนินการขับเคลื่อนตามแนวทางการขับเคลื่อนที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบแล้ว จะต้องผลักดันให้ระบบการจัดสรรงบประมาณยึดกรอบทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาการศึกษาบรรลุผลตาม

ยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดตามช่วงเวลาที่กำหนด มีระบบการติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ และสะท้อนการถ่ายทอดจากระดับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติสู่แผนพัฒนาการศึกษาระยะ ๕ ปี แผนปฏิบัติราชการระยะ ๔ ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีของกระทรวง องค์กร และหน่วยงานการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายและตัวชี้วัดในระดับผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของการพัฒนา นอกจากนี้ ระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานจะต้องมีความสอดคล้องกัน โดยจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่มีความเชื่อมโยง สอดรับกัน รวมถึงการกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานและการขับเคลื่อนการดำเนินการที่บูรณาการกันอย่างเหมาะสม

๖.๑ หลักการและแนวทางในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

๖.๑.๑ หลักการ

๑) ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของประเทศโดยยึดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ เป็นกรอบทิศทางหลัก และนำสู่การปฏิบัติในระดับต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและระดับการศึกษา

๒) ดำเนินการจัดการศึกษาตามบทบาทและภารกิจของแต่ละหน่วยงานหรือองค์กร โดยยึดหลักคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา และเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนตามช่วงวัย ประเภท และระดับการศึกษา

๓) เพิ่มการใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษา และการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

๔) ใช้กลไกการดำเนินงานของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ เอกชน และสื่อมวลชนอย่างบูรณาการ ให้การขับเคลื่อนเกิดประสิทธิภาพ โดยการสร้างเครือข่ายการศึกษาในรูปแบบประชารัฐที่ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษา ผู้เรียน และกำลังแรงงาน

๕) จัดระบบการบริหารจัดการแผนสู่การปฏิบัติที่มีความเชื่อมโยงกันในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ที่เชื่อมต่อกับแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของกระทรวง หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ และมีระบบการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพที่ตอบสนองการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ เป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา

๖.๑.๒ แนวทางการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

๑) สร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ไปสู่การปฏิบัติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สร้างความเข้าใจกับหน่วยงาน องค์กร และภาคีทุกภาคส่วน ถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านหน่วยงาน บุคคล สื่อมวลชนทั้งระดับชาติและท้องถิ่น กิจกรรม สื่อสมัยใหม่ที่เข้าใจง่าย รวมทั้งการสร้างเครือข่ายให้ข้อมูลข่าวสารกระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง **จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ฉบับประชาชน** เผยแพร่แก่สาธารณชนเพื่อสร้างความเข้าใจในเป้าประสงค์และแนวทางของแผนการศึกษาแห่งชาติ

๒) สร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาการศึกษาระยะ ๕ ปี แผนปฏิบัติราชการระยะ ๔ ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน องค์กร โดยผลักดันให้แนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์แปลงสู่การปฏิบัติผ่านแผนงานระดับกระทรวงสู่หน่วยงานและสถานศึกษาระดับต่าง ๆ บูรณาการอยู่ในภารกิจหลักของหน่วยงานที่มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมจัดทำและติดตามประเมินผลแผนดังกล่าว

๓) ปรับปรุงกฎหมาย กฎ และระเบียบต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในระดับต่าง ๆ โดยปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ ลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพกลไกการจัดการศึกษาที่มีอยู่ให้มากขึ้น เป็นการลดอุปสรรคการพัฒนาการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ อาทิ ผลักดันให้มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกช่วงวัย

๔) สร้างช่องทางให้ประชาสังคมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งระดับนโยบายและพื้นที่ โดยเปิดพื้นที่สาธารณะให้ทุกภาคีใช้ประโยชน์ในการจัดเวทีระดมความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การจัดเวทีประชาคม การสานเสวนา รวมถึงใช้ช่องทางเครือข่ายออนไลน์ สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศ

๖.๒ การดำเนินการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ เป็นแผนระยะยาว ๒๐ ปี ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นกลไกหลักในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทย โดยกำหนดเป้าหมายการดำเนินการไว้ ๕ ด้าน และยุทธศาสตร์การดำเนินการ ๖ ยุทธศาสตร์ ดังมีแนวทางการขับเคลื่อนแต่ละยุทธศาสตร์ ดังนี้

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๑ :
การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ เป็นยุทธศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งคุณธรรม จริยธรรม ปลอดภัย และสมานฉันท์และปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นพลเมือง และคุณธรรม จริยธรรมให้กับคนไทยทุกคน เพื่อความมั่นคงในชีวิตและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมถึงการใช้การศึกษาในการเสริมสร้างความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษ รวมทั้งส่งเสริมกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว ให้ได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มาตรฐาน เหมาะสม และสอดคล้องกับอัตลักษณ์และความต้องการของชุมชนและพื้นที่ เพื่อความมั่นคงในชีวิตและการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุขในสังคม

บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๑ สู่การปฏิบัติ

ตาราง ๑๗ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๑ สู่การปฏิบัติ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
ส่วนกลาง	• **กระทรวงศึกษาธิการ** ▪ **สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสังคมและประเทศ**	๑) กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๒) กำหนดนโยบายการขยายโอกาสและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษ ๓) ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกของคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความจงรักภักดี และธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ ๔) ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) คุณธรรม จริยธรรม การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น ๕) ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ๖) พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามในรูปแบบใหม่สำหรับผู้เรียนทุกระดับ ๗) พัฒนาระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน สำหรับครูที่มีสมรรถนะสูง และครูที่ปฏิบัติงานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษ ๘) เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ ๙) ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ๑๐) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา**	๑) ศึกษา วิจัย และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษ ๒) ศึกษา วิจัย นำร่อง และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) คุณธรรม จริยธรรม การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น ๓) วิจัยและพัฒนากฎหมายและมาตรฐานการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษ ๔) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตาราง ๑๗ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๑ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
	▪ **สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ▪ **สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน**	๑) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ ๒) สร้างโอกาสทางการศึกษา และบูรณาการทุนการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ จัดระบบการเทียบโอน และรับรองคุณวุฒิการศึกษาผู้ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศ ๓) พัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นพลเมือง การสร้างจิตสำนึกการยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ วิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธี การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น ๔) ส่งเสริมให้สถานศึกษาในพื้นที่จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม และภาษาถิ่น ๕) พัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) สถาบันศึกษาปอเนาะ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพและถูกต้อง สอดคล้องตามหลักการศาสนา ๖) เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ ๗) ส่งเสริมให้คนทุกช่วงวัยสามารถอ่านและเขียนภาษาไทยและภาษาท้องถิ่น รวมทั้งภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน ๘) พัฒนาความรู้และทักษะของครูในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เสี่ยงภัย ๙) พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามในรูปแบบใหม่สำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๐) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา** ▪ **สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา/อุดมศึกษา**	๑) พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นพลเมืองสำหรับผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษา/อุดมศึกษา โดยเน้นการปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธี ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น ๒) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระดับอาชีวศึกษา/อุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการให้ความรู้/ฝึกทักษะด้านอาชีพสำหรับคนทุกช่วงวัย

ตาราง ๑๗ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๑ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		๓) ยกระดับคุณภาพการศึกษาที่ตอบสนองการสร้างอาชีพและเพิ่มคุณภาพชีวิตในพื้นที่ ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความสมานฉันท์และเสริมสร้างความมั่นคง ๔) เพิ่มโอกาสและทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียน ๕) พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขการทะเลาะวิวาท การสร้างความรุนแรง และภัยคุกคามในรูปแบบใหม่สำหรับผู้เรียนระดับอาชีวศึกษา ๖) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย**	๑) ขยายโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียนนอกระบบและตามอัธยาศัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษ ๒) พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นพลเมือง เพื่อสร้างจิตสำนึกของคนไทยทุกช่วงวัย เน้นการปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธี ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคม และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น ๔) สร้างและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เยาวชน ประชาชนในพื้นที่พิเศษ ๕) พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามในรูปแบบใหม่สำหรับผู้เรียนนอกระบบ ๖) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	• **หน่วยงานอื่นที่ร่วมจัดการศึกษา**	๑) พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นพลเมือง สำหรับผู้เรียนกลุ่มการศึกษาเฉพาะด้าน เฉพาะทาง โดยเน้นการปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธี ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคม และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น ๒) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียนกลุ่มการศึกษาเฉพาะด้าน เฉพาะทาง ในสถานศึกษาตามภารกิจของตน ๓) พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามในรูปแบบใหม่สำหรับผู้เรียนในสถานศึกษาเฉพาะด้าน เฉพาะทาง ๔) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตาราง ๑๗ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๑ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
ส่วนภูมิภาค	▪ **สำนักงานศึกษาธิการภาค/ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาค**	๑) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในส่วนที่สอดคล้องกับสภาพและบริบทของพื้นที่ ท้องถิ่น ๒) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องบริบทพื้นที่ ภูมิสังคม อาชีพ ที่สนองตอบการพัฒนาเอกลักษณ์ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความต้องการของชุมชนและภูมิภาค ๓) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านความเป็นพลเมือง การปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธี ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น ๔) จัดระบบและรูปแบบการเสริมขวัญและกำลังใจ ความปลอดภัยของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียน ๕) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามในรูปแบบใหม่สำหรับผู้เรียนในสถานศึกษาทุกระดับและประเภท ๖) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
สถานศึกษา	**ทุกสังกัด**	๑) จัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกให้ผู้เรียนมีความจงรักภักดี และธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ ๒) จัดกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชุมนุมหรือชมรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง การปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธี การอยู่ร่วมกันในสังคม และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น ๓) จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ๔) จัดระบบการดูแลการเสริมขวัญและกำลังใจ ความปลอดภัยของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียน ๕) จัดการเรียนการสอนและวางระบบการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ๖) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตาราง ๑๗ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๑ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
ห้องเรียน	**ทุกระดับ**	๑) จัดกิจกรรมการเรียนรู้/โครงงานที่เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สร้างจิตสำนึกความจงรักภักดี และการธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ ๒) จัดกิจกรรมการเรียนรู้/โครงงานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง เน้นการปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธี การอยู่ร่วมกันในสังคมและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น ๓) จัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจและลดความรุนแรงเมื่อเผชิญกับสถานการณ์และปัญหาความมั่นคงรูปแบบต่าง ๆ ๔) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ ๕) จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมือง ๖) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เป็นยุทธศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและผลผลิต รวมทั้งเพิ่มผลิตภาพของกำลังแรงงานของประเทศ ด้วยการกำหนดกรอบทิศทางและเป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคนที่ชัดเจนในสาขาต่าง ๆ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติและมาตรฐานอาชีพ/วิชาชีพ การจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรมฝีมือแรงงาน และการฝึกงานที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริงอย่างครบวงจรในสถานการณ์จริง พัฒนาฝีมือแรงงานระดับสูงในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่บูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ (STEM Education) พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และพัฒนาครูผู้สอนอาชีพที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อสร้างกำลังคนให้มีสมรรถนะตอบสนองต่อความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รองรับพลวัตของโลกและการแข่งขันในศตวรรษที่ ๒๑ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐

บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๒ สู่การปฏิบัติ

ตาราง ๑๘ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๒ สู่การปฏิบัติ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
ส่วนกลาง	• **กระทรวงศึกษาธิการ** ▪ **สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ**	๑) กำหนดเป้าหมายการผลิตกำลังคนในสาขาต่าง ๆ ตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ๒) กำหนดนโยบายการส่งเสริมการเรียนด้านอาชีวศึกษา และด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ๓) จัดระบบและกลไกทางงบประมาณในการกำหนดปริมาณการผลิตกำลังคนในสาขาที่เป็นความต้องการจำเป็นของประเทศ ๔) ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และทักษะดิจิทัลของผู้เรียนทุกระดับ ๕) ส่งเสริมการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา วิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ ๖) ส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ๗) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่องทุกระดับให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ๘) เสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการผลิตและพัฒนากำลังคน โดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประชาชน ภาครัฐ ผู้ประกอบการ (ประชารัฐ) ทั้งระหว่างองค์กรภายในและต่างประเทศ ๙) ปรับระบบการศึกษาให้มีความเชื่อมโยงและยืดหยุ่น เพื่อให้ผู้เรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพสามารถเรียนข้ามสายได้ ๑๐) ปรับปรุง แก้ไข กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ๑๑) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ**	๑) จัดทำฐานข้อมูลการผลิตและความต้องการกำลังคน (Demand-Supply) ของประเทศ จำแนกตามสาขาวิชาและกลุ่มอุตสาหกรรม ๒) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้ม แผนการผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาและกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ๓) วิจัยพัฒนากรอบหลักสูตรเพื่อตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะคนไทยในศตวรรษที่ ๒๑ ๔) พัฒนาและขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ๕) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตาราง ๑๘ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๒ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
	▪ **สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน**	๑) พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ และวางรากฐานทักษะอาชีพและค่านิยมการเรียนเพื่อการมีงานทำ ๒) สร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนสายอาชีพ และวางแผนการเรียนเพื่อการประกอบอาชีพ โดยใช้กระบวนการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ ๓) พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและส่งเสริมการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ๔) ส่งเสริมทักษะด้านอาชีพ ทักษะการทำงานและการประกอบอาชีพอิสระของผู้เรียน ๕) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก และการบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ (STEM Education) ๖) พัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและทักษะดิจิทัลของผู้เรียน ๗) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา**	๑) ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีความรู้และสมรรถนะที่ได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของผู้ใช้และแผนการผลิต ๒) พัฒนาสถาบันอาชีวศึกษาให้ผลิตและพัฒนากำลังคนตามความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ๓) ส่งเสริมภาพลักษณ์การอาชีวศึกษา เร่งปรับค่านิยมการเรียนในสาขาวิชาที่จบแล้วมีงานทำทันที ๔) ส่งเสริมการจัดการศึกษาระบบทวิวุฒิ (Dual Degree) และระบบทวิภาคีในสถานประกอบการที่มีมาตรฐาน ๕) ส่งเสริมและจัดให้มีการประเมินสมรรถนะผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษาตามมาตรฐานฝีมือแรงงานและคุณวุฒิวิชาชีพ ๖) พัฒนามาตรฐานและจัดการประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูอาชีวศึกษา มาตรฐานครูฝึกในสถานประกอบการ และมาตรฐานสถานประกอบการที่ทำหน้าที่ฝึกปฏิบัติผู้เรียน ๗) พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในงานอาชีพของผู้เรียนและส่งเสริมทักษะการทำงาน การประกอบอาชีพอิสระและการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียน ๘) เร่งรัดพัฒนาครูในสาขาวิชาที่ขาดแคลนและครูฝึกในสถานประกอบการ ๙) พัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน/อาชีพ และหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเชี่ยวชาญในอาชีพสาขาต่าง ๆ แบบครบวงจร

ตาราง ๑๘ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๒ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		๑๐) พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติเสมือนจริง การสร้างสมรรถนะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในสาขาวิชา ๑๑) พัฒนาระบบการเทียบโอนความรู้ ระบบสะสมหน่วยการเรียนและประสบการณ์ ๑๒) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา** ● **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา**	๑) ผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาและจำนวนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ตามข้อมูลความต้องการกำลังคน (Demand) ในกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ ๒) ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีความรู้และสมรรถนะที่ได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของผู้ใช้และแผนการผลิต ๓) ส่งเสริมและพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้ผลิตและพัฒนากำลังคนตามความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศเฉพาะด้าน ๔) จัดระบบและกลไกทางงบประมาณเพื่อควบคุมปริมาณและคุณภาพการผลิตกำลังคนของสถาบันอุดมศึกษาในสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ ๕) พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน/อาชีพ และหลักสูตรฐานสมรรถนะในสาขาที่ตรงกับความต้องการของตลาดงานและประเทศ ๖) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะการทำงาน ทักษะการออกแบบ การสร้างความรู้เชิงวิจัยและการพัฒนานวัตกรรม ๗) ประเมินและพัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษและทักษะดิจิทัลของผู้เรียน ๘) ส่งเสริมและพัฒนาระบบการเทียบประสบการณ์ การเทียบโอนความรู้ รวมทั้งส่งเสริมการประเมินสมรรถนะผู้สำเร็จการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ ๙) ส่งเสริมการจัดการศึกษาระบบสหกิจศึกษาในหน่วยงานองค์กรและสถานประกอบการที่มีมาตรฐาน ๑๐) ส่งเสริมทักษะการทำงาน การประกอบอาชีพอิสระและการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนและบัณฑิต ๑๑) ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา วางระบบการปฏิบัติงานและการจูงใจ ๑๒) ส่งเสริมงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการวิจัยจากภาครัฐและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

ตาราง ๑๘ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๒ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		๑๓) ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์ เพื่อจดสิทธิบัตรและทรัพย์สินทางปัญญา ๑๔) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย** • **หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย**	๑) พัฒนาทักษะและสมรรถนะด้านวิชาการและอาชีพของประชาชนวัยทำงานและผู้สูงวัย ๒) ยกระดับคุณวุฒิวิชาชีพของกำลังแรงงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ๓) ส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพอิสระของประชาชน ๔) ให้บริการการศึกษาและเรียนรู้อาชีพในรูปแบบที่หลากหลายผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล ๕) ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษผ่านสื่อการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ที่ทันสมัย ๖) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ส่วนภูมิภาค	▪ **สำนักงานศึกษาธิการภาค/สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาค**	๑) วิเคราะห์และจัดทำข้อมูลด้านบริบทและศักยภาพของพื้นที่ด้านการผลิต การประกอบอาชีพ และการบริการ เพื่อการกำหนดความต้องการในการพัฒนาคนในสาขาต่าง ๆ ในภูมิภาค ๒) จัดทำฐานข้อมูลด้านอาชีพ แผนการผลิตผู้เรียนในสาขาต่าง ๆ ที่สอดคล้องและสนองความต้องการของภูมิภาคและท้องถิ่น ๓) กระตุ้น ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษา สถาบันอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในพื้นที่ผลิตและพัฒนากำลังแรงงานตามแผนการผลิตที่สอดคล้องและสนองความต้องการของภูมิภาคและท้องถิ่น ๔) ระดมสรรพกำลังและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ในการสนับสนุนและร่วมจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้เรียนและคนในพื้นที่ ๕) สนับสนุนและส่งเสริมการฝึกประสบการณ์อาชีพ การประกอบอาชีพอิสระ และการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนระดับต่าง ๆ ๖) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
สถานศึกษา	• **สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** • **หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน**	๑) พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และพื้นฐานทักษะอาชีพตามมาตรฐานหลักสูตร ๒) ส่งเสริมความรู้และทักษะอาชีพ แนะแนวอาชีพและจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพตามหลักสูตร ๓) จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้และประสบการณ์ด้านงานอาชีพ การประกอบอาชีพอิสระ และการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน

ตาราง ๑๘ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๒ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		๔) จัดการศึกษาระบบทวิศึกษา ๕) จัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกและการบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM Education) ๖) พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและทักษะดิจิทัลของผู้เรียน ๗) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	• **สถาบันการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา**	๑) จัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ๒) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อเพิ่มพูนทักษะ สมรรถนะและความเชี่ยวชาญของผู้เรียนทั้งด้านวิชาการและด้านอาชีพ ๓) จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะและการศึกษาในรูปแบบทวิศึกษา ทวิภาคี ทวิวุฒิ และสหกิจศึกษา ๔) กำหนดหลักสูตรหรือสาขาวิชาที่ผู้เรียนสามารถโอนย้ายหรือศึกษาต่อเนื่อง ๕) พัฒนาความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศเฉพาะด้านของสถาบัน เพื่อการผลิตกำลังคนเฉพาะด้าน/บัณฑิตเฉพาะด้านตามกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ๖) จัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตกำลังคนระดับกลางและระดับสูง แรงงานที่มีฝีมือและทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ๗) พัฒนาและประเมินความสามารถด้านภาษาอังกฤษตามกรอบ CEFR ของผู้เรียนและบัณฑิต ๘) จัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกและการบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM Education) ๙) พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและทักษะดิจิทัลของผู้เรียน ๑๐) ดำเนินการวิจัยและพัฒนาเพื่อการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม ๑๑) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ :
การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เป็นยุทธศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงผู้สูงวัย โดยการจัดบริการการศึกษาและการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของคนทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกช่วงวัย ด้วยหลักสูตรการศึกษาในทุกระดับที่มีมาตรฐาน ด้วยรูปแบบและช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องกับพัฒนาการของช่วงวัย สื่อการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดรูปแบบ เวลาและสถานที่ และเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนทุกกลุ่มเป้าหมาย แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาและชุมชนที่มีคุณภาพ สนองความต้องการและความสนใจในการศึกษาเรียนรู้และระบบการวัดและประเมินผลที่ยืดหยุ่น เหมาะสม พร้อมด้วยระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพในโลกศตวรรษที่ ๒๑ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์

บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ สู่การปฏิบัติ

ตาราง ๑๙ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ สู่การปฏิบัติ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
ส่วนกลาง	• **กระทรวงศึกษาธิการ** ▪ **สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้**	๑) กำหนดนโยบายการพัฒนาศักยภาพคนแต่ละช่วงวัย การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน สื่อ และการวัดและประเมินผลสำหรับการศึกษาทุกระดับ ทุกช่วงวัย และทุกกลุ่มเป้าหมาย ๒) ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในช่วงวัยต่าง ๆ ในทุกระดับและรูปแบบการจัดการศึกษา ๓) ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมร่วมจัดการศึกษา สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา สมาคมวิชาชีพ สถานประกอบการและหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ๔) จัดระบบการบริหารจัดการการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก (๐ – ๒ ปี) และการศึกษาปฐมวัย (๓ – ๕ ปี) ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ๕) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมทั้งภาครัฐและเอกชนผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อดิจิทัลที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ๖) จัดให้มีระบบและกลไกการทดสอบ การวัด การติดตาม และประเมินความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา ๗) จัดให้มีระบบการสะสมและเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาเรียนรู้และประสบการณ์จากการทำงาน ๘) จัดให้มีคลังข้อสอบ และระบบการทดสอบออนไลน์ เผยแพร่และให้บริการผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ๙) กำหนดนโยบายการผลิต แผนการผลิต การพัฒนาและการใช้ครูที่เหมาะสม ๑๐) กำกับ ดูแลการผลิต การพัฒนาครูให้เป็นไปตามนโยบายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสมรรถนะกำลังคน และความต้องการใช้ครูของประเทศ ๑๑) จัดทำและปรับปรุงกฎหมาย ประกาศ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ๑๒) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตาราง ๑๙ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
	▪ **สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้**	๑) พัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ ๒) ศึกษา วิจัย จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ๓) ศึกษาวิจัยและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาสำหรับผู้สูงวัย และกลุ่มความสามารถพิเศษ ๔) ศึกษา วิจัยองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ และสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคม ๕) วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย สมรรถนะเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาเซียน หลักสูตรและคู่มือการเตรียมความพร้อมพ่อแม่ และการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กเล็กให้มีพัฒนาการตามวัย ๖) วิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพของผู้มีความสามารถพิเศษ ๗) ศึกษา วิจัย กำหนดทิศทางการผลิต พัฒนาครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ๘) ศึกษา วิจัยเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ๙) ศึกษา วิจัย ติดตาม ประเมิน และรายงานสภาวการณ์และผลการจัดการศึกษาของประเทศ ๑๐) จัดทำ ปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ๑๑) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา**	๑) พัฒนาระบบและรูปแบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการผลิตและพัฒนาครู ตามความต้องการใช้ครู ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในแต่ละระยะ ๒) พัฒนาระบบการสรรหาคนดี คนเก่ง มีความศรัทธาในวิชาชีพเข้ามาเป็นครู ๓) พัฒนามาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพ ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ๔) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา**	๑) พัฒนามาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ๒) พัฒนาระบบการประเมินตามระดับคุณภาพของมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

ตาราง ๑๙ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		๓) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ การประเมินความรู้และสมรรถนะ และการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ๔) ปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องในการรับชาวต่างชาติมาสอนหรือช่วยจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สถาบันอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ๕) พัฒนาระบบและรูปแบบการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ครูทุกระดับและประเภทการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ ๖) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**	๑) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาสำหรับกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มความสามารถพิเศษ และกลุ่มด้อยโอกาส ๒) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้เรียน ๓) จัดการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบที่เหมาะสมและมีคุณภาพสำหรับผู้เรียนกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มความสามารถพิเศษ และกลุ่มด้อยโอกาส ๔) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความมีวินัยและจิตสาธารณะของผู้เรียน ๕) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่สำคัญของคนในสังคมไทย อาทิ ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง การทำงานเป็นหมู่คณะ ๖) สนับสนุนการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล ๗) ประเมินคุณภาพและมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๘) พัฒนารูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน รวมทั้งพัฒนาและจัดระบบการเทียบความรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๙) ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในการสนับสนุนหรือร่วมจัดการศึกษา ๑๐) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติการสอนให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

ตาราง ๑๙ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		๑๑) เร่งรัดพัฒนาครูประจำการที่สอนไม่ตรงวุฒิ ครูที่สอนคละชั้น และครูในสาขาวิชาที่ขาดแคลน ๑๒) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา**	๑) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานอาชีพ/วิชาชีพ ๒) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ และทักษะที่สำคัญจำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้เรียน ๓) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความมีวินัยและจิตสาธารณะของผู้เรียน ๔) พัฒนาครู อาจารย์ผู้สอนในสถานศึกษาและครูฝึกในสถานประกอบการ ๕) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา**	๑) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานอาชีพ/วิชาชีพ ๒) ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ/ทักษะที่สำคัญจำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความมีวินัย และจิตสาธารณะของผู้เรียน ๓) จัดให้มีกลไกกำหนดนโยบายและแผนการผลิต ระบบการผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ๔) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสถาบันการศึกษาที่เป็นหน่วยผลิตครู พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงในสาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ ๕) เร่งรัดการผลิตและพัฒนาครูในสาขาวิชาที่ขาดแคลน ๖) ส่งเสริมและกำกับให้สถาบันผลิตครูจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานหลักสูตร และมาตรฐานวิชาชีพครู และพัฒนาสู่การเป็นสถาบันผลิตครูวิชาชีพชั้นสูง และผลิตครูในระบบจำกัดรับตามความต้องการใช้ครู ๗) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตาราง ๑๙ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
	▪ **สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย**	๑) พัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา ๒) จัดการศึกษาตามหลักสูตรสำหรับกลุ่มการศึกษาเฉพาะด้าน เฉพาะทาง กลุ่มผู้ด้อยโอกาส กลุ่มผู้สูงวัย ในทุกระดับการศึกษา ทั้งการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ๓) ให้บริการการศึกษา การเรียนรู้และการวัดและประเมินผลแก่ประชาชนผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ๔) พัฒนาระบบการเทียบประสบการณ์ การเทียบโอนความรู้ รวมทั้งส่งเสริมการประเมินสมรรถนะตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน และคุณวุฒิวิชาชีพ ๕) ส่งเสริมการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนวัยทำงานและผู้สูงวัย ด้วยรูปแบบวิธีที่หลากหลาย สนองตอบความต้องการ และความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย ๖) จัดรูปแบบการศึกษาเรียนรู้ผ่านระบบการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ สะดวก ไม่จำกัดเวลา และสถานที่ ๗) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อการผลิตสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐานสำหรับคนทุกช่วงวัย ๘) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของครอบครัว กลุ่มสนใจ และชุมชนที่สอดแทรกทักษะทางสังคม คุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ ๙) ส่งเสริมและจัดกิจกรรมฝึกฝนทักษะชีวิต และทักษะอาชีพให้กับประชาชน ทั้งวัยทำงานและผู้สูงวัย ผ่านสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะสื่อดิจิทัลเพื่อการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต ๑๐) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพในรูปแบบต่าง ๆ ให้ประชาชนเข้าถึง สามารถศึกษาเรียนรู้และนำความรู้และแนวปฏิบัติไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ๑๑) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	• **หน่วยงานอื่นที่ร่วมจัดการศึกษา**	๑) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาในการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มการศึกษาเฉพาะด้าน เฉพาะทาง ๒) จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามระดับการศึกษาและกลุ่มเป้าหมายที่รับผิดชอบด้วยหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อและการวัดและประเมินผลที่มีมาตรฐานตามที่กำหนด ๓) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของครอบครัว กลุ่มสนใจ และชุมชนที่สอดแทรกทักษะทางสังคม คุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมทั้งกิจกรรมฝึกฝนทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ ๔) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตาราง ๑๙ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
ส่วนภูมิภาค	• **สำนักงานศึกษาธิการภาค/ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาค/พื้นที่**	๑) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในส่วนที่สอดคล้องกับสภาพและบริบทของพื้นที่ ท้องถิ่น ๒) ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัยในพื้นที่ โดยบูรณาการการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๓) ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ภูมิสังคม อาชีพที่สนองตอบการพัฒนาเอกลักษณ์ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความต้องการของชุมชนและภูมิภาค ๔) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความรัก ความภูมิใจในชุมชน และพื้นที่ สืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและค่านิยมที่ดีงาม ๕) ส่งเสริมการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการใช้ประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ๖) ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน ผ่านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานและหลากหลาย ๗) กำกับ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ๘) จัดระบบและรูปแบบการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับบริบทของภูมิภาคและพื้นที่ ๙) ส่งเสริมการพัฒนาครูสู่การเป็นครูแกนนำ (Master Teacher) และครูมืออาชีพ (Professional Teacher) ที่สะท้อนทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะของวิชาชีพครู ๑๐) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
สถานศึกษา	**ทุกสังกัด**	๑) จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาในระดับที่รับผิดชอบ ๒) ส่งเสริม สนับสนุนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของครอบครัว กลุ่มสนใจ และชุมชน ที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย จิตสาธารณะ ๓) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักธรรมของศาสนาที่ถูกต้อง

ตาราง ๑๙ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		๔) จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน ๕) จัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรม และวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน ที่พึงประสงค์ อาทิ การมีวินัย การตรงต่อเวลา การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง การทำงานเป็นกลุ่มคณะ ๖) ส่งเสริม สนับสนุนให้ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๗) ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูในสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ Professional Learning Community (PLC) ๘) คัดสรรและพัฒนาสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อเป็นหน่วยปฏิบัติการสอนของสถาบันการผลิตครู ๙) จัดการเรียนรู้ และประเมินความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษตามมาตรฐานความสามารถด้านภาษาอังกฤษ (CEFR) ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่าง ๆ ๑๐) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ห้องเรียน	**ทุกระดับ**	๑) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาในระดับที่รับผิดชอบ ๒) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ๓) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นการพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนานวัตกรรมและความรับผิดชอบ ๔) จัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน อาทิ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สะเต็มศึกษา การเรียนรู้และฝึกประสบการณ์เสมือนจริง ๕) จัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล ๖) วัดและประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้และนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ๗) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๔ :
การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ เป็นยุทธศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคให้แก่คนทุกช่วงวัย ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ และทุกระดับการศึกษา ในการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพในรูปแบบที่เหมาะสม ทัดเทียมกันตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และพัฒนา เชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องให้เป็นระบบเดียวกัน ทั้งหน่วยงานกลางและระหว่างกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน เชื่อมโยงกันได้ และเพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลร่วมกัน เพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย การวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมิน และรายงานผลด้านการศึกษา รวมทั้งเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างทั่วถึง

บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๔ สู่การปฏิบัติ

ตาราง ๒๐ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๔ สู่การปฏิบัติ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
ส่วนกลาง	• **กระทรวงศึกษาธิการ** ▪ **สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา**	๑) ประกันโอกาสการเข้ารับบริการทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนในทุกพื้นที่ ครอบคลุมผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ๒) กำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ในทุกระดับการศึกษา ๓) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และจัดสรรบุคลากรเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ๔) สนับสนุนให้ท้องถิ่นและเอกชนมาร่วมมือพัฒนาและจัดการศึกษา ๕) เสริมสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด มีทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ และการกลับไปดำรงชีวิตในสังคม ๖) พัฒนาโครงสร้างและระบบข้อมูลสารสนเทศ ด้านการศึกษาและด้านอื่น ที่บูรณาการและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ทั้งภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงานในกระทรวง และนอกกระทรวงศึกษาธิการ ๗) จัดให้มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัยระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๘) พัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพจากระบบข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันได้ตลอดเวลา ๙) พัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ให้บริการครอบคลุมสถานศึกษาและสถาบันการศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศ ๑๐) จัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และจัดตั้งสถานีโทรทัศน์และผลิตรายการเพื่อการศึกษา ๑๑) ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๑๒) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตาราง ๒๐ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๔ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
	▪ **สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา**	๑) ศึกษา วิจัย จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการสร้างโอกาสความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา ๒) ออกแบบและพัฒนาฐานข้อมูลและสารสนเทศระดับสถานศึกษา จำแนกตามหน่วยงาน/สังกัด ระดับ/ประเภทการศึกษา ที่สามารถบูรณาการและเชื่อมโยงกับระบบการประกันคุณภาพภายใน การประเมินคุณภาพภายนอก และระบบติดตามประเมินผลการพัฒนาการศึกษา ตามยุทธศาสตร์ แผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ๓) ประสานและติดตามประเมินผลการใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ ๔) ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และในมิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ๕) จัดทำ ปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ๖) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ▪ **สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา** ▪ **สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะด้านเฉพาะทางในระดับต่าง ๆ**	๑) จัดการศึกษาและเรียนรู้ในรูปแบบที่เหมาะสมและมีคุณภาพเพื่อสร้างโอกาสและพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้เรียนกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มความสามารถพิเศษ และกลุ่มด้อยโอกาส ๒) ส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ให้ครอบคลุมและทั่วถึงมากขึ้น ๓) จัดสรรบุคลากรเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้เพียงพอ ๔) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ๕) จัดทำฐานข้อมูลและสารสนเทศผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และมีการปรับปรุงข้อมูลทุกไตรมาส ๖) จัดทำระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และสามารถอ้างอิงและใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานได้ ๗) จัดทำฐานข้อมูลสื่อการเรียนการสอน และสื่อการเรียนรู้ที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน ๘) พัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ DLTV DLIT และให้บริการสื่อการเรียนรู้และการทดสอบความรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๙) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตาราง ๒๐ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๔ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
ส่วนภูมิภาค	▪ **สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย**	๑) ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบ และการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ และวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ๒) เร่งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีความหลากหลาย และสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง ๓) จัดทำข้อมูลและสารสนเทศรายบุคคลของผู้เรียน และข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ๔) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	• **หน่วยงานอื่นที่ร่วมจัดการศึกษาเฉพาะกลุ่ม เฉพาะด้าน**	๑) จัดการศึกษาและเรียนรู้ในรูปแบบที่เหมาะสมและมีคุณภาพ เพื่อสร้างโอกาสและพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับผู้เรียนเฉพาะกลุ่ม เฉพาะด้าน ๒) จัดทำข้อมูลและสารสนเทศรายบุคคลของผู้เรียน และข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ๓) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาให้ระบบมีความสมบูรณ์ ๔) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	• **สำนักงานศึกษาธิการภาค/สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาค/พื้นที่**	๑) ส่งเสริมการจัดการศึกษาและเรียนรู้ในรูปแบบที่เหมาะสมและมีคุณภาพ เพื่อสร้างโอกาสและพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ๒) พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการระดับสถานศึกษา หน่วยงานส่วนภูมิภาค และหน่วยงานส่วนกลาง ๓) ส่งเสริมให้หน่วยงานและสถานศึกษาในพื้นที่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบันทึกและจัดกระทำข้อมูลและสารสนเทศสำหรับสถานศึกษา ๔) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการและเชื่อมโยง สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน และใช้ประโยชน์เพื่อการบริหารจัดการและการพัฒนาการศึกษา ๕) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตาราง ๒๐ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๔ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
สถานศึกษา	**ทุกสังกัด**	๑) จัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่เหมาะสมและมีคุณภาพ สำหรับผู้เรียนกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ทั้งกลุ่มความสามารถพิเศษ และกลุ่มด้อยโอกาส ๒) จัดการศึกษา บันทึกและจัดกระทำข้อมูลและสารสนเทศรายบุคคลของผู้เรียนและข้อมูลที่เกี่ยวข้องผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ๓) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาให้ระบบมีความสมบูรณ์ทั้งด้าน software hardware และ peopleware ๔) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๕ :
การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ เป็นยุทธศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรมของคนทุกช่วงวัยในพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ การจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การสร้างความตระหนัก และเสริมสร้างศักยภาพให้ประชาชนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้เพื่อจัดการในเรื่องภัยธรรมชาติ ความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้ รวมทั้งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ได้

บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๕ สู่การปฏิบัติ

ตาราง ๒๑ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๕ สู่การปฏิบัติ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
ส่วนกลาง	• **กระทรวงศึกษาธิการ** ▪ **สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลนโยบาย แผนการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม**	๑) กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีพฤติกรรม และทักษะที่สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๒) ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนพัฒนาการวิจัย องค์ความรู้ และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๓) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้กับคนทุกช่วงวัย ๔) สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ชุมชน สังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรมของคนทุกช่วงวัยในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๕) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ๖) ส่งเสริมการนำแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักธรรมของศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตจริง ๗) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ▪ **สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา** ▪ **สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะด้าน เฉพาะทางในระดับต่าง ๆ**	๑) พัฒนาหลักสูตรในระดับการศึกษาต่าง ๆ ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบที่สร้างจิตสำนึก ความตระหนัก และพฤติกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงบริบทที่แตกต่างกันของแต่ละท้องถิ่น ๒) จัดการศึกษาและการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๓) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้/กิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกความรับผิดชอบ ๔) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้/กิจกรรม/สื่อการเรียนรู้ในการนำแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักธรรมของศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตจริง ๕) พัฒนาและอบรมครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตาราง ๒๑ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๕ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		๖) ปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียน/บัณฑิตให้มีพฤติกรรม คุณลักษณะ และทักษะที่สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสามารถประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับบุคคลอื่น ๆ ได้ ๗) ส่งเสริมสถาบันการศึกษาให้ผลิตบุคลากรสาขาเฉพาะด้าน หรือมีความเชี่ยวชาญระดับสูงด้านสิ่งแวดล้อม ๘) ศึกษา วิจัยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ภัยธรรมชาติ ความมั่นคงทางอาหาร และพลังงาน ๙) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ส่วนภูมิภาค	• **สำนักงานศึกษาธิการภาค/ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาค/พื้นที่**	๑) ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัยให้มีพฤติกรรมและทักษะที่สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๒) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพมาตรฐาน ในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ให้กับคนทุกช่วงวัย ๓) สนับสนุนและให้ความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐานในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับคนทุกช่วงวัย ๔) พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๕) กำกับ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๖) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
สถานศึกษาและห้องเรียน	**ทุกสังกัดและทุกระดับการศึกษา**	๑) ส่งเสริม สนับสนุนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของครอบครัว กลุ่มสนใจ และชุมชน ที่สอดแทรกการสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๒) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้มีกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นหลากหลาย และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ ๓) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๖ :
การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ เป็นยุทธศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดระบบ/รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมและพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษาให้รัฐสามารถใช้ทรัพยากรในการกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนาผู้เรียนและกำลังคนของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานแก่ผู้เรียนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม สนองตอบความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษาและสังคม ด้วยความรับผิดชอบ มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล รวมทั้งพัฒนาระบบการผลิต ใช้และพัฒนาครูให้สามารถปฏิบัติงานได้ตรงกับความรู้ ความสามารถ มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๖ สู่การปฏิบัติ

ตาราง ๒๒ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๖ สู่การปฏิบัติ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
ส่วนกลาง	• **กระทรวงศึกษาธิการ** ▪ **สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษา**	๑) ปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการที่มีความเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และขยายผลไปสู่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งระดับหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ๒) กำหนดนโยบายการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน เพื่อสร้างคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกพื้นที่ ๓) ส่งเสริม สนับสนุนศักยภาพและความพร้อมของหน่วยงาน บุคคล สมาคม มูลนิธิ สถานประกอบการ สถาบัน/องค์กรต่าง ๆ ในสังคม ในการสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมรูปแบบประชารัฐ ๔) กำหนดมาตรการจูงใจในการสร้างการมีส่วนร่วมในการระดมทุนหรือร่วมสนับสนุนการศึกษาของทุกภาคส่วนในสังคม ผ่านมาตรการทางการเงินและการคลัง ๕) กำหนดนโยบายการพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ๖) กำหนดกลไกกลางรับผิดชอบระบบการเงินเพื่อการศึกษา ทำหน้าที่กำกับทิศทาง ยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ๗) จัดระบบการจัดสรรงบประมาณผ่านอุปสงค์และอุปทาน การพัฒนาระบบบัญชีสถานศึกษา และการรายงานการเงินผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ๘) ปรับปรุงและพัฒนาระบบ และวิธีการจัดสรรงบประมาณที่ใช้สนับสนุนผู้เรียนและการจัดการศึกษา ให้เป็นกลไกในการสร้างทักษะแรงงานระดับกลางและระดับสูง และกำกับเป้าหมายการผลิตกำลังแรงงานในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาประเทศ ๙) กำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาวการณ์ด้านโครงสร้างประชากร และความต้องการในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสมรรถนะกำลังคนของประเทศ ๑๐) ปรับปรุงฐานข้อมูลความต้องการใช้ครูให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสัดส่วนของประชากรวัยเรียน ๑๑) จัดทำแผนการใช้ครูของประเทศ และกำกับดูแลการใช้ครูให้เป็นไปตามความต้องการใช้ครูของประเทศ

ตาราง ๒๒ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๖ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		๑๒) จัดทำ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ประกาศ ระเบียบและแนวปฏิบัติในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ๑๓) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการเงินเพื่อศึกษา**	๑) ศึกษา วิจัยทิศทางระบบบริหารจัดการศึกษา รูปแบบการบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ๒) ศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษา ทั้งด้านการระดมทุน การจัดสรรทุน และการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ ๓) ปรับปรุงและพัฒนาระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และอุปทานของสถานศึกษา ๔) ออกแบบและพัฒนาระบบการบริหารจัดการกองทุนเพื่อการศึกษาตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ๕) พัฒนาระบบกองทุนเพื่อการศึกษารูปแบบต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำกับการผลิตกำลังคนของสถาบันการศึกษาให้สนองตอบความต้องการของการพัฒนาประเทศ ๖) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	• **สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)**	๑) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่บูรณาการเชื่อมโยงกับระบบการประกันคุณภาพภายในการประเมินคุณภาพภายนอก และการติดตามประเมินผลของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ๒) พัฒนาระบบการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา ๓) ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นระบบที่ไม่ยุ่งยากต่อการปฏิบัติ และไม่เป็นภาระของผู้สอน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละระดับ และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ๔) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา**	๑) พัฒนาระบบการใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานตรงกับความรู้ความสามารถ ๒) พัฒนาระบบการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาระดับต่าง ๆ

ตาราง ๒๒ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๖ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		๓) พัฒนาระบบประเมินสมรรถนะครูตามมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาระบบการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะสำหรับตำแหน่งที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ๔) พัฒนาระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน สำหรับครูที่มีสมรรถนะสูง และครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร เสี่ยงภัย และพื้นที่พิเศษ ๕) พัฒนากระบวนการบริหารจัดการอัตรากำลังครูและระบบการจ้างครู ๖) ปรับปรุงกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ๗) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา**	๑) พัฒนาระบบการประเมินตามระดับคุณภาพของมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ๒) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ การประเมินความรู้และสมรรถนะ และการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ๓) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	▪ **สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ● **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**	๑) จัดกลุ่มสถานศึกษาที่จัดการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยระบบภูมิสารสนเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร และการจัดการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และบริบทของพื้นที่ ๒) ดำเนินมาตรการทางการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน ๓) จัดระบบการบริหารงานบุคคลของหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดให้สอดคล้อง รองรับกับนโยบายและแผนการใช้ครูของประเทศ ๔) ร่วมดำเนินงานจัดการศึกษากับภาคส่วนประชาสังคม โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมรูปแบบประชารัฐ ๕) จัดระบบบัญชี และรายงานการเงินของสถานศึกษาในสังกัดให้มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้และเป็นปัจจุบัน รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้สามารถบันทึกการเงินของสถานศึกษาผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ๖) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตาราง ๒๒ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๖ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
	▪ **สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา** ▪ **สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่จัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษา**	๑) ปรับโครงสร้าง ระบบ และกลไกการบริหารและการจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา เพื่อสร้างความเป็นเลิศในศาสตร์/สาขาวิชาที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ ๒) ปรับระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสถาบันอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ๓) ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมจัดการศึกษากับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อการสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพและมีสมรรถนะที่พึงประสงค์ ๔) ปรับระบบและวิธีการสนับสนุนผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาประเทศ ๕) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา/สถาบันอุดมศึกษา ปรับปรุงระบบการเก็บค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมการเรียนที่สะท้อนต้นทุน เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายในสัดส่วนที่เหมาะสม ๖) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ส่วนภูมิภาค	• **สำนักงานศึกษาธิการภาค/สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน**	๑) ปรับโครงสร้าง ระบบและกลไกการบริหารและการจัดการของหน่วยงานระดับจังหวัดเพื่อรองรับบทบาทหน้าที่ผู้กำกับนโยบาย แผน มาตรฐาน ส่งเสริม สนับสนุน และติดตามประเมินผล รวมทั้งเพิ่มศักยภาพและความเข้มแข็งของสถานศึกษาในการบริหารและจัดการศึกษา ๒) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก การพัฒนาสถานศึกษาในพื้นที่ให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ (Magnet School) และการปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU) ๓) พัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็กที่เลิก/ควบรวมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ตามความต้องการจำเป็น ๔) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา หรือการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว ชุมชน มูลนิธิ วัด องค์กรเอกชน สถานประกอบการ สถาบัน/องค์กรต่าง ๆ ในสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ๕) กำหนดแผนงาน ขั้นตอน และมาตรการทางการบริหาร เพื่อกระจายอัตรากำลังครูให้เหมาะสม

ตาราง ๒๒ บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๖ สู่การปฏิบัติ (ต่อ)

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		๖) พัฒนากระบวนการบริหารจัดการอัตรากำลังครู และระบบการจ้างครู เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีจำนวนที่เหมาะสม รวมทั้งปรับปรุงฐานข้อมูลความต้องการใช้ครูให้เหมาะสม ๗) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
สถานศึกษา	• **สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**	๑) พัฒนาและยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ๒) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยรูปแบบวิธีการที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ๓) นำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติ การตรวจสอบติดตาม เพื่อการปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ๔) สร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนในชุมชน พื้นที่ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ๕) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	• **สถาบันอาชีวศึกษา/สถาบันอุดมศึกษา** • **หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา**	๑) พัฒนาและยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ๒) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถาบันอาชีวศึกษา/สถาบันอุดมศึกษา ๓) สร้างความเป็นเลิศในศาสตร์/สาขาวิชาที่แต่ละสถาบันมีความเชี่ยวชาญ ๔) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๖.๓ การติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙

มีหลักการและแนวทางในการติดตามและประเมินผล ดังนี้

๑. หลักการติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ

๑.๑ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการด้วยการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน ได้แก่ หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ผู้จัดการศึกษา ผู้รับบริการทางการศึกษาทุกกลุ่มเป้าหมาย ทุกระดับ นักวิชาการ ชุมชน และประชาชนทั่วไป ได้ร่วมตรวจสอบ ให้ข้อมูลและรับทราบข้อมูลอย่างเท่าเทียม

๑.๒ ใช้ระบบการประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อวัดความสำเร็จของแผนการศึกษาแห่งชาติ

๑.๓ หน่วยงาน องค์กรหรือสถาบันการศึกษาประเมินผลด้วยตนเอง เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด ควบคู่กับการให้หน่วยงานหรือสถาบันที่เป็นกลางทำหน้าที่ประเมินผลเพื่อความถูกต้องตามหลักวิชาการ

๑.๔ มีหลักเกณฑ์การติดตามประเมินผลและตัวชี้วัดที่ชัดเจน โปร่งใส มีมาตรฐานเป็นกลางและถูกต้องตามหลักวิชาการบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง เพื่อให้สามารถใช้เป็นแนวทางปรับปรุงและทบทวนมาตรการ นโยบาย แผนงานโครงการ ทั้งระดับภาพรวม กระทรวง/หน่วยงานหรือเทียบเท่า ภูมิภาค จังหวัดและสถานศึกษา ให้สามารถตอบสนองความต้องการในการรับบริการทางการศึกษาของประชาชนทุกช่วงวัยอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

๒. แนวทางการประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ

๒.๑ ประเมินผล ๓ ระยะเวลา

๑) การประเมินผลก่อนการดำเนินงานหรือก่อนเริ่มโครงการ เป็นการประเมินบริบท และสภาวะก่อนการดำเนินการ

๒) การประเมินผลระหว่างดำเนินการ เป็นการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าในระยะที่กำลังดำเนินงานเพื่อศึกษาว่ามีปัญหาอุปสรรคใดบ้างในการดำเนินงาน ทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงาน

๓) การประเมินผลหลังการดำเนินงาน เป็นการประเมินผลภายหลังจากสิ้นสุดแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อสรุปว่ามีความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด มีผลผลิต ผลลัพธ์ใดที่เกิดขึ้น เป็นการวิเคราะห์ประสิทธิผล ประสิทธิภาพตลอดจนผลกระทบทั้งทางบวกและลบ

๒.๒ วางระบบการติดตามประเมินผลแผนงานโครงการระดับกระทรวง ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จังหวัดและเขตพื้นที่ เพื่อเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการจังหวัดและภูมิภาคกับแผนการศึกษาแห่งชาติ โดย

๑) กำหนดประเด็นการพัฒนาของหน่วยงานที่เชื่อมโยงกับประเด็นการพัฒนาและเป้าหมายที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดแผนปฏิบัติการของเขตพื้นที่ จังหวัด ภูมิภาค ส่วนกลางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒) ติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลระหว่างดำเนินการ

๓) ประเมินผลแผนงานโครงการทั้งในระดับผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติระยะดังกล่าวและเป็นข้อมูลในการปรับมาตรการและตัวชี้วัดผลผลิตในระยะต่อไป

๒.๓ ส่งเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรหลักในกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษา สำนักงบประมาณ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ เพื่อให้การติดตามประเมินผลมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒.๔ จัดให้หน่วยงานหรือองค์กรที่มีความเป็นมืออาชีพด้านการวัดและประเมินผลมีความชำนาญและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายเป็นผู้ประเมิน เพื่อให้การติดตามประเมินผลมีความเป็นสากล ถูกต้องตามหลักวิชาการ เชื่อถือได้

๒.๕ จัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีเวทีแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยและโปร่งใส ตรวจสอบได้

๒.๖ นำเสนอผลการติดตามและประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ทั้งประชาชน กลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการการศึกษา หน่วยงานกำหนดนโยบาย หน่วยงานนำนโยบายไปปฏิบัติ หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณ ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสาธารณชนผู้สนใจได้รับทราบผลการประเมิน

๖.๔ ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ (Key Success Factors)

การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของแต่ละยุทธศาสตร์ตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติจะประสบผลสำเร็จตามที่ระบุไว้ในแต่ละยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาได้หน่วยงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จังหวัด เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาต้องยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และมีการทบทวน ปรับปรุงมาตรการ เป้าหมายความสำเร็จให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในทุกช่วงวัย ซึ่งต้องดำเนินการ ดังนี้

๑) การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาสังคมในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาการศึกษาในลักษณะต่างๆ อย่างกว้างขวาง มุ่งเน้นที่

การจัดระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในทุกระดับ

๒) การสร้างความเข้าใจในเป้าหมายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานของแผนการศึกษาแห่งชาติของผู้ปฏิบัติทุกหน่วยงาน ทุกระดับ เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติ มีการบริหารจัดการและการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษา มีคณะกรรมการกำกับดูแลแต่ละยุทธศาสตร์ให้เกิดการนำไปปฏิบัติ โดยมีระบบงบประมาณเป็นกลไกสนับสนุนให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม

๓) การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการจัดการศึกษา จากการเป็นผู้จัดการศึกษาโดยรัฐมาเป็นการจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคม ที่มุ่งการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) ตลอดจนการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals)

๔) การจัดให้แผนการศึกษาแห่งชาติเป็นเสมือนแผนงบประมาณด้านการจัดการศึกษาของรัฐ ระบบการจัดสรรงบประมาณประจำปีให้ยึดแผนงาน โครงการ และเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของแผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นหลักในการพิจารณา เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาการศึกษาเป็นไปในทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนแต่ละช่วงวัย และการพัฒนากำลังคนตามความต้องการของตลาดงานและประเทศ เพื่อการจัดการศึกษาบรรลุผลตามยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดในช่วงเวลาที่กำหนด

๕) การปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพ โดยปรับโครงสร้างการบริหารงานให้มีความชัดเจนในด้านบทบาทหน้าที่ และการกระจายอำนาจและการตัดสินใจจากส่วนกลางสู่ระดับภูมิภาคและสถานศึกษา รวมทั้งการปรับระบบการบริหารจัดการ และการบริหารงานบุคคลในแต่ละระดับให้ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ผู้เรียนได้รับบริการการศึกษาที่มีมาตรฐานอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

๖) การสร้างระบบข้อมูลและสารสนเทศที่บูรณาการและเชื่อมโยงกับระบบการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการรายงานต่อสาธารณชนจะเป็นกลไกในการสร้างการรับรู้ของผู้จัดการศึกษาและผู้เรียน เพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และความรับผิดชอบต่อผู้เรียน ผ่านระบบการกำกับ ตรวจสอบติดตามและประเมินผล

๗) การปฏิรูประบบทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษา เพื่อให้รัฐสามารถใช้เครื่องมือทางการเงินในการกำกับการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติและนโยบายรัฐบาล

การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติให้ประสบความสำเร็จจึงต้องอาศัยปัจจัยดังกล่าวข้างต้นเป็นสำคัญ หากสาธารณชนทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมสนับสนุนการดำเนินการ และผู้ปฏิบัติงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเข้าใจบทบาทของตนและรวมพลังดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาที่กำหนด ย่อมส่งผลให้การพัฒนาการศึกษาของชาติบรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศชาติตามความมุ่งหวัง

บรรณานุกรม

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (๒๕๕๘). *รายงานสถิติคดีประจำปี ๒๕๕๗.* (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.djop.go.th/images/djopimage/yaer2557.pdf (๒๗ มีนาคม ๒๕๕๙)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (๒๕๕๗). *ประชากรสูงอายุไทย: ปัจจุบันและอนาคต.*

ปราโมทย์ ประสาทกุล. (๒๕๕๖). *สถานการณ์ผู้สูงอายุ แนวโน้ม และผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน.*

ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๕๗). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗.* เล่ม ๑๓๑ ตอนที่ ๕๕ ก.

ลดาวัลย์ ค้าภา. (๒๕๕๙). *ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี Sustainable Development Goals และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ของประเทศ.* นำเสนอในเวทีสาธารณะนโยบายน้ำ สกว. ครั้งที่ ๗ เรื่อง การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำกับยุทธศาสตร์ชาติ วันพุธที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมเอทัส ลุมพินี กรุงเทพฯ.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (๒๕๕๖). *ผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.* บริษัทแอดวานซ์ พริ้นติ้ง เซอร์วิส จำกัด.

_____ . (๒๕๕๙). *ผลการประเมิน PISA 2015 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.* บริษัทแอดวานซ์ พริ้นติ้ง เซอร์วิส จำกัด.

_____ . (๒๕๕๖). *สรุปผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2011 ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔.* บริษัทแอดวานซ์ พริ้นติ้ง เซอร์วิส จำกัด.

_____ . (๒๕๕๙). *สรุปผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2015 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒.* บริษัทแอดวานซ์ พริ้นติ้ง เซอร์วิส จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๕๘). *สถิติการศึกษา ปี ๒๕๕๘.* (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=18308. (๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙)

_____ . (๒๕๕๗). *สถิติการศึกษา ปี ๒๕๕๗.* (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=14038. (๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙)

_____ . (๒๕๕๖). *สถิติการศึกษา ปี ๒๕๕๖.* (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=10968. (๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙)

_____ . (๒๕๕๕). *สถิติการศึกษา ปี ๒๕๕๕.* (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=5993. (๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙)

_____ . (๒๕๕๔). *สถิติการศึกษา ปี ๒๕๕๔.* (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=2113. (๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙)

_____ . (๒๕๕๓). *สถิติการศึกษา ปี ๒๕๕๓.* (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=1063. (๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙)

_____ . (๒๕๕๒). *สถิติการศึกษา ปี ๒๕๕๒.* (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.bopp-obec.info/info_52/index.php. (๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (๒๕๕๙). *เอกสารจำนวนผู้ออกกลางคัน ปีการศึกษา ๒๕๕๗.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (อัดสำเนา)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๗). *ประมาณการสัดส่วนผู้สูงอายุในไทย.* (อัดสำเนา)

_____ . (๒๕๕๘). *ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔).* เอกสารประกอบการประชุมประจำปี ๒๕๕๘ ของ สศช. (อัดสำเนา)

_____ . (๒๕๕๙). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔).*

สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (๒๕๕๘). *ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (อัดสำเนา)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๕๙). *จดหมายถึง IMD กรณีสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. ๒๕๕๙ (IMD 2016) :* ในชีพจรการศึกษาโลก. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.onec.go.th/ onec_web/page.php?mod=Eduworld&file=view&itemId=1948 (๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๙)

_____ . (๒๕๕๙). *รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (อัดสำเนา)

_____ . (๒๕๕๗). *รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ ๒๑.* บริษัทพริกหวาน กราฟฟิค: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

_____ . (๒๕๕๙). *รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559).* (อัดสำเนา)

_____ . (๒๕๕๙) (ร่าง) *กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔.* บริษัท พริกหวาน กราฟฟิค: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

_____ . (๒๕๕๙). *สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๕๘.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (อัดสำเนา)

_____ . (๒๕๕๙). *เอกสารการฉายภาพประชากรวัยเรียนของประเทศไทย ๑๕ ปีข้างหน้า.* กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (อัดสำเนา)

_____ . (๒๕๕๙). *เอกสารรายจ่ายด้านการศึกษาของภาครัฐส่วนกลาง (กรมบัญชีกลาง GFMIS) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (อัดสำเนา)

_____ . (๒๕๕๙). *เอกสารรายจ่ายด้านการศึกษาของภาคครัวเรือน ปีการศึกษา ๒๕๕๘.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (อัดสำเนา)

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๕๕). *การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน.* คณะทำงานจัดทำข้อมูลเพื่อเตรียมความพร้อมข้าราชการรัฐสภาสู่ประชาคมอาเซียน. (อัดสำเนา)

_____ . (๒๕๕๗). *รายงานการติดตามผลการพัฒนาระดับภาคในระยะครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) และแนวทางการพัฒนาในระยะต่อไป.* (อัดสำเนา)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (๒๕๕๘). *บทสรุปสำหรับผู้บริหารการสำรวจการอ่านของประชากร พ.ศ. ๒๕๕๘.* (ออนไลน์). แหล่งที่มาhttp://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/ readingSum58_update.pdf. (๑ เมษายน ๒๕๕๙)

_____ . (๒๕๕๘). *สำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๕๘.* (ออนไลน์).แหล่งที่มา: http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/ icthh_report_58.pdf. (๑ เมษายน ๒๕๕๙)

_____ . (๒๕๕๖). *สรุปข้อมูลเบื้องต้นการสำรวจความต้องการตลาดแรงงานของสถานประกอบการ พ.ศ.๒๕๕๖.* (ออนไลน์). แหล่งที่มา: https://www.m-society.go.th/article_attach/11930/16186.pdf (๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙)

_____ . (๒๕๕๙). *เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน.* (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://osthailand.nic.go.th แผนพัฒนาสถิติทางการ/แผนพัฒนาสถิติระดับพื้นที่/118-sdgs/257 sustainable-development-goals-sdgs.html. (๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๙)

สำนักวิจัยและสถิติ. (๒๕๕๘). *สังคมสูงวัยในอาเซียน.* บริษัทไทยรับประกันภัยต่อ จำกัด (มหาชน).

สุวิทย์ เมษินทรีย์. (๒๕๕๘). *โมเดลประเทศไทย ๔.๐.* หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ฉบับวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๘.

_____ . (๒๕๕๘). *ไขรหัส "ประเทศไทย ๔.๐" สร้างเศรษฐกิจใหม่ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง.* (ออนไลน์). แหล่งที่มา: https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs (๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๘).

โสภาวดี เลิศมนัสชัย. (๒๕๕๕). *การปฏิรูประบบสวัสดิการพื้นฐานของสังคม กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ.*

Quacquarelli Symonds. (2016). *QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA.* (Online). Available from : http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2016#sorting= rank+region=+country=+faculty=+stars=false+search= (July 2016)

_____ . (2015). *QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA.* (Online). Available from : http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2015#sorting= rank+region=+country=+faculty=+stars=false+search= (July 2016)

_____ . (2014). *QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA.* (Online). Available from : http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2014#sorting= rank+region=+country=+faculty=+stars=false+search= (July 2016)

_____ . (2013). *QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA.* (Online). Available from : http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2013#sorting=rank+region=+country=+faculty=+stars=false+search= (July 2016)

_____ . (2012). *QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA.* (Online). Available from : http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2012#sorting=rank+region=+country=+faculty=+stars=false+search= (July 2016)

_____ . (2011). *QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA.* (Online). Available from : http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2011#sorting=rank+region=+country=+faculty=+stars=false+search= (July 2016)

_____ . (2010). *QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA.* (Online). Available from : http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2010#sorting=rank+region=+country=+faculty=+stars=false+search= (July 2016)

_____ . (2009). *QS UNIVERSITY RANKINGS : ASIA.* (Online). Available from : http://www.topuniversities.com/university-rankings/asian-university-rankings/2009#sorting=rank+region=+country=+faculty=+stars=false+search= (July 2016)

_____ . (2016). *QS World University Ranking 2015/16.* (Online). Available from : http://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2015#sorting=rank+region=+country=+faculty=+stars=false+search= (July 2016)

OECD/UNESCO (2016). *Education in Thailand : An OECD-UNESCO Perspective.* Reviews of National Policies for Education. OECD Publishing. Paris. http://dx.doi.org/10.1787/9789264259259119-en.

The World Competitiveness Center. (2008) *IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK.*

_____ . (2009). *IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK.*

_____ . (2010). *IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK.*

_____ . (2011). *IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK.*

_____ . (2012). *IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK.*

_____ . (2013). *IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK.*

_____ . (2014). *IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK.*

_____ . (2015). *IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK.*

_____ . (2016). *IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK.*

United Nations. (2002). *World Population Ageing 1950-2050.* United Nations Publications.

_____ . (2012). *World Population Prospects: The 2012 Revision.* Population Division of Department of Economic and Social Affairs of the United Nations Secretariat. http:22esa.un.org2undp2wpp2index.htm.

_____ . (2016). *Sustainable development goals.* (Online). http://www.thairath.co.th/content/613903. (June 2016)

ภาคผนวก

คำสั่งสภาการศึกษา
ที่ ๒ / ๒๕๕๘
เรื่อง การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจ ด้านจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีภารกิจหลักในการจัดทำนโยบายและแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬากับการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๕๙) ขึ้น เพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษา และต่อมาได้ปรับปรุงเป็นแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙) ซึ่งจะสิ้นสุดระยะเวลาของแผนในปี ๒๕๕๙

เพื่อให้การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจ ด้านการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนุสรณ์ ธรรมใจ	ประธานอนุกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	รองประธานอนุกรรมการ
๓. นางสุทธศรี วงษ์สมาน	รองประธานอนุกรรมการ
๔. นายเขมทัต สุคนธสิงห์	อนุกรรมการ
๕. นายถาวร ชลัษเสถียร	อนุกรรมการ
๖. รองศาสตราจารย์ทิพรัตน์ วงษ์เจริญ	อนุกรรมการ
๗. นายเทอดศักดิ์ ชมโต๊ะสุวรรณ	อนุกรรมการ
๘. นายบัณฑิต ธนชัยเศรษฐวุฒิ	อนุกรรมการ
๙. นายพันธุ์อาจ ชัยรัตน์	อนุกรรมการ

๑๐.	รองศาสตราจารย์ยงยุทธ แฉล้มวงษ์	อนุกรรมการ
๑๑.	รองศาสตราจารย์วิทยากร เชียงกูล	อนุกรรมการ
๑๒.	ศาสตราจารย์ศุภชัย ยาวะประภาษ	อนุกรรมการ
๑๓.	ศาสตราจารย์ พลโท สมชาย วิรุฬหผล	อนุกรรมการ
๑๔.	นายสมนึก พิมลเสถียร	อนุกรรมการ
๑๕.	ศาสตราจารย์สมพงษ์ จิตระดับ	อนุกรรมการ
๑๖.	นายสุเมธ แย้มนุ่น	อนุกรรมการ
๑๗.	นายอรรถการ ตฤษณารังสี	อนุกรรมการ
๑๘.	ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	อนุกรรมการ
๑๙.	ผู้แทนกระทรวงแรงงาน	อนุกรรมการ
๒๐.	ผู้แทนสำนักงบประมาณ	อนุกรรมการ
๒๑.	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	อนุกรรมการ
๒๒.	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	อนุกรรมการ
๒๓.	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	อนุกรรมการ
๒๔.	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๒๕.	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๒๖.	ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	อนุกรรมการ
๒๗.	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ.	อนุกรรมการและเลขานุการ
๒๘.	หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผนการศึกษาหภาค สกศ.	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๙.	เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๐.	เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. พิจารณาเสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งการนำสู่การปฏิบัติ

๒. ดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ เสนอต่อสภาการศึกษา

๓. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินงานตามที่คณะอนุกรรมการมอบหมาย

๔. มอบหมายบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อดำเนินการตามที่เห็นสมควร

๕. ดำเนินการอื่นใดตามที่สภาการศึกษามอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

พลเรือเอก

(ณรงค์ พิพัฒนาศัย)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ประธานสภาการศึกษา

คำสั่งคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจ ด้านจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ
ที่ ๑ / ๒๕๕๘
เรื่อง การแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีภารกิจหลักในการจัดทำนโยบายและแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬากับการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และสภาการศึกษาได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจ ด้านจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ตามคำสั่งสภาการศึกษาที่ ๒/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๘ โดยมีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งการนำสู่การปฏิบัติและดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ เสนอต่อสภาการศึกษา

เพื่อให้การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ คณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจ ด้านจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนุสรณ์ ธรรมใจ	ที่ปรึกษา
๒. นายกฤษณพงศ์ กีรติกร	ที่ปรึกษา
๓. นายเขมทัต สุคนธสิงห์	ประธานคณะทำงาน
๔. นางสาวเจือจันทร์ จงสถิตอยู่	คณะทำงาน
๕. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	คณะทำงาน
๖. นายสมนึก พิมลเสถียร	คณะทำงาน
๗. ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ.	คณะทำงานและเลขานุการ
๘. หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผนการศึกษามหภาค สกศ.	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๙. เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๐. เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ

๒. นำเสนอคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจ ด้านจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ

๓. ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนุสรณ์ ธรรมใจ)
ประธานคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจ
ด้านจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ
ที่ สกศ. ๑๑๑๙ / ๒๕๕๙
เรื่อง การแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีภารกิจหลักในการจัดทำนโยบายและแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬากับการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และได้ดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ ซึ่งเป็นแผนระยะยาว ๑๕ ปี ขึ้น เพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม จึงจำเป็นต้องจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นต้นฉบับและรูปเล่มสมบูรณ์ รวมทั้งมีรูปแบบเหมาะสมแก่การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนรับทราบ และเกิดความรู้ความเข้าใจกระทรวงศึกษาธิการจึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พ.อ.ณัฐพงษ์ เพราแก้ว)	ประธานคณะทำงาน
๒. รองเลขาธิการสภาการศึกษาที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานคณะทำงาน
๓. นายเกรียงพงศ์ ภูมิราช	คณะทำงาน
๔. นางเกศทิพย์ ศุภวานิช	คณะทำงาน
๕. นายจิระ เฉลิมศักดิ์	คณะทำงาน
๖. นายปรเมษฐ์ โมลี	คณะทำงาน
๗. รองศาสตราจารย์ฤเดช เกิดวิชัย	คณะทำงาน

๘. นายวิม กัลปนาท	คณะทำงาน
๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภรา เชาว์ปรีชา	คณะทำงาน
๑๐. นายสามารถ รอดสำราญ	คณะทำงาน
๑๑. รองศาสตราจารย์สุรินทร์ คำฝอย	คณะทำงาน
๑๒. ผู้แทนสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สป.ศธ.	คณะทำงาน
๑๓. ผู้แทนสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สป.ศธ.	คณะทำงาน
๑๔. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา สป.ศธ.	คณะทำงาน
๑๕. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน สป.ศธ.	คณะทำงาน
๑๖. ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย สป.ศธ.	คณะทำงาน
๑๗. ผู้แทนสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพฐ.	คณะทำงาน
๑๘. ผู้แทนสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สพฐ.	คณะทำงาน
๑๙. ผู้แทนสำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา สอศ.	คณะทำงาน
๒๐. ผู้แทนสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สอศ.	คณะทำงาน
๒๑. ผู้แทนสำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สกอ.	คณะทำงาน
๒๒. ผู้แทนสำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สกอ.	คณะทำงาน
๒๓. ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา	คณะทำงาน
๒๔. ผู้แทนสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	คณะทำงาน
๒๕. ผู้แทนสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ	คณะทำงาน
๒๖. นายถวัลย์ มาศจรัส	คณะทำงาน
๒๗. นายรวิช ตาแก้ว	คณะทำงาน
๒๘. นางสาวสุวีณา เกนทะนะศิล	คณะทำงาน
๒๙. นางสาวสมปอง สมญาติ	คณะทำงาน
๓๐. นางสาวรุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์	คณะทำงาน
๓๑. นางสาวสายรุ้ง แสงแจ้ง	คณะทำงาน
๓๒. นางสาวณุตตรา แทนขำ	คณะทำงาน
๓๓. นายภูริต วาจาบัณฑิตย์	คณะทำงาน
๓๔. นางสาวจอมหทยาสนิท พงษ์เสฐียร	คณะทำงาน

๓๕. ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา (นายชาญ ตันติธรรมถาวร)	คณะทำงานและเลขานุการ
๓๖. นางรัชนี พึ่งพาณิชย์กุล	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๗. นางสาวสอาดลักษม์ จงคล้ายกลาง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๘. นางสาวชลาลัย ทรัพย์สัมพันธ์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. รวบรวม สังเคราะห์เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔

๒. พิจารณาให้ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเนื้อหาสาระ และรูปแบบการนำเสนอของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔

๓. ดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฯ ตามที่ประธานมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

พลเอก

(ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ที่ ๑๑/ ๒๕๖๐
เรื่อง การแต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีภารกิจหลักในการจัดทำนโยบายและแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬากับการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และได้ดำเนินการจัดทำร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ ขึ้น เพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจะได้ดำเนินการปรับปรุงร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ เป็น “แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙” ซึ่งเป็นแผนระยะยาว ๒๐ ปี เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) และเพื่อให้การปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติฯ บรรลุตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. เลขาธิการสภาการศึกษา	ที่ปรึกษา
๒. รองเลขาธิการสภาการศึกษา (นางวัฒนาพร ระงับทุกข์)	ประธานคณะทำงาน
๓. ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา (นายชาญ ตันติธรรมถาวร)	คณะทำงาน
๔. นางสาวพุฒิสาร์ อัคคะพู	คณะทำงาน
๕. นางสาวสุวิมล เล็กสุขศรี	คณะทำงาน
๖. นายสำเนา เนื้อทอง	คณะทำงาน

๗. นางสาวสมปอง สมญาติ	คณะทำงาน
๘. นายสมพงษ์ ผุยสาธรรม	คณะทำงาน
๙. นางสาวรุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์	คณะทำงาน
๑๐. นางรุ่งตะวัน งามจิตอนันต์	คณะทำงาน
๑๑. นางสาวสอาดลักษม์ จงคล้ายกลาง	คณะทำงาน
๑๒. นายปานเทพ ลาภเกษร	คณะทำงาน
๑๓. นางสาวสายรุ้ง แสงแจ้ง	คณะทำงาน
๑๔. นางสาวปัทมา เอี่ยมละออง	คณะทำงาน
๑๕. นางศศิรัศม์ พันธุ์กระวี	คณะทำงาน
๑๖. นายชัชวาล อัชฌากุล	คณะทำงาน
๑๗. นายภานุพงศ์ พนมวัน	คณะทำงาน
๑๘. นางสาวกนกวรรณ ศรีลาเลิศ	คณะทำงาน
๑๙. นายภูริต วาจาบัณฑิตย์	คณะทำงาน
๒๐. นายวีระพงษ์ อู๋เจริญ	คณะทำงาน
๒๑. นายธีระพจน์ คำรณฤทธิศร	คณะทำงาน
๒๒. นางสาวพรรณงาม ธีระพงศ์	คณะทำงาน
๒๓. นายวิทยาศาสตร์ ดลประสิทธิ์	คณะทำงาน
๒๔. นางสาวสุภารัตน์ ศรีหลัก	คณะทำงาน
๒๕. นายธีรพงศ์ วงศ์จอม	คณะทำงาน
๒๖. นายวรพจน์ หาญใจ	คณะทำงาน
๒๗. นางสาวจอมหทยาสนิท พงษ์เสฐียร	คณะทำงาน
๒๘. ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา (นางเรืองรัตน์ วงศ์ปราโมทย์)	คณะทำงานและเลขานุการ
๒๙. นางรัชนี พึ่งพาณิชย์กุล	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๐. นางสาวชลาลัย ทรัพย์สัมพันธ์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๑. นางสาวตวงดาว ศิลาอาศน์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศ เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙

๒. พิจารณาให้ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะและดำเนินการปรับปรุงเนื้อหาสาระ และรูปแบบการนำเสนอของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙

๓. ดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฯ ตามที่ประธานมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๙ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(นายกมล รอดคล้าย)
เลขาธิการสภาการศึกษา

คณะผู้ดำเนินการ

ที่ปรึกษา

นายกมล	รอดคล้าย	เลขาธิการสภาการศึกษา
นางวัฒนาพร	ระงับทุกข์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นายสมศักดิ์	ดลประสิทธิ์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นายชาญ	ตันติธรรมถาวร	ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา

บรรณาธิการกิจและจัดทำรูปเล่ม

นางวัฒนาพร	ระงับทุกข์
นางเรืองรัตน์	วงศ์ปราโมทย์
นางรัชนี	พึ่งพาณิชย์กุล
นางสาวชลาลัย	ทรัพย์สัมพันธ์
นางสาวตวงดาว	ศิลาอาศน์

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางเรืองรัตน์	วงศ์ปราโมทย์	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา	อำนวยการโครงการ
นางรัชนี	พึ่งพาณิชย์กุล	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผนการศึกษามหภาค	เลขานุการโครงการ
นางสาวสอาดลักษม์	จงคล้ายกลาง	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ	นักวิชาการประจำโครงการ
นางสาวสายรุ้ง	แสงแจ้ง	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ	
นางสาวชลาลัย	ทรัพย์สัมพันธ์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ	
นางสาวตวงดาว	ศิลาอาศน์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ	
นางสาวพรรณงาม	ธีระพงศ์	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ	
นายวิทยาศาสตร์	ดลประสิทธิ์	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ	
นางสาวจอมหทยาสนิท	พงษ์เสฐียร	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ	

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มนโยบายและแผนการศึกษามหภาค
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา